

Per 1395/2005

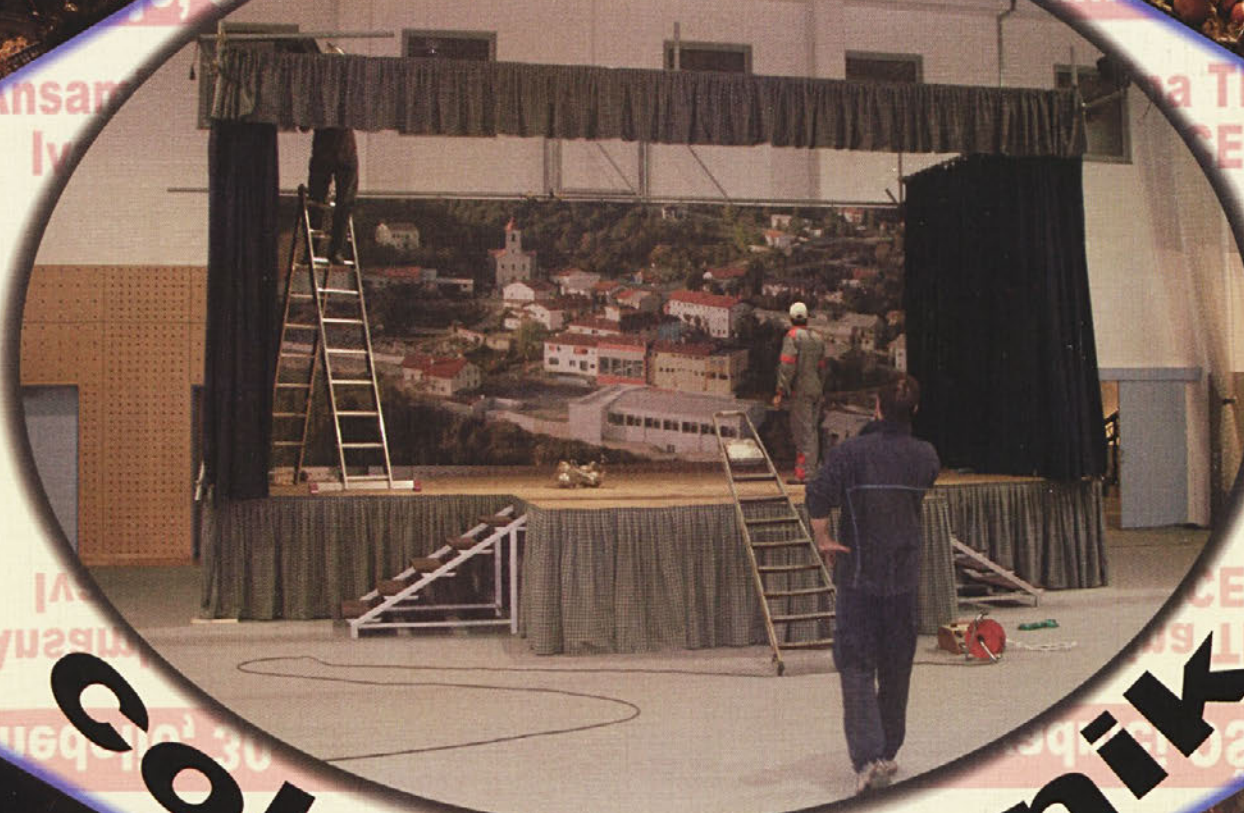

10029767 18

COBISS.SI

GORISKA KNJINARICA

rireditev

Čolški časnik

2005

*Na božični dan, ko bo zemljo že prekrila noč, boste v roke lahko vzeli novo,
18. številko 'Colskega časnika'.
Primeren čas za majhno darilo, kar naj bi časnik tudi bil.*

Lepa leta.

*Lahko bi rekli, da je časnik postal polnoleten. Da je bolj zrel. Da bo poletel, tako kot
poleti mlad človek, ko pride v to obdobje.*

Pa ni čisto tako. Ne pri časniku ne pri človeku.

*Težave in zadrege se vrstijo, včasih tiste majhne, začetniške, včasih pa tudi take, pri
katerih brez pomoči nekoga drugega preprosto ne gre.*

*Ampak, tako je življenje. Brez težav ne gre. Ne v življenju ljudi ne pri nastajanju
časopisa.*

*Kot je rekla v eni prejšnjih številkk 'Colskega časnika' sestra Rebeka: "Težave morajo
biti, če hočemo na kraj miru priti!"*

*In prav pogovoru s sestro Rebeko, dobitnico letošnjega petomajskega priznanja, je
namenjen uvodni del letošnjega časnika.*

*Na naslednjih straneh pa boste lahko prebrali to in ono; pretežno prispevke, ki
govorijo o življenju in delu na Colu in v njegovi okolici. Tudi tokrat pa so se oglasili
nekateri naši dopisniki "iz sveta" in nam povedali, kaj so oni doživljali, medtem ko so
"vandrili" po tem našem ljubem planetu.*

*Na žalost pa ima tudi letošnji 'Colski časnik' pridih minljivosti, saj je usoda spet kruto
zarezala v naše vrste.*

*In ob takih dogodkih se šele zavemo, da zgoraj omenjeni problemi predstavljajo le
neznatno oviro, trenutek. Morda nam hočejo le povedati, da je čas, da se za hip
ustavimo in se vprašamo: "A delam prav?"*

*Želim vam, da vam bi branje 'Colskega časnika' prineslo kakšen trenutek oddiha, da bi
v njem našli temo, ki vas bo pritegnila in vas mogoče pripravila do tega, da bi tudi sami
začeli razmišljati o tem, da bi objavili kak svoj prispevek v svojem časniku.*

Vedno boste dobrodošli.

*Če ne pa naj vam ob listanju po teh straneh vsaj čas hitreje mine. Nam je prav. V
prvem in drugem primeru smo ustvarjalci 'Colskega časnika' dosegli svoj namen.*

*V imenu ekipe, ki je ustvarjala letošnjo številko, vam želim
**VESELJA IN SREČE MED PRAZNIKI TER MIRU POLNO
LETO 2006***

Lucijan Trošt

“ČLOVEK JE TO, KAR JE PRED BOGOM ...”

Pogovor z letošnjo prejemnico petomajskega priznanja
Rebeka Kenda

Ivan Pregelj

Petomajsko priznanje je najvišje priznanje Občine Ajdovščina. Podeljuje se vsako leto ob občinskem prazniku. Praviloma se na leto podeli le eno takšno priznanje, zato je izbira nagrajenca še toliko bolj zahtevno opravilo.

Lanskoletni prejemnik petomajskega priznanja je bil Stanislav Mikuž iz Gozda, ki se poleg svojega rednega dela nesebično razdaja tudi na drugih področjih. Priznanje je prejel zaradi velikih zaslug za razvoj občine in celotnega severnoprimskega področja, predvsem na področju nujenja pomoči in razvoja gospodarstva na tem območju. Zelo uspešen je tudi v svojem podjetju, saj je izdelal računalniške programe, ki jih uporabljajo ne le v Slovenski carini, ampak tudi v celotni Evropski skupnosti.

Letošnja nagrajenka je sestra **Rebeka Kenda**, ki sicer ne stanuje na Colu, je pa z našo župnijo tesno povezana, zato jo vsi zelo dobro poznamo. Rodila se je v Kranju, pod imenom Anja, v petčlanski družini, akademsko izobraženima staršema. Rebeka je njeno redovniško ime. Po končani osnovni šoli je končala srednjo vzgojiteljsko šolo in se zaposlila v vrtcu. Nadaljevala je študij klavirja na srednji glasbeni šoli. Šolanje je nadaljevala na Pedagoški akademiji za glasbo. Leta 1982 je vstopila v samostan šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja. Po opravljenem noviciatu je poučevala klavir na orglarski šoli v Ljubljani, hkrati pa se je izpopolnjevala v igranju orgel. Dokončala je tudi katehetsko šolo. Dolga leta je vodila duhovne vaje za otroke in mladino na Uskovnici. Leta 1996 je bila premeščena v Ajdovščino. Leta 2000 je v treh mesecih uredila opustošeno Košparjevo domačijo v Kanjem Dolu. Svoje življenje posveča otrokom med 6-im in 18-im letom. Njen vzgojni program poudarja skromno in pošteno življenje. V Kanjem Dolu se vsako leto zvrsti skozi različne programe okoli 1100 otrok. Sestra Rebeka tudi sama živi skromno in asketsko življenje, k čemur vzgaja tudi druge.

Šolske sestre so nastale na prošnjo škofa Slomška. Slomšek si je želel, da bi bile redovnice v Mariboru, kjer bi se ukvarjale s slovensko žensko zapuščeno mladino. Prve tri sestre so prišle s Koroškega in so začele delati z dekleti. Veliko deklet je želelo vstopiti v ta red, kar pa je bilo nemogoče, ker je bil noviciat v Avstriji. Zato je sestra Margarita Puhar, ustanoviteljica reda, prosila, da bi se lahko odcepile od matične hiše. To jim je bilo odobreno, in tako je nastal nov red, nova kongregacija. Dekleta so se množično vključevala v novo redovno skupnost. Ker je bilo vedno več sester, se je zavod v Mariboru hitro širil. Šolske sestre so imele tako proti koncu 19. stoletja že svoje sirotišnice, vrtce, šole in vse stopnje poklicnega

izobraževanja za dekleta. Začele so se širiti tudi drugod po Sloveniji ter odhajati tudi v misijone, predvsem tja, kamor so se naseljevali slovenski ljudje – v Egipt, v Severno in Južno Ameriko, Zair, v tržaško in koroško pokrajino, pa na Balkan, v Srbijo, Hercegovino in v Bosno.

Kaj je tisto, kar privlači mlade v redovniško življenje? Kaj naj bi privlačilo današnjo mladino, da bi vstopila v redovniško življenje?

Za žensko se mi zdi, da je to hrepenenje po popolni podaritvi. Pri ženski je to nagnjenje, da želi komu pripadati – ali v družini služiti družini in možu ali pa se odločiti za redovno življenje. Redovnica popolnoma pripada Jezusu Kristusu – z njim je tesno povezana in mu služi.

Vsak človek ima svojo karizmo. Tudi redovne skupnosti se razlikujejo po karizmi, ki jo imajo. Bog od vsakega izmed nas pričakuje, da mu služimo z darovi, ki jih imamo. Nekateri služijo v zaprtih, kontemplativnih redovih, predvsem z molitvijo in postom. Jaz sem kot šolska sestra vedno želela služiti Jezusu v otrocih, v

DP29.767/2008

mladih, v slovenskih družinah. Mladi, ki vstopajo v redovni poklic, zelo različno začutijo ta božji klic. Bog kliče tako različno, kot smo različni ljudje. Bog pravi, da je do iskrenega iskren, do zvičajnega pa oprezen.

Že nekaj let živite v Ajdovščini in imate tudi dom v Kanjem Dolu. Kaj vas nagovarja na takšno osamljeno življenje, ki ga živite ločeno od svoje skupnosti? Že nekaj let sodelujete tudi z našo župnijo, kjer delujete predvsem kot katehistinja. Kaj nam lahko poveste o tem?

Spadam v skupnost v Šturjah. Tri leta sem se iz Šturij vozila v Kanji Dol, vendar je bilo skupin vedno več in tega fizično nisem več zmogla. Zato sem zaprosila, če bi lahko eno leto bivala v Kanjem Dolu. Vendar prihaja sem vsako leto več otrok in mladine, s tem pa se zelo večja delo in odgovornost. Postalo je nemogoče, da bi dnevno prihajala gor iz doline. Tudi vse drugače je, če je hiša živa in stalno ogreta. To mi omogoča, da se lažje posvečam svojemu delu. Živim samo na enem kraju. Nikakor se ne počutim osamljeno. Vedno imam veliko dela, vedno je akcija. Tudi kot redovnica, kot Kristusova nevesta, ne morem biti osamljena, vedno sem združena s Kristusom. Seveda pa ni po pravilih, da živim sama. Ljudje smo ustvarjeni, da bivamo v skupnosti. Zato bi bilo prav, da bi živela v skupnosti, vendar to, glede na okoliščine, ni mogoče. Svoje delo sprejemam kot božjo voljo. Če se bodo pa kdaj razmere spremenile, bom tudi to razumela kot božji poseg.

Nekateri imajo vero za obremenitev. Vendar biti kristjan je milost, je blagoslov. Kako vi gledate na krščanstvo?

Zame osebno pomeni biti kristjan biti svoboden. Bog je tisti, ki mi daje življenje, ki mi daje ljubezen, ki mi daje vse, kar potrebujem. Ne morem si predstavljati življenja brez ljubezni, to je brez Boga.

Vera je iz oznanjevanja, oznanjevanje pa je bilo nekoč izključno stvar duhovnikov. Po Drugem Vatikanskem koncilu je to nekoliko drugače. Kdo naj bi danes vse evangeliziral – poleg duhovnikov, redovnikov, staršev? Ali tudi laiki lahko kaj naredimo na tem področju?

Ne strinjam se, da bi bilo oznanjevanje stvar samo duhovnikov, ker smo pri krstu vsi prejeli službo skupnega duhovništva. Tako smo po krstu vsi poklicani

k oznanjevanju. Vsi smo poklicani k dobrodelnosti, to je k udeležanju ljubezni, k oznanjevanju evangelija in življenja z Bogom. Zato ima vsak na svojem mestu, kjer je, pravico in dolžnost oznanjevati evangelij, najprej z zgledom in tudi z besedo. Starši kot prvi svojim otrokom in družini; kdor je zaposlen, na delovnem mestu, v tovarni ali drugje. Duhovnik v svoji župniji. Oznanjevati je potrebno tudi na ulici. Jaz pa tistim ljudem, s katerimi prihajam v stik.

Kakšno mnenje imate o otrocih z našega gorskega področja? Vi jih zelo dobro poznate ...

Mislím, da ni važno, kako jih jaz ocenjujem, ampak kako jih ocenjuje Bog. Človek je to, kar je pred Bogom, ne glede na to, kaj ljudje o njem govorijo. So pa danes vsi otroci, vsi mladi, ranjeni in potrebni veliko veliko pozornosti, veliko ljubezni in vzgoje, da bi lahko hodili za Kristusom, da ne bi bili deležni samo kateheze tega sveta, ampak tudi veselega oznanila o Jezusu Kristusu.

Sestra Rebeka, hvala lepa za ta pogovor. Na koncu vam še enkrat čestitam za visoko priznanje, tudi v imenu vseh bralcev našega časopisa. Zahvaljujem se vam za vaše nesebično delo in skrb za naše otroke, saj vlagate vse napore v njihovo časno in večno srečo.

Delček dogajanja v Domu duhovnosti v Kanjem Dolu. Slike so iz arhiva sestre Rebeke

FRANC RUPNIK - KALIŠKI IZZA KRIŽNE GORE

Božič za Križno Goro

*Ker je ravno tak čas, objavljamo zapis o tem, kako so pred desetletji v Kališeh za Križno Goro – in tudi drugod v naših gorskih krajih – praznovali **BOŽIČ**. Spominjal se je Franc Rupnik – Kališki, avtor zapisa pa je **Franc Černigoj** ... (Foto: Arhiv F.Rupnik)*

Sveta družina ...

Že nekaj dni pred **božičem** so otroci nabrali mah, borove in smrekove češarke. Dan pred božičem, dopoldne, je gospodar iz gozda prinesel smrečico – do leta 1950 je bila to majhna smrečica, visoka komaj kakih 20 – 30 centimetrov, kasneje pa je bila vse večja – tudi do 2 metra.

Dan pred božičem je moralo biti vse postorjeno že do opoldne, ker se popoldne ni smelo več delati. Tudi seno za večerno krmljenje živine in vodo za napajanje so morali pripraviti že dopoldne.

Popoldne, pred **svetim večerom**, so delali **jaslice**. Smrekica je bila okrašena s posrebrenimi češarki; s kamenčki, orehi, lešniki – zavitimi v srebrn papir; z rožiči, z jabolki; na vrhu je bila iz kartona izrezana in v srebrn papir zavita zvezda repatica, ki je pripeljala svete tri kralje do novorojenega deteta.

Jaslice so bile v kamniti votlini, obdani z mahom; vse figure (pastirci, sveta družina, živina, angeli, trije kralji...) so bili leseni – izrezljani iz lesa in živo pobarvani.

Ob mraku se je napravilo **kadilo**. Sestavljeno je bilo iz delov **močerada** – velikonočne butare: iz osutih brinovih iglic (brinove veje so bile osnova močerada), iz suhih listov oljke. Da se je lepše kadilo in dišalo, so dodali še malo smole. Tako pripravljeno kadilo so vrgli na žerjavico, ki jo je gospodar v pokriti ponvi (posodi z ročajem) nesel pred zbrano družino – najprej okrog hiše, nato pa še v vse prostore, tudi v hlev k

živini. Tudi na senik (skedenj) so šli, a so zaradi nevarnosti požara pustili ogenj zunaj. Za gospodarjem je šla gospodinja z žegnano vodo in je ves čas z njo škropila okoli sebe. Vso pot so molili rožni venec. Gospodar je imel rožni venec ovit okoli roke in je molil naprej. Vsi so morali iti, razen nepokretnega bolnika, ki je ta čas molil v postelji.

Ko so prišli nazaj v hišo, so pustili žerjavico s kadilom v žeknu (za vratci velike zidane krušne peči), da je umrla – do konca stlela.

Potem so imeli boljšo večerjo – močno zabeljeno polento z velikimi ocvirki.

Po večerji so tolkli orehe in lešnike in čakali na odhod k polnočnici. Ko so čakali na odhod v cerkev, so si **pripovedovali bajke in pripovedke**, povezane z vražami v času božiča. Verjeli so namreč, da na sveti večer, če greš na križpotje k znamenju, slišiš, kaj se bo v tistem letu godilo doma in pri sosedih. Če si na tak večer na križpotju pri kaki hiši slišal jok, je to pomenilo, da bo tisto leto v hiši mrlič.

Topili so tudi svinec in ga vročega vlivali v mrzlo vodo. Iz podob, ki jih je ustvaril strjeni svinec, so sklepali, kaj se jim bo v tistem letu zgodilo.

Do cerkve v Črnem Vrhu je bilo dobro uro in pol hoda, pot vodi skozi gozd, zato so si svetili z **doma napravljenimi baklami**. V ta namen so že novembra meseca posekali kakih 8 centimetrov debele smrekice, jih na vrhu na drobno nasekali, v reže nakapali smolo in vse skupaj močno povezali z beko (vrsta vrbe) ali z vlaknatimi smrekovimi vejicami – trtami. Če bi povezali z žico, bi bakla ugasnila, ker žica ne zgori. Trta pa zgori, bakla se razpre (razcveti) in smola v režah lahko gori. Ena bakla je svetila približno eno uro. Da je les lepo gorel, so ga tri dni pred božičem sušili v peči.

Na dan božiča so spet šli k maši – gospodar k prvi, ki je bila že ob šestih, ostali pa k deseti maši. Spali so torej zelo malo, če pomislimo, da so tri ure porabili samo za pot.

Kosilo za božič je bilo svečano – svinjska župa iz suhega svinjskega mesa, krompir, zeljnata solata in **ocvirkovka** (potica, ki ima za nadev ocvirke). Ta je bila ves dan na peči, da je bila vedno gorka.

Dan pred božičem so spekli tudi **poprtnjak** – to so bili trije hlebci kruha, položeni eden na drugega in pokriti z belim prtom. Zraven je obvezno stal križ. En hlebec so pojedli na božič, enega na novo leto, enega pa za svete tri kralje. Od vsakega hlebca so dali tudi čistim živalim (govedu in drobnici), prašičem in psom pa ne.

Na božič nisi smel na obiske. Otrokom, ki so na ta dan silili k sosedom, so rekli, da ga bodo pri sosedu 's šilom v rit zbadali', če bo šel tja pohajat.

Na obiske so hodili drugi dan, 26. decembra, na dan svetega Štefana.

Jasli so podrli na svete tri kralje, 6. januarja.

Trdoživ Gorjan z belo brado ...

Kdo na Gori in v Deželi ga ne pozna: Franca Rupnika – Kališkega izza tistega dela Križne Gore, ki je uradno Mrzli Log? Visokega izrazitega moža z belo, na kratko prstriženo koničasto bradico? Kdo ne pozna rezbarja, ki zna v trdih lesovih poiskati dušo lesa in ji vdahniti še svojega duha? Kdo ne ve za gorohodca, ki že desetletja razkriva mladim lepote naših gora?

Franca Rupnik na Golakih, 1. maj 2003

Poznam ga že dolgo, še iz tistega časa, ko je bil miličnik, kakor se je tedaj reklo policajem. Med ljudmi je veljal za strogega, doslednega, a poštenega varuha reda in miru. Potem sem začel zapisovati in v sebi gnesti ljudsko izročilo in Beseda mi je pokazala pot do njega. Ta mož v sebi tako izrazito združuje lastnosti trdnega, trdoživega, spretnega in iznajdljivega Gorjana, da sem si ga izposodil kot realistično-pravljični lik pastirja, ki v spopadih s pravljičnim hudičkom z bistrino duha in radoživostjo premaguje težave življenja (F. Černigoj: *Mož in čemerika, Ajdovščina 1997, od str. 16 – 19*). Hkrati pa v svojem spominu hrani bogato védenje o življenju na Gori v prejšnjih časih. Ko sem zbiral gradivo za knjigo o

V svoji 'delavnici', pod stopniščem v stanovanjskem bloku na Ribniku v Ajdovščini

znamenjih na Gori (F. Černigoj: *Znamenje na Gori, Ajdovščina 1999*), me je popeljal po Mrzlem Logu in Križni Gori in mi razkril marsikatero skrivnost tega neizprosno lepega sveta, ki bi nezapisana zagotovo poniknila iz zavesti tega sveta. Iz najinega prijateljstva so vzniknili tudi štiri na novo postavljena znamenja na črnovrškem delu Križne Gore, iz akacijevine izrezljana, ki pričajo o ondotnem človeku in njegovi razpetosti med zemljskim in Bogom.

Naj na kratko povem njegovo življenjsko zgodbo ...

Franca Rupnik kaže na mesto, kjer je bil pokopan partizan. Križna Gora, Pri Tagurenem Žgavcu, april 1999 ...

Franc Rupnik – Francelj Kališki je bil rojen v letu 1933, v Kališeh, v Mrzlem Logu. To je uradno ime ene najbolj razpotegnjenih vasi na Slovenskem, saj se začne Pri Vodnjaku in konča na Mali Gori nad Zadlogom*; z enega konca vasi do drugega več kot 2 uri hoje!

Bil je prvi otrok očeta Alojza in matere Rozalije Leskovec iz Idrijskega Loga. V družini se je rodilo še sedem otrok, ki sta jih življenje in nemirni duh iskanja raztepla po širnem svetu: Gefica in Martin sta v Kanadi, Klara je ostala doma, Janez je v Ljubljani, Vencelj na Colu, Dore v Brezjah pri Horjulu, Alojz pa je umrl že pri dveh letih.

Očeta so mobilizirali partizani. Kot borca Dolomitskega odreda so ga na Pivškem ujeli domobranci. Umrl je v uničevalnem taborišču Mathausen kot številka 91433. Za očetovo smrt so zvedeli iz posebne publikacije 'Vesti', šele julija 1945. leta (*Vesti, Rdeči križ Slovenije, Odbor za Goriško*).

Prav oče je v mladem fantu zbudil nemirnega duha in rezbarsko žilico. Rezljal je okvirje za slike (rome), znal je z lesom. Dosti je bral in že šestletnega sina je naučil brati, pri sedmih letih pa ga je o božiču peljal v črnovrško cerkev gledat nove jaslice, ki so jih dobili od nekod s Tirolskega. To je bilo za malega Francelja kot razodetje. Bil je ves prevzet, ni mogel odtrgati pogleda z jaslic, ki so mu v domišljiji odprla nov sanjski svet, ves bleščeč in daljen ...

1957. leta je Kališki Francelj postal miličnik Franc Rupnik. Uniformo je nosil celih enaintrideset let.

Jaslice, ki so bile razstavljene na Sveti gori; božič 2004 ...

Navzven je, visok in resen, v modri miličniški uniformi, vzbujal strah in spoštovanje, a kdor je z njim spregovoril, je v dobrohotnih, le službeno strogih očeh in toplim glasom takoj začutil dobrega človeka. In res, strogi Franc je bil v resnici še vedno Francelj Kališki, ki je doma uresničeval svoje otroške sanje – rezljal je iz lesa, najraje jaslice ... Nekateri kolegi miličniki so to vedeli, a nikoli mu tega niti privatno niti uradno niso očitali. Še marsičesa se je lotil, vezal je celo knjige. S prav posebno ljubeznijo je jemal v roke izdelane starke, ravnal in gladil orumenel papir in jih oblačil v nove trpežne platnice. V zvezi s to večščino mu je v spominu ostala tale dogodivščina ... Ko je služboval v Cerknem, ga je priletna ženička, vsa v strahu, prosila – miličnika in partijca, če ji na novo zveže mašne bukvice. Seveda

ji je ustregel, ona pa mu je za sveto zatrjevala, da nobeden ne bo zvedel, kdo ji je to naredil ...

Iz časa miličnikovanja se je vanj usedla tudi tale grenka zgodba ...

Bilo je prav na sveti večer 1968. leta. Franc je takrat z družino stanoval v Ajdovščini, v Papirnici, v pritličju. Žena je bila noseča. Bil je v službi, dežuren, ko so mu prišli povedat, da gori Papirnica. Hitro je prosil kolega, da ga je zamenjal, sam pa je stekel reševat družino in imetje. Dobro, da je prišla na pomoč tudi vojska, drugače bi bilo ob vse. Tako pa je zgorelo le v nadstropju, v njegovo stanovanje pa je povsod pritekla voda, s katero so gasili. Opolnoči se je vrnil na policijsko postajo, kolega se je ponudil, da ga lahko še naprej nadomešča, komandir pa je ukazal: »Ne, ti pojdi domov, Franc pa naj dežura!« In kaj je hotel – ostal je v službi, doma pa je bila noseča žena sama, v razdejanem stanovanju ...

Spomine na službo miličnika Franc zaključim s temi besedami: »Tudi v domačih krajih si lahko policaj – če si človek ...«

1987. leta se je upokojil in takrat je z lesom res polno zaživel. Vsega, kar je iz lesa, se je lotil. Delal je glave tramov za ostrejša, vodil delo pri lovskih prežah,

Sveti Florjan, 1995; gasilski dom v Črnem Vrhu..

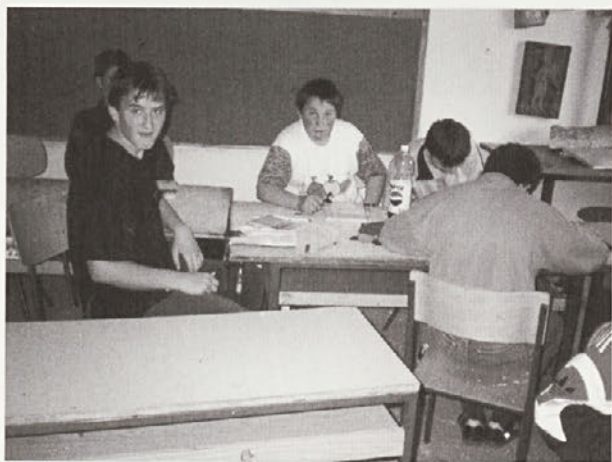
pohištvu, lesena spominska obeležja ... Ko sta z Leonardom Kovačem iz Lokavca pri Čohih delala cimper,

ga je le-ta poposil: »Francelj, naredi mi križ s Križanim.« Naredil ga je in tako se je začelo 'obdobje križev'. Mnogo jih je obnovil, mnogo na novo izrezljal. Za model mu je bil več kot sto let star hišni Renkov križ iz Mrzlega Loga. Poleg križev je izrezljal dosti svetnikov – sv. Florjana z golido, sv. Boštjana s puščicami po telesu, sv. Antona Puščavnika s prašičkom (tega je imel Joško Mažar v 'česti' ...), sv. Frančiška Asiškega s Križanim v roki, sv. Martina za vinske hrame po Deželi, sv. Družino in druge figure za jaslice (pastirji, sv. trije kralji, osliček, voliček ...), sv. Huberta z jelenom in križem med rogovjem, figuro gozdarja ... Na mnogih vratih domov, hramov in cerkva so njegove reliefne rezbarije, še na vratih cerkve sv. Ivana v Ajdovščini. Slednje sta naredila z mizarjem Palkom iz Ajdovščine. Načrt za rezbarijo pa je naredil prof. Ivo Kovač. Župnik Francu ni zaupal, ker je bil prej miličnik. Nad končanim izdelkom pa je bil navdušen. Francelj je ceno precej spustil in mu rekel: »Če bo dal vsak vernik v Ajdovščini toliko kot jaz, boste lahko k tem vratom kupili zlat okvir!«

Posebno poglavje v rezbarjenju Franceljna Kališkega pa so stebrasta znamenja in druga lesena znamenja na prostem. Štiri stebrasta znamenja za Križno Goro smo že omenili, kar trije od teh pa so nastali, ko sva gruntala, kako bi izrezljal Kristusa kar v križ, da bi bil del križa. To je zelo izvirna rešitev in je ne poznam od drugod. Drugi njegovi križi in znamenja so še na Predmeji (Ruska kapelca), na Malem Polju, v Horjulu ...

V posebno zadoščenje mu je, da je hči Nataša podedovala likovno umetniško žilico in opravlja na osnovni šoli v Ajdovščini poklic likovne pedagoginje. Očetu zelo rada tudi kaj strokovno svetuje in mu pomaga. Kot zanimivost – Franc Rupnik je dve leti vodil celo rezbarski krožek na colski osnovni šoli ...

Njegova velika ljubezen so tudi gore. Že desetletja je član Planinskega društva v Ajdovščini, 4 leta je bil tudi

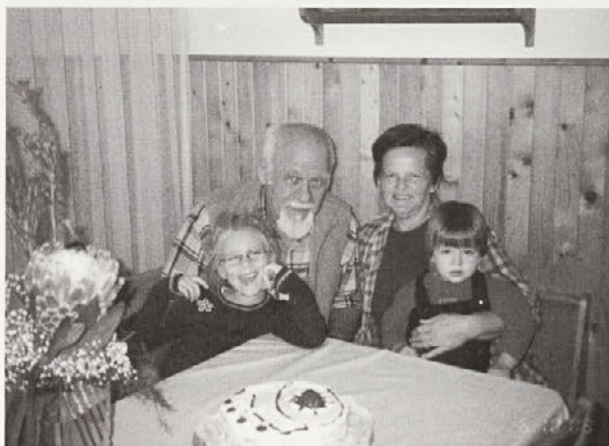

Rezbarski krožek na OŠ Col, šol. l. 1998/99 ...

njegov predsednik, dolga leta pa član upravnega odbora. Zelo rad v hribe in gore vodi otroke – vrtee, osnovne in srednje šole, od vseh pa najraje pelje gojence Vzgojno delovnega centra iz Ajdovščine. »To so otroci, ki jih je treba iskati. Narava jih je za marsikaj prikrajšala, dala pa jim je nekaj drugega – neizmerno so hvaležni,

na vsak način ti hočejo vrniti, če kaj dobrega storiš zanje. Zelo cenijo zunanji videz – ko gremo v hribe, mora biti vse tako, kot je prav: planinski klobuk z značkami, pohodna palica, planinski nahrbtnik, dokolenke, gozdarji ...«

Ob Rupnikovi 70-letnici (12. septembra 2003) je v 'Idrijskih novicah' o njem izšel zelo topel članek, ki ga je napisal Bernard Čuk iz Črnega Vrha. Sposodimo si misel ali dve: » ... Ko človek dobi vnuke, se zave, da je res vredno živeti. 'Nončko' mi pravi najmlajša. Ko to slišim, v hipu postanem mlad ... Zelo dobro vem, kaj je tretja mladost. To je najlepši čas, ki je dan človeku. Dozorel si duševno, trezno zreš v življenje in v miru

Francelj Kališki z ženo Katjo in vnukinjama Elo in Izo ...

načrtuješ ... Z ljubeznijo in predanostjo se moraš lotevati stvari ... Sreča je povsod, toda ta plemenita gospa se ne pusti izzivati, ne smeš se norčevati iz nje ...«

* Za večino okoliških domačinov je Mrzli Log le dolina levo pod Kampelcom, pod cesto med Lomičem in Vrhom Gore nad Črnovrškimi rajdami. Vse drugo širno območje – od Jerinovca prek Škančerja, Jožka in Kalarja do Male Gore z ene strani ter Kališ, Brkonka in Kobilce z druge strani, pa je Križna Gora – colski del Križne Gore spada v ajdovsko, črnovrški del pa v idrijsko občino. Vsaka je štela po 17 hišnih števil. Največ prebivalcev sta Križni Gori imeli ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja. Leto 1890: črnovrški del Križne Gore, torej Mrzli Log: 129 prebivalcev, colski del Križne Gore pa 118; skupaj 247 duš! Danes jih šteje prvi del, če štejemo še Zajca na Mali Gori, 15, colski del pa 4! Sredi 20-ih let 20. stoletja so z obeh Križnih Gor v mlekarno pri Tagurenem Žgavcu prinesli 600 litrov mleka na dan! Samo v Kališih so imeli 17 glav živine. Pri Kalarju, ki je danes podrtija, so imeli: par konj, par volov, več kot 20 glav govedi, do 150 ovac, do 6 prašičev – tudi merjasca ...

LETO 2005 SE IZTEKA ...

...kratka colska župnijska kronika

Lojze Šinkovec

Morda sledeč zapis ne bo čisto točen, ker je bil narejen že 14. decembra. Je pa znamenje dobre volje in izraz želje, da bi se tega leta zmogli spomniti zaradi zapisa v 'Colskem časniku' tudi čez leta, ko bodo naši vtisi že zbledeli. Številke v oklepaju so podatki za leto 2004 in so primerjava z letošnjim letom. Še bolj točni podatki bodo v novoletnem Oznanilu naših treh župnij.

Prvi zakrament sv. krsta je prejelo deset (8) otrok, pet (6) dečkov in pet (2) deklic. Naj jih še naštejemo: Matija Koren, Simon Poženel, Karin Bajc, Lia Bajec, Nejc Peljhan, Larisa Koren, Tomaž Pregelj, Karin Benčina, Adam Fabčič in Veronika Stubelj. Vsi otroci izhajajo iz urejenih družin.

Prvoobhajancev je bilo petnajst (10), osem (7) dečkov in sedem (3) deklic.

Cerkveno zakonsko zvezo sta sklenila samo dva (6) para. En par iz šturske župnije se je poročil v Sanaboru, drugi se je poročil na Colu, vendar se je po poroki odselil drugam.

Če so te številke bolj skromne, so pa večje v pogledu smrti. Do 14. decembra je umrlo štirinajst (11) župljanov, devet (7) moških in pet (4) žensk. Naj naštejemo letos umrle: Roza Škvarč, Marijan Peljhan, Lucija Kovšca, Franc Bajc, Ivan Česnik, Ivan Kovšca, Danijel Trošt, Tiberij Polanc, Ivan Krapež, Jože Likar, Ivanka Pregelj, Frančiška Bizjak, Ivanka Koren in Ivan Rušt. Kar polovica umrlih bi po naših pričakovanjih lahko še živel. Nekaj je bilo tudi nenadnih smrti, dva sta bila žrtvi prometne nesreče. Tudi podpisani avtor teh vrstic, župnik Lojze, sem se v tem letu poslovil od mame Olge Šinkovec, ki je v 91. letu starosti umrla prav med župnijskim romanjem na Trsat.

Leto 2005 so s koledovanjem začeli otroci, ki so zbirali darove za otroke – sirote v Kairu in Aleksandriji.

V tednu po 13. februarju smo skupaj z vsemi župnijami v Sloveniji izvolili nov Župnijski pastoralni svet (ŽPS) in Župnijski gospodarski svet (ŽGS). Večina izvoljenih je službo in odgovornost sprejela z vso korajžo. Večina članov je novih in zavzetih.

Opravljenih je bilo nekaj materialnih del.

Posebej ŽGS je na več sejah že zastavil obnovo župnijske cerkve. Zaradi previsokih stroškov za nov strop se je odločil le za novo elektrifikacijo, nova okna in beljenje. Zbrani so že predračuni. Dela naj bi se opravila v letu 2006. Iščejo se vse mogoče finančne rešitve zanje. Bo pa potrebno prej odplačati še obveznosti za Škofijsko gimnazijo in dijaška domova v Vipavi.

V Sanaboru sta bila izdelana nova streha in nov strop na zakristiji, na celotni cerkvi in zakristiji pa so postavljeni novi bakreni žlebovi. Poleg zidarjev, kleparjev in domačinov ima veliko zaslugo vipavska Občina, ki je v ta namen darovala milijon tolarjev. Dela, ki gredo h kraju v

decembru, bodo zahtevala še prispevek Sanaborcev.

Na Colu so bila končana vsa dela pri novi garaži ob stopnišču v cerkev. Terasa je dobila ograjo, v garaži pa je čez vso severno steno naslikan sv. Krištof. Garaža ima še dolg. Garažo je blagoslovil na nedeljo in god sv. Krištofa, 24. 7., domači župnik. Po blagoslovitvi je bil še piknik za dobrotnike in graditelje. Tik pred misijonom je po zaslugi Elektro Primorske bila z novega betonskega droga z dvema reflektorjema osvetljena cerkev.

Na binkoštno nedeljo popoldne smo blagoslovili novo – obnovljeno znamenje na Malem Polju – križ »sredi širne doline.«

Rektor škofijske gimnazije mag. Slavko Rebec nam je 24.4. pri obeh nedeljskih mašah z našimi dijakinjami in dijaki predstavil poslanstvo Škofijske gimnazije in Dijaškega doma Vipava. Ob tem smo, kakor sicer vsako tretjo nedeljo v mesecu, darovali v ta namen.

Škofijski pastoralni dan z geslom 'Pošlji mene!' nas je 14. 5. zbral po župnijah vipavske dekanije in nato popoldne na vipavskem stadionu, pri škofovi maši.

Skupaj z župnijo Podkraj smo imeli dve romanji.

11. 6. smo z dvema avtobusoma poromali na otok Košljun, Krk, Punat in Trsat.

Konec junija smo z gasilkami in gasilci PGD Col tri dni (23. – 25. 6.) romali po poteh sv. Florijana – po Avstriji: Leonding, Marija Taferl, Lorch, St. Florian, Amstetten, Salzburg. Udeležencev sicer ni bilo za poln avtobus. Uniformirane gasilce je spremljal poleg župnika tudi rojak, vojaški kurat g. Milan Pregelj. Romanje smo zaključili z mašo v ljubljanski stolnici, na dan državnosti.

Otroško-mladinski pevski zbor je skupaj s strežniki in strežnicami imel običajni počitniški teden v Piranu, pri minoritih. Zaradi petja in sodelovanja pri srebrni maši p. Mirka Veršiča OFMCon, se je počitnikovanje raztegnilo še na nedeljo.

Od 29. 10. do 6. 11. smo imeli po desetih letih župnijski misijon, ob stoletnici posvetitve župnijske cerkve sv. Lenarta. Sklenili smo ga prav na njegov god, s celodnevним čaščenjem. Z geslom 'Prišel sem, da bi imeli življenje' (Jn 10, 10) ga je z vso zavzetostjo in gorečnostjo vodil p. Lojze Markelj DJ. Svoje vtise in zahvalo nam je za 'Colski časnik' napisal tudi on. Pred božičem nam je bil na razpolago še cel dan za adventno spoved.

Kronike za iztekajoče se leto ne moremo skleniti brez priznanja vsem posameznikom, ki skrbijo za urejeno župnijsko življenje, posebej pa skupinam: pevskim zborom, molitveni in skupini Karitas.

Božične praznike je skupaj z domačo župnijo pri obeh mašah slavil rojak, škof Jurij Bizjak.

Naj se ob Božičnih praznikih dotakne naših src Bog sam, naj jih napolni z milostjo in svojimi darovi, naj nam da zavzetosti za duhovne vrednote in veliko, veliko vztrajnosti in čuta za župnijsko in vaško sodelovanje!

Da bi bilo novo leto 2006 enako ali še bolj duhovno bogato, vam želi vaš župnik Lojze Šinkovec.

**Župnijski urad Col
Ljubljana, 24. 11. 2005**

P. Lojze

Rad se spominjam dni, ko smo skupaj molili in razmišljali, kako naj poglobimo svoje krščanstvo. Lepa so bila srečanja s poročenimi, mladimi, otroki, bolnimi, v šoli in na domovih. Presenečen sem bil ob tako mirnem obnašanju otrok v cerkvi, lepim petjem zborov in moč pri celodnevem čaščenju sv. Rešnjega Telesa. Veliko veselje je bilo zame tako resen pristop do zakramenta sv. spovedi. Pohvale vredna je Vaša darežljivost, zbrali ste dar za 104 sv. maše in še druge darove.

Hvaležen sem Vam za vse, za Vaše darove, zaupanje in lepo preživete dni pri Vas. Želim Vam blagoslovljen sveti adventni čas in milosti polne božične praznike in iskrene pozdrave!

**G. Milan Pregelj v
Afganistanu**

Bogdan Vidmar

G. Milan Pregelj, vojaški kurat v Slovenski vojski, je odšel na enomesečno misijo v Afganistan v petek 9. 12. 2005. V tej daljni deželi bo za božič in novo leto slovenskim vojakom na razpolago za duhovno oskrbo.

Milan, srečno! (Foto: Arhiv B. Vidmar)

DELOVNI TABOR »STREHA NAD GLAVO«, BANJA LUKA 2005

Bogdan Vidmar

Že petič sta Škofijska karitas Koper in Škofijska gimnazija Vipava pripravili delovni tabor 'Streha nad glavo', v škofiji Banja Luka. Povedati je treba, da je to le eden od projektov Škofijske karitas Koper, ki je pobratena s Karitas Banja Luka. Poleg tega je v posvojitvev na razdaljo vključenih 90 banjaluških otrok, za katere je bilo doslej zbranih 23 milijonov tolarjev. Škofijska karitas Koper je organizirala tudi seminarje za delavce Karitas v Banja Luki, pošiljala materialno pomoč ... Letos je naša Karitas namenila slike, ki so nastale na X. likovni koloniji (Sinji Vrh, 16. – 20. avgust 2004), za pomoč pri izgradnji Družinskega centra v Banja Luki. Na tej koloniji je sodelovalo 11 ustvarjalcev, slike pa je darovalo 71 umetnikov. Doslej je bil izkupiček od prodanih slik 2,5 milijona tolarjev. Slike, ki ne bodo prodane, bodo krasile Materinski dom v Banja Luki. V akciji 'Streha nad glavo' je bilo doslej zbranih 30 milijonov tolarjev.

Prvi delovni tabor je bil leta 2001 v vasi Barlovci, leta 2002, v kraju Mišin Han; leta 2003 v vasi Ivanjski; lani smo obnavljali hišo družine Barišić, v vasi Kotorišče pri Kotor Varošu. Letos smo v akciji 'Streha nad glavo',

ki je potekala v postnem času, zbrali skoraj 3 milijone tolarjev. S tem denarjem smo pomagali do doma družini Slađane Modrić iz zaselka Motike pri Banja Luki. Gospa Slađana je mati štirih otrok. Doslej je živela v kleti nedokončane hiše, ki jo je začel graditi pokojni mož, ki je padel v prvih dneh vojne.

Nedelja, 31. 7. 2005

Ob 10.30 sv. maša, v kapeli dijaškega doma, za udeležence tabora in vse, ki so prišli z njimi do Vipave. Pri maši smo poslušali evangelij o pomnožitvi kruha, 'Dajte jim vi jesti' – kot nalašč za našo odpravo in za razumevanje pobratenja med Karitasoma naše in banjaluške škofije. Po maši je sledilo nalaganje prtljage v kombija, fotografiranje in slovo od staršev, starih staršev, bratov in sester. Odrinili smo v največji pripeki, opoldne. Poleg mene in dijakov je letos z nami tudi Mario Vidali, upokojenec, zidar iz Spodnje Idrije. Kot član župnijske Karitas želi videti, kam gre denar, ki ga v postu zbiramo po župnijah.

Mejo s Hrvaško smo prestopili na prehodu Obrežje; v Okučanih smo zavili proti Gradiški, kjer smo vstopili v Republiko Srbsko. Na dvorišču pred stolnico v Banja Luki nas je sprejel Željko, ki nam je pokazal, kje bomo v

naslednjem tednu spali. Obenem ni mogel, da nam ne bi zaupal, da se bo čez tri tedne poročil. Namestili smo se v hiši, kjer je nekoč živel ginekolog, ki so ga Srbi pregnali, nato je v njej živel eden od zloglasnih vojnih zločincev, sedaj je vila v lasti banjaluške Karitas, ki namerava v njej ustanoviti družinsko svetovalnico in materinski dom. Namestili smo se pod streho, v zgornje nadstropje, pod nami je že bila mednarodna skupina prostovoljcev 'Bouworde', ki so jo v glavnem sestavljali študentje iz Nizozemske, Italije, Nemčije in Belgije. Že ob prihodu sem poklepetal z Italijanko Gemmo. Zasilno kuhinjo, brez vode, smo imeli v pritličju. Posodo bomo prali na vrtu ... Večerjo sta pripravili Marta Habe in Andreja Simčič. Po večerji smo si vzeli čas za molitev večernic, predstavitev in pogovor o tednu, ki je pred nami. G. Matej Kobal in Petra Merljak bosta odšla na pot proti Sarajevu jutri; Matej bo peljal slike za razstavo v Sarajevo. Predvidoma se nam bosta pridružila v torek.

Ponedeljek, 1. 8. 2005

Zjutraj ob 8.00, po zajtrku, smo se srečali že stari znanci: Zoran, Rajko, Zvonko. Prihod v Motike. Hišo bomo gradili Slađani Modrić, vdovi s štirimi otroki: Lidija (21 let), Alkeksander (20 let), Nino (17 let) in Ana Marija (14 let). Mož je padel v prvih dneh vojne. Svak je alkoholik, s tastom, oziroma starim očetom, se tudi ne razumejo dobro; tast pije in je bolan.

Slađani Modrić so prostovoljci iz Vipave gradili nov dom. (Foto: Arhiv B. Vidmar)

Pomanjkljiva organizacija me ni presenetila, za udeležence, ki so prišli prvič, pa je bilo to nerazumljivo. Na prihod materiala in orodja smo morali počakati, ogledovali smo si hišo in okolico. Ko je orodje končno prispelo, smo začeli z delom. Toda bilo nas je preveč na kupu. Nekaj deklet sem vključil v delo v kuhinji.

Iskali smo mesto, kjer bi kuhali in jedli. Končno smo pristali pred hišo tasta, ki je sicer po poklicu zidar, a se je zapil. Slavkotov plinski gorilnik in semeniška posoda, ki smo jo vzeli s seboj, nam je prišla prav. Vodo smo imeli v vodnjaku, v njej pa ni manjkalo pijavk ... Videli smo, kako domačini to vodo uporabljajo brez problemov, nam pa se je v grlu naredil cmok. Marta se je izkazala. Lonec je bil sicer premajhen, zato je bila pašta malo polentasta, a smo vse pojedli. Popoldne smo na streho nabijali letve, ki jih je zmanjkalo ...

Sonce je neusmiljeno pripekalo. S Slađanino hčerko Ana Marijo sem odšel v 'market' v Motikah, kjer mi je pomagala kupiti lubenico, sirup in sveče, ki bodo prišle prav zvečer

na vrtu v Banja Luki. Včeraj so nam jih posodili prostovoljci Bouworde. Ko je prišel Zoran, sva se dogovorila, da v naslednjih dneh ena skupina odide na delo v Šargovac. Delali smo vse do 18.00. Vrnitev v Banja Luko: tuširanje ... Klical sem g. Mateja, zvečer ob 19.30 še ni bil v Sarajevu. Imel je probleme na carini. Mašo smo imeli v katedrali ob 20.00. Šele po maši je bila večerja.

Torek, 2. 8. 2005

Delo na gradbišču je steklo. Za kosilo je Marta s sodelavkami pripravila krompirjev golaž. Matej in Petra sta prišla šele po kosilu. Delali smo do 18.15, dokler ni bila streha pokrita. Zanimivost: ker je bilo letev premalo, so mojstri z električno motorko skrajšali nadstrešek in problem je bil rešen. Celo naša dekleta, za katere bi človek mislil, da se ne razumejo na zidarstvo, so zmigovala z glavo.

Podnevi je Mario uspel vzpostaviti stik s starim očetom in se z njim pogovarjal.

Sreda, 3. 8. 2005

Zvečer je bila maša spet v katedrali. Pred mašo nam je Mile razložil katedralo, po maši pa smo šli v kapelo bl. Ivana Merza, kjer so v originalnem sarkofagu njegove relikvije. Po prihodu iz katedrale se je slišala izjava: »Upajmo, da bo večerja pred zajtrkom.« Dogovorili smo se, da bo naslednji dan sveta maša zjutraj, v škofovi kapeli. Večerja – rižota s kalvo, je bila kljub pripombam pred zajtrkom, po večerji pa smo si vzeli čas za refleksijo. Spraševali smo se, kakšen je odnos z družino, ki ji pomagamo. Ali ne gledajo oni na nas zviška in je ravno obratno, kot smo se bali? Zakaj ne pomagajo otroci, stari oče, svak? Zaključek: če bi oni Slađani pomagali do strehe nad glavo, nam ne bi bilo treba priti. Ravno v tem je problem, zato smo tukaj.

Maša je bila zjutraj. Končno smo se razdelili v dve skupini. Delo je zares steklo. Ga. Slađana je z veliko vneto učila našo kuharsko ekipo, kako se pripravi bosanski lonec. Da ne bi kdo dvomil o kvaliteti bosanskega lonca: v loncu daš olje, nato pa po plasteh sledi narezano: sveže zelje, korenje, svinjsko meso, krompir, bučke, paradižnik, goveje meso, paprika, jajčevci. Dodaš začimbe in do vrha naliješ vodo. Loncu zavežeš s kuhinjsko krpo. Na zmernem ognju se kuha, ne da bi mešal, 2 uri. Ko je kuhano, sledi 'zaprška i prijatno'. Čeprav nekateri te specialitete niso pokusili, smo pojedli vse – s seboj smo vzeli premajhen lonec. Na kosilo je prišla tudi 'specialna enota', ki je bila navdušena nad potekom dela v Šargovcu. Dijakinje, ki so bile uvedene v skrivnost bosanske kuhinje, so obljubile, da bodo recept objavile v prvih 'Iskrah', ki bodo izšle. Upam, da bodo pred tem recept preverile doma.

Četrtek, 4. 8. 2005

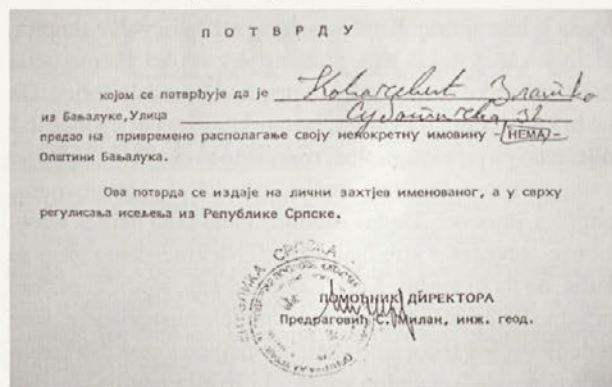
Zjutraj sem peljal našega mojstra Rajkota v Šargovac in si ogledal hišo, kjer je delala druga skupina. Srečal sem se z zakonskim parom Zlatkom in Ljubico Kovačević. »Vaša hiša ni prav majhna,« sem jima rekel. »Mi smo bili bogati, imeli smo mercedes, traktor, vse priključke, kmetijo, krave, prašiče, žito ...« nista nič skrivala. Otrok nista mogla imeti, zato sta posvojila pet otrok, ki so vsi poročeni. Pripravljala sta se, da odpreta kavarno; imela sta že dovoljenje, točilni pult je bil že montiran, biljard in namizni nogomet sta bila postavljeni, posoda je bila še zapakirana.

Dne 8. 8. 1995 sta morala podpisati izjavo, da se odpovedujeta svoji hiši. Že isti dan se je v njuno hišo vselila srbska družina, s katero sta si eno noč delila streho, naslednji

Ljubica in Zlatko Kovačević s prostovoljci.
(Foto: Arhiv B. Vidmar)

dan pa sta morala zapustiti dom. Vključila sta se v srbsko kolono in z njo prišla v Novi Sad, od tam preko Madžarske potovala v Zagreb in nato v Zadar, kjer sta živela 8 let. Na svoj dom v Šargovac sta se vrnila pred dvema letoma. Ljubica se je hotela vrniti v svoj rojstni kraj. Pretresla me je njena izjava: »Ni teorije, da dam svojo zemljo.« Toda vrnitev ni bila lahka, doseči sta morala, da srbska družina zapusti hišo, ko sta se vrnila, pa je bila le ta popolnoma uničena: vsa stekla razbita, vodovodna napeljava uničena, v hiši je bilo vse polno smeti, podstrešje sežgano, od pohištva je ostal le en stol. Z možem sta več časa zaradi varnosti spala v sadovnjaku, vsak večer pod drugim drevesom. Otroci so Ljubici vrgli v glavo kamen, sedaj tožita soseda, ki je na njunem vrtu zgradil hišo. Ko sta

Potrdilo, s katerim potrjujeta, da se "prostovoljno" odrekata hiši. (Foto: Arhiv B. Vidmar)

odšla, je bilo v kraju le šest srbskih družin, sedaj sta edina katoličana, ki sta se vrnila na svoj dom. Vsi so jima to odsvetovali. O pogumu Ljubice priča tudi to, kako je po miniranju cerkve v Petričevcu, šla vpričo 200 srbskih policistov v ruševine in vzela več sto let star lesen kip Srca Jezusovega in ga na kolesu odpeljala domov, ga zavila v deko. Kip ju je spremljal na begunskem potovanju. Ga. Ljubica me je peljala še na dom škofa Franje Komarice, kjer sem se srečal z njegovo sestro in bratom, mama pa je spala. V hiši je vse polno slik o obisku papeža v Banja Luki.

Kar dolgo sem se z njima zadržal v pogovoru. V Motike sem se vrnil zadnji terenutek, da sem lahko skuhal 'pasulj'; še dobro, da sem dal sinoči fižol močiti. Slađana je poskrbela za večji lonec, tako da je bilo 'čorbastega pasulja' dovolj in je bil možen 'repete'.

Začel je dež. Greznice ni bilo mogoče več kopati. Žalost zaradi tega, ker nismo mogli več delati. Le Mario je vztrajno delal 'faše', mi, ki nismo zidarji, smo ga lahko le nemo opazovali in občudovali. Kvalitetno delo slovenskega mojstra so pohvalili tudi bosanski mojstri. Na poti z gradbišča v Banja Luko smo si ogledali kraj, kjer je stala župnijska cerkev v Petričevcu, ki so jo 7. 5. 1995 zravnali z zemljo. Papež Janez Pavel II. je na drugem pastoralnem obisku v Bosni, 22. junija 2003, tu maševal. Pri maši se je zbralo okoli 40.000 ljudi, prisotnih je bilo 40 škofov. Tu je razglasil Ivana Merza za prvega blaženega v Bosni.

Ko smo se vrnili domov, sta bila v fantovski sobi namočena dva jogija, ker je bilo strešno okno odprto. Fantje so okna zaprli. Kdo jih je odprl?

Zvečer smo se udeležili piknika, ki je bil zaradi dežja kar v nam dodeljeni jedilnici, tako da smo bili pravzaprav gostitelji. Direktor banjaluške Karitas nam je predstavil razmere v Bosni; Željko je prevajal v angleščino. Jedli smo čevapčiče v lepinji. Pogovor s člani skupine 'Bouworde'. Opazil sem, da Nizozemci in Italijani veliko težje razumejo situacijo v Bosni kot mi. Zapletel sem se v pogovor z voditeljem skupine, nekdanjim visokim oficirjem nizozemske vojske, ki je bil prisoten tudi ob pokolu v Srebrenici. Izjavil je, da se ne čuti kriv. Skušal sem ga provocirati o odgovornosti nizozemske vojske, ki se je umaknila in tako zakrivila poboj. V primeru, da bi skušala klanje preprečiti, bi bilo morda mrtvih le 70 ali 700 ljudi, seveda tudi kakšen nizozemski vojak. Toda na moje izzivanje ni odgovarjal, povedal pa je, da sedaj leto za letom prihaja na delovne akcije v Bosno.

Petek, 5. 8. 2005

Dež in blato. Delamo le malo. Med člani tabora čutim naveličanost in neke vrste razočaranje nad položajem. A tudi to spada k življenju: so trenutki, ko si nemočen, ko ne moreš narediti nič. Naučiti se je potrebno sprejemati tudi svojo nemoč. Težje je tako čakati in nič delati kot vihteti kramp in voziti 'karjolo'. Za nameček je odpovedal mešalec. Klical sem Zorana, ki je ukazal pripeljati drugega. Vmes je Slađana demonstrirala, kako se napravi vlečeno testo za pito oziroma burek. Ko je za nekaj minut le prenehalo deževati, smo pesek, apno, cement in vodo znosili pod streho in tam mešali malto na roke. Mario je

delal 'faše', vodila za omete, do 18.00. Zmešali smo tudi beton za stopnice. Specialci so šotorska krila, pa tudi vreče za smeti, spremenili v pelerine, superge pa so si zaščitili s širokim selotejmom. Mladi so zares neizmerno inovativni

"Malavarji" na delu. V odmorih se je dobro prilegel tudi bučni burek (fotografija na prejšnji strani). (Foto: Arhiv B. Vidmar)

in praktični. Torta ob slovesu. Vmes smo prepevali, se pogovarjali z domačimi in čakali, čakali ... Tudi zeblo nas je ... Izkušnje prejšnjih let so nas naučile, da smo dolge rokave pustili doma. Mario je podaril svoje zidarsko orodje, ki ga je prinesel s seboj iz Slovenije, Rajkotu. Sledila je še skupna fotografija in pozdrav ob slovesu.

Sobota, 6. 8. 2005

Takoj po zajtrku smo peljali vozila v avtopralnico, kjer so imeli kaj delati. S čistimi vozili smo se podali na pot proti Sarajevu. Vmes pa smo imeli nekaj postankov.

Presnača

Leta 1990 je bilo tu 2000, sedaj le še 170 katoličanov. Tudi tu je bila moderna cerkev, posvečena mali svetki – sv. Tereziji Deteta Jezusa, uničena. Eksplozija jo je zravnala z zemljo 12. maja 1995. Načrte za cerkev je napravil Plečnikov učenec, slovenski arhitekt Danilo Fürst, ki je umrl ravno v času našega DT. V Bosni so se ga spomnili in zanj molili.

Tu so istega dne, 12. maja 1995, mučili in nato ubili duhovnika Filipa Lukendo in s. Cecilijo Grgić. V župnijski pisarni so ju zvezali in zažgali. Bili smo v ožgani pisarni in videli madež, kjer sta zgorela. To bo postal romarski kraj. Med zadnjo vojno je bilo v banjaluški škofiji ubitih 7

Fotografiji umorjenih Cecilije Grgić in Filipa Lukende. (Foto: Arhiv B. Vidmar)

duhovnikov. Župnik Zvonko Berezovski pravi, da je prijateljstvo s Srbi po vsem tem, kar se je zgodilo, iluzija. Kljub temu pa vzgaja ljudi za medsebojno spoštovanje, za skupno življenje.

Travnik

Prebivalcev je 10.000: 8.000 muslimanov, 2.000 katoličanov. Ogled škofijske gimnazije, ki je bila nekoč jezuitska šola. Po vojni so šolo zaprli. V kapeli je bilo skladišče, v drugih prostorih pa razne državne šole. Sedaj prostore postopoma dobivajo nazaj in jih obnavljajo. V okviru gimnazije sta tudi dijaški dom in semenišče. Standard ni nič manjši kot pri nas: v vsaki sobi je školjka, umivalnik in tuš. Okoli 1000 dijakov. Sprejmejo le odlične in prav dobre. Vse stole in klopi so naredili domači mizarji. Prelepa je streha; domači mojstri so iz dveh barv bobrovca priklicali v življenje čudovite vzorce. Stene hodnikov so okrašene z likovnimi deli umetnikov in dijakov. Čutil sem, da smo na Orientu, le ta vpliva tudi na kulturo katoličanov. Kakšna mistika, kakšno bogastvo v primerjavi s plehko potrošniško družbo.

Sarajevo

V Sarajevo smo prispeli tik pred sv. mašo, ki so se je na pobudo Društva Slovencev udeležili Slovenci v Sarajevu. Maša je potekala v Frančiškanski cerkvi sv. Antona in jo je vodil voditelj Škofijske karitas Koper, Matej Kobal; z odgovornim urednikom Ognjišča Božom Rustja pa sva somaševala.

Po maši je sledilo odprtje razstave, pri kateri so udeleženci našega DT v BL, peli. Prisotna je bila tudi namestnica slovenskega ambasadorja Republike Slovenije v Sarajevu, ga. Alenka Vipotnik, ki je razstavo tudi odprla. V nagovoru je posebej pohvalila in ovrednotila delo mladih, kar nam je seglo do srca, in v nagovoru citirala bl. Mater Terezijo: »... to, kar delamo, je le kaplja v oceanu. Toda če tega ne bi storili, bi bila v oceanu kaplja manj ...« Prisotni so bili tudi: Jožica Ličen, g. Matej Kobal, odgovorni urednik Ognjišča g. Božo Rustja in direktor televizijske hiše Vitel Ivo Saksida; potem bosanska slikarja,

Odprtje razstave v Sarajevu. (Foto: Arhiv B. Vidmar)

ki sta sodelovala na lanski X. likovni koloniji na Sinjem Vrhu, Mustafa Skopljak in Boris Čistopoljski, voditelj banjaluške Karitas g. Miljenko Ančić, predstavniki frančiškanskega samostana ... Z umetniškega vidika je slike predstavila Anamarija Stibilj Šajn. Mimogrede, doslej so umetniki v desetih likovnih kolonijah darovali 660 likovnih del, pri tem je sodelovalo 365 umetnikov. Izkupiček X. kolonije je namenjen za Družinski center v Banja Luki.

Na odprtju razstave sta bila prisotna tudi Mustafa Skupljak in Boris Čistopoljski, ki sta umetnika in tudi profesorja na sarajevski univerzi; sodelovala sta tudi na X. likovni koloniji na Sinjem Vrhu.

Po odprtju razstave, okoli 22.00, smo bili že pošteno lačni, saj smo na postanku sredi bosanskih gozdov zrezali le manjšo salamo in domačo 'danko'. Ne le zaradi lakote, predvsem pa zaradi nje, smo se odpravili na Baščaršijo. Spremljal nas je Mustafa. Baščaršija je zgodovinski center Sarajeva, zgrajena je bila v 15. stoletju, vendar je danes dvakrat manjša kot prvotna čaršija. Njen graditelj je Isa Beg Isaković. 'Baš' v turščini pomeni 'glavna'. Ker je bil naš obisk 'funkcionalne' narave, smo pristali v lokalu Željo 1 in Željo 2. Zase sem naročil pleskavico. Prinesli so tri krožnike, na prvem krožniku je bila pleskavica, v drugi skodelici na drobno sesekljana čebula, na tretjem lepinja s kajmakom. Zraven še kozarec z dva deci jogurta. O pivu, vinu ali rakiji seveda tu ni govora. Pleskavica in čevapčiči so iz govejega in ovčjega mesa. Pravi okus menda da določena količina loja, ki ga umešajo v mesno maso. Lepo je bilo gledati peke, ki so stali v vrsti in pekli čevapčiče in pleskavice. Svoj čar da tudi vonj, s katerim je prepojena baščaršija. Menim, da je skrivnost v bogastvu vonjev, te lahko doživiš le, ko si 'prisoten'. Televizija lahko posreduje le sliko in glas, ne pa tudi vonjev, okusov ... Sošolka iz gimnazije, Anamarija Stibilj Šajn, si je zaželela še baklavo. S sladkarijami nisem ravno prijatelj, a ni bilo kaj. Naše omizje je naročilo pet vrst različnih sladkarij. Kelnarca se nam je smejala, ko je videla, kako pokušavamo.

Mustafa nas je po končani večerji vodil do 'hostla' za mlade, kjer smo prespali. Tam so bili tudi mladi iz mednarodne skupine 'Bouworde', s katerimi smo si delili hišo v Banja Luki. Bili so v večini študenje in že bolj umirjeni kot naši dijaki; slišal sem pripombo: »Spet bo treba prenašati dijake, ki imajo preveč energije.«

Nedelja, 7. 8. 2005

V olimpijskem mestu (zimске olimpijske igre so bile v Sarajevu 1984. leta) smo vstajali ob 7.00. V bližini 'hostla' sem za zajtrk kupil kruh, mleko in melono. Kalvo in narezke smo imeli s seboj. Maša v Frančiškanski cerkvi. Podobno kot gimnazijska kapela v Travniku, je tudi ta cerkev 'orientalska'. Po maši smo se seveda spet odpravili na Baščaršijo.

Ogled Gazi Husrev-begove džamije

Zgrajena je bila leta 1530 in velja za eno največjih muslimanskih zgradb v Bosni in na Balkanu sploh. Dominira v središču Baščaršije. Gradil jo je Adžem Esir Ali, ki je takrat veljal za največjega arhitekta v Osmanskem cesarstvu. Minaret je visok 45 m. Kdo je bil naročnik gradnje? Gazi Husrev beg je bil rojen v Grčiji: oče je bil Bošnjak iz Trebinja, mama pa je bila Turkinja, hčerka Sultana – torej so mu bila vrata na stežaj odprta! Med drugim je kot sposoben vojaški strateg osvojil Knin, Kradin, Ostrovico Greben, Sokol, Jezero, Vinac, Vrbaški Grad, Livač, Karmatin, Bočac, Udbino, Vrano, Modruč in Požego. Zaradi vojaških uspehov ga je cesar imenoval za bega bosanskega sandžaka. V Sarajevu je zaslužen tudi za obnovo Carske džamije, izgradnjo biblioteke, medrese, sahat-kule, bolnice in mnogih drugih zgradb.

Življenje je izgubil v Črni Gori, leta 1541. Njegovo telo počiva v haremu, po njem njegove džamije.

Po vodenem ogledu džamije, v kateri so bila naša dekleta oblečena tako, kot se spodobi, smo se dogovorili za prosti čas, namenjen ogledu Baščaršije in nakupom spominkov. Z Matejem sva se odločila, da bova hodila skupaj. Moj cilj je bil kupiti poljski štedilnik na drva. Najprej sva pristala v trgovini, oziroma delavnici Vedada Brkanića, v kateri se je ob obisku Baščaršije ustavil tudi tedanji ameriški predsednik Bil Clinton, kar dokazuje fotografija na steni trgovinice. Zanimivo, da sva se ustavila v isti trgovinici, verjetno pa sva bila postrežena bolj kot Clinton, ki se mu je gotovo mudilo. Ko je VB (začetnici tudi mojega imena!) ugotovil, da sva katoliška duhovnika, je dal sredi trgovine postaviti mizo, naju posedel in naročil kavo. Kava, kuhana na 'turški' način v bakrenih džezvah, je bila kmalu na mizi. Pili pa smo počasi in vmes obdelali splošno in osebno zgodovino, teologijo. Vmes nas je obiskal še kitajski vojaški ataše v Sarajevu, skupaj s soprogo, ki je iskala skrinjico za nakit. Mene je seveda zanimal štedilnik in sem prosil za nasvet. Mojster me je peljal do očeta, ki ima trgovino dva koraka naprej. Res je imel majhen 'muzejski' štedilnik, s kakršnimi so si ljudje kurili v tri in pol letnem obdobju med vojno, ko v blokih sredi Sarajeva ni bilo ne vode ne elektrike ne plina. V približno 30 cm velikih gašperčkih so kurili parket, karton, papir. Po vodo so hodili tudi deset kilometrov daleč in pri tem tvegali, da jih zadenejo ostrostrelci. Na račun ostrostrelcev je nastajal tudi humor. Primer: otrok gre ven in se guga na gugalnici. »Kaj delaš zunaj, pojdi hitro v hišo!« Odgovor otroka: »Zafrkavam ostrostrelce.« Toda želel sem malo večji štedilnik. Svetovali so mi, naj iščem pri 'limarjih' okoli Gazi-Husrev-begove džamije. In res sem ga tam našel. Po nakupu sem ga moral nesti do kombija. Zdelo se mi je, da me vsi gledajo, vmes sem moral počivati, saj je bil štedilnik kar velik in težak. V bližini Latinskega mosta, mesta, kjer je Gavrilo Princip 28. junija 1914 ustrelil avstrijskega prestolonaslednika nadvojvoda Franca Ferdinanda in njegovo nosečo soprogo Zofijio, sem zaslišal vprašanje: »Kuda nosiš, čovječje?« Moj odgovor: »U Sloveniju.«

Še o gimnazijcu Gavrilu Principu: mnenja o njem se razhajajo, za nekatere je zgolj srbski terorist, za druge pa narodni junak. Bil naj bi zakompleksan strahopetec. Za atentat se je javil prostovoljno, ker so se tovariši norčevali iz njega, saj je bil najmlajši v gibanju Mlada Bosna in so ga starejši tovariši pošiljali po cigarete. V času ko je bil izvršen atentat, je bila Bosna in Hercegovina pod oblastjo Avstro-Ogrske monarhije. V BiH, še bolj pa v Srbiji, se je krepilo panslovansko gibanje za osvoboditev južnoslovanskih dežel izpod avstro-ogrške uprave. To gibanje je hotelo spodbuditi upor proti habsburški monarhiji. Uradna cesarska Avstrija je atentat izkoristila za vojno napoved Srbiji in za napad nanjo. Izcimila se je svetovna vojna.

Ob 14.00 smo zapustili Sarajevo in se podali proti Mostarju.

Mostar

Mostar je središče Hercegovine in peto največje mesto v Bosni in Hercegovini. Mesto je bilo ustanovljeno v 15. st.,

Avstro-Ogrska ga je zasedla 1878, nato je po prvi svetovni vojni pripadalo Jugoslaviji, v zadnji vojni (1992/93) pa je mesto doživljalo devetmesečno obleganje in spopade med Srbi in Hrvati. JNA je mesto prvič bombardirala 3. aprila 1992, nato je prišlo do spopada s hrvaško vojsko. Srbi so v teh spopadih med drugim uničili frančiškanski samostan, katoliško stolnico, škofijsko palačo, v kateri je bila knjižnica s 50.000 knjigami in 14 mošej. Ko smo se približevali Mostarju, so na drogovih vihrale hrvaške zastave; zares čudna država. Že ime mesta pove, da mora biti tu most, po katerem je mesto dobilo ime.

Most je kulturni spomenik, ki je na seznamu Unescovih spomenikov, torej spada k svetovni kulturni dediščini. Sprehodili smo se po 'kopiji' mostu, ki ga je v 16. st., med leti 1571 in 1577, dal zgraditi sultan Suleiman I. (1494 - 1566). V času njegovega vladanja (1520 - 1566) je otomansko cesarstvo doseglo višek. Sultan je vladal od Male Azije do Severne Afrike, osvojil je Beograd, 1526 si je podvrnil Madžarsko, 1529 oblegal Dunaj, 1543 je zavojeval Perziji. Perzijski šiiti so postali njegovi največji sovražniki. V Istanbulu je zbiral okoli sebe pesnike, arhitekta, pravnike in tako gradil otomansko civilizacijo. Most v Mostarju je torej nastal na vrhuncu moči otomanskega cesarstva, načrte zanj pa je napravil turški arhitekt Mimar Hayruddin. Leta 1566 je bil most dokončan. Dolg je 29 metrov in visok 20 metrov.

Med zadnjo vojno, 9. novembra 1993, je most porušila hrvaška vojska. Obnovili so ga leta 2004. Sprehodili smo se torej po novem mostu. Med našim obiskom so skakali z mosta. Višina? Baje za nekaj metrov višja kot v Kanalu.

Do Primoštena pri Šibeniku

Na poti sta nas spremljala dež in kolone. Namesto ob 21.00 smo v Primošten prispeli okoli polnoči. Župnik Ivo nas je malo pred polnočjo prišel iskat na parkirišče in nas vodil v Primošten Burni, kjer smo se nastanili v župnišču. Nekateri so povedali, da so lačni, bili smo utrujeni, živci so popuščali. »Cel dan nismo nič jedli!« »Kaj pa zajtrk in možnost kosila na baščaršiji ali pri kombiju?« Nisem dovolil, da bi opolnoči začeli kuhati pašto. Počitnice smo vpričo našega gostitelja začeli s konfliktom. Konflikti so se nadaljevali tudi v naslednjih dneh. Razmišljam o vzrokih zanje in o vlogi, ki sem jo odigral. Kaj bi se zgodilo, če bi skupaj živeli še en teden?

Skrhani niso bili le naši odnosi, ampak tudi vreme, ki nam v naslednjih dneh ni bilo najbolj naklonjeno. Zeblo nas je v Bosni, sedaj nas zebe še v Dalmaciji. Kljub temu smo hodili na plažo. Kuhali smo si sami, v vrtni uti. Prav lepo je bilo. Vmes sta nas obiskala Stane Kerin in Barbara. Žal je Stane že takoj ko sta prišla, zvedel da je umrl 22-letni nečak: zadušitev s hrano. Tako sta se že naslednji dan po maši vrnili v Slovenijo. Toda temu, kar nam je povedal zvečer in zjutraj pri pridigi, smo z zanimanjem prisluhnili.

Počitnice smo skrajšali za en dan. Ob odhodu nam je župnik podaril vrečo suhih fig in nekaj steklenic domačega vina. V Slovenijo smo se vrnili po novi avtocesti Split – Zagreb. V koloni smo se približno eno uro počasi premikali le pred predorom sv. Rok. Ob povratku v Slovenijo sta nas pričakala megla in dež. Kot bi padli v drugo resničnost. Naša odprava je bila končana.

Sreda, 17. 8. 2005; dokončna redakcija dnevniških zapisov

Končujem tipkanje dnevnika o DT BL 05. Tudi to 'pospravljanje' je del tabora. Spomini in vtisi v meni so še vedno živi. Ko gledam celoto, sem zadovoljen. Prepričan sem, da je naša odprava uspela. Nismo si postavili preprostega cilja. Že na pripravi smo si zadali, da se bomo skušali približati ljudem, s katerimi se bomo srečali, se spoznavali med seboj, spoznavali geopolitično situacijo v Bosni, spoznavali zgodovino Bosne, predstavili svoja doživetja v medijih ... Sv. maša in molitev sta tudi bili sestavni del tabora. Nekateri cilje smo uresničili bolj, druge manj, toda v celoti gledano, sem prepričan, da je tabor uspel. Bogu hvala, da smo ostali živi in zdravi! In za vse, kar smo lahko naredili in doživeli. Nekateri so že sklenili: »Naslednje leto grem, če bo to mogoče, spet na delovni tabor v Bosno.« Nekaj dijakov je menilo, da smo premalo delali in da počitnice na morju niso bile zaslužene. Predlagali so, da bi prihodnje leto namesto en teden delali dva tedna. Neverjetno, kaj jim pride na pamet, in kako so mladi lahko zagnani ...

“ODPRI SRCE, ODPRI ROKE ...”

Medžupnijski karitas Col - Podkraj v letu 2005

Ivanka Bizjak

Ko prebiram zapisnike o delu v tem letu, ne morem mimo dveh datumov, ki sta posebej zaznamovala našo Karitas v letu 2005:

Brezje, 18. 06., vseslovensko romanje bolnikov in invalidov;

05. 11., sv. misijon na Colu – maša za ostarele in bolne. Že več časa smo želeli, da bi omogočili tudi našim

preizkušanim župljanom obiskati Brezje na dan, ki je njim prav posebej posvečen, dan vseslovenskega romanja bolnikov in invalidov ter ostarelih, ki ga vsako leto pripravlja Ognjišče. Med njimi smo preverili zainteresiranost, zbrali za en avtobus ljudi, zagotovili duhovno in medicinsko oskrbo in se lepega sobotnega jutra odpeljali s Cola skozi Višnje, Podkrajja in Hrušico proti Brezjam. Že med potjo smo se z molitvijo duhovno

pripravili na sveto mašo. Ob prihodu na Brezje je bil prostor pred cerkvijo že skoraj napolnjen. Imeli smo kar nekaj opraviti, da smo vsem poiskali sedeže, da so tako lepše in lažje sodelovali pri bogoslužju, ki ga je vodil g. nadškof Uran. Tudi vreme nam je bilo naklonjeno, saj so sonce zakrivali oblaki in mu jemali pretirano veselje do ogrevanja, pa tudi skavti so neumorno odganjali žejo vsemu ljudstvu. Sodelavke Karitasa smo med mašo prosile Marijo, da bi ob koncu spet zbrale vse naše ljudi, ki so bili posejani med tisoč glavo množico. Res smo se po končanem bogoslužju vsi ponovno zbrali ob našem avtobusu in se odpeljali do bližnjega gostišča in tam poskrbeli še za telesno hrano.

Pot smo nadaljevali proti Volčjemu potoku v Arboretum, ki je bil z razstavo vrtnic prava paša za oči. Navdušeni nad lepoto in bogastvom tega dne smo se vračali proti domu in že razmišljali, da bi veljalo to še kdaj ponoviti.

V jeseni, ko je bil na Colu sv. misijon, smo želeli eno od srečanj z misijonarjem patrom Lojzetom Markljem posvetiti našim bolnikom in ostarelim. Dogovorili smo se, da bi bila sv. maša skupna za obe župniji. Pričakovali smo večje število ljudi, zato nam je vodstvo šole dovolilo, da uporabimo za to srečanje njihovo avlo. Da bi res zajeli vse, ki so si tega srečanja želeli, smo povabili tudi naše oskrbovance iz

Doma starejših iz Ajdovščine. Na razpolago so nam dali njihov kombi, da smo lahko pripeljali tudi tiste na invalidskih vozičkih. Res se nas je zbralo veliko, več kot smo pričakovali. Posebej smo veseli, da je bil med nami tudi Alojz Žejn, ki se je kmalu za tem poslovil s tega sveta. Bogoslužje so polepšali naši pevci otroškega zbora, za kar smo jim vsi zelo hvaležni, prav tako tudi šoferju kombija, gospodu Edotu. Po sveti maši se je nadaljevalo prijetno in sproščeno družabno srečanje. Za razvedrilo in smeh je poskrbel tudi. g. misijonar Lojze, ki mu vicev ni zmanjkalo. Škoda, da nas je moral kmalu zapustiti, saj ga je čakalo večerno srečanje z

župnijo v cerkvi. Zadovoljni, da smo vsi skupaj preživeli tako lepo sobotno popoldne, smo zapuščali šolo.

Goriški slavček Simon Gregorčič je zapel:

*» Odpri srce, odpri roke,
otiraj bratovske solze,
sirotam olajšuj gorje ..«*

Vsi smo bili v tednu Karitasa nagovorjeni in povabljeni, da odpremo srce in roke, da otrnemo solze z obrazov tistih, ki

pričakujejo našo pomoč, in da s svojo dobroto sirotam lajšamo gorje. To je poslanstvo Karitasa, to je naše poslanstvo. Vsem želim, da bi to poslanstvo v letu 2006 živeli v vsej polnosti.

STORITVE S KMETIJSKO IN GOZDARSKO MEHANIZACIJO TER PLUŽENJE CEST

**LEON AMBROŽIČ S.P.
SANABOR 5, 5271 VIPAVA
GSM: 070/756731**

ABU DHABI

Na dirke v peščeno divjino Arabskega polotoka

Ivan Rudolf

Ta skok v Združene arabske emirate se mi je zgodil čisto nepričakovano. Novembra so v neizmerni puščavi, v notranjosti emirata Abu Dhabi, že vrsto let dirke z motorji, avtomobili in tovornjaki, imenovane UAE Desert Challenge (Puščavski izziv), na katerih redno sodeluje tudi naš puščavski lisjak Miran Stanovnik. Tekmovalcem predstavlja ta dirka nekakšen trening za najbolj znano in razvpito puščavsko dirko Pariz - Daccar, ki se začne 31. decembra. Noben čudež torej ni, če so med udeleženci dirke po puščavi Arabskega polotoka skoraj vsi asi znamenite pustolovščine, ki vodi skozi peščeno divjino Afrike. Dirke so bile cilj naše skupinice. Seveda pa smo hoteli predvsem spremljati dirkaško pustolovščino naših dveh udeležencev, Stanovnika in Merharja.

Ko sem pred več kot dvajsetimi leti služboval na Bližnjem vzhodu, sem pogosto zahajal tudi v Abu Dhabi in Dubai pa v vse tiste države tam naokrog. Prvič me je pot zanesla tja leta 1975. Pravzaprav sem šel na pot po sili razmer. V Bejrutu, kjer sem delal in živel, se je koncem tistega leta dodobra razdivjala državljanska vojna. Družino sem že prej spravil nazaj domov, v Ljubljano, sam pa sem še nekaj časa vztrajal, in ko so postale okoliščine zares nevarne, sem se naposled usedel na prvo letalo, ki je bilo na voljo, ter pristal v Dubaju. Bil sem brez vizuma, ker ga v Bejrutu ni bilo moč dobiti. Ambasade so spričo bojev, ki so divjali po mestu, zaprle vrata, zato sem se lahko zanesel samo na srečo, da me bodo kljub temu spustili v Dubai. In sreča mi je bila mila. Policist na letališču me je vprašal, zakaj sem brez vizuma, in mi takoj povedal, da moram sestiti na prvo letalo, ki je na voljo, pa naj gre kamorkoli, v njihovo državo me ne more pustiti. Jaz pa sem kar stal pred njim in prosil. Obračal je moj potni list in nenadoma se mu je obraz razlezel v prijeten nasmeh. »Pa vi prihajate iz Jugoslavije, ali ne? Tito!« je vzkliknil. Srce mi je spet zlezlo iz hlač na svoje mesto. Videl sem, da mož nekaj da na jugoslovansko – arabsko prijateljstvo. Malce je še vrtel potni list po rokah, sam zase nekaj brundal v črno brado in mi vsekaj v potni list vizum za teden dni. »Pa nikaar se ne bahajte s tem naokrog, dokler ste tu«, je dejal, »saj vam ga ne bi smel dati, ampak vi ste naši prijatelji.« Tako se mi je Dubai za večno usedel v srce.

Takrat in ob številnih obiskih kasneje (poslej sem vselej imel vizum) mi je ostal v spominu kot prijetno obmorsko mestece z živahnim pristaniščem, ki je bilo zmerom natlačeno s tipičnimi lesenimi arabskimi tovornimi jadrnicami. Te so poleg motorjev še zmerom uporabljale mogočna jadra. Pristanišče se mi je zdelo, kot bi ga vzel iz romana o piratih. Stotine teh barkač je prek Arabskega zaliva dan in noč tovorilo v sosednji Iran, Pakistan Indijo,

Oman in druge kraje ob morju vse mogoče blago. Ko so napolnile ladijske trebuhe, so kopičile hladilnike, televizorje, vreče riža in čaja, mleko v prahu in sode nafte še na krove.

V pristanišču je mrgolelo ljudi vseh vrst, barv, oblačil in jezikov. Pravi, pravcati Babilon. Tesne ulice so bile ena sama trgovina, kjer je bilo na voljo vse, kar ljudje proizvedejo in pridelajo, od najboljšega iranskega žafrana in pistačev do japonskih fotoaparatorov in televizorjev. Prijeten vonj po morju se je mešal z vonjem eksotičnih dišav in potom tisočev ljudi, ki so se drenjali po ozkih ulicah. Modernih palač, hipermarketov in luksuznih hotelov še ni bilo. Dubai, prav tako Abu Dhabi, sta bila ena sama orientalska idila, ki se ti je za dolgo, če že ne za vselej, vsadila v srce.

Dobri dve desetletji, ki sta minili od mojega zadnjega obiska, sta prinesli tolikšne spremembe, da mi je vzelo sapo. Dobesedno. Dubai ni več idilično pristaniško in trgovsko mestece, temveč velemesto s stotnijami bahatih nebotičnikov in poslovnih stavb vseh mogočih stilov, z desetlinami razkošnih hotelov, kjer lahko najamete sobo za deset tisoč in več evrov na noč, kjer vam teče voda iz zlatih pip. Orientalske štacunice, iz katerih je vela čudovita mešanica stotih vonjev, so zamenjali sterilno čisti nakupovalni centri, bahavi butikki z bahavimi oblekami vrhunskih znamk, ki jih srečujete v New Yorku, Tokiu, Berlinu, Singapuru, Parizu.

Trgovina je tu absolutno prevladujoči element, srce in kri gospodarstva, ki ima svoje začetke v tistih trgovinicah izpred desetletij. Celi predeli mesta so velikanska gradbišča, kjer druga poleg druge rastejo visoko v nebo palače, nebotičniki, hoteli, poslovne stavbe, zabavišni centri, trgovski kompleksi. Delavci na teh gradbiščih so skoraj brez razlike Indijci, ki prevladujejo tudi v industriji. Mimogrede, obiskal sem eno od podjetij v industrijski coni. Njen lastnik je naše gore list, iz Spodnje Vipavske doline. V njegovih industrijskih halah, kjer delajo mogočne kiperje z nosilnostjo do 90 ton, dela več kot 400 Indijcev. Arabskih delavcev je samo za vzorec. Tudi sicer so v Dubaju Arabci že zdavnaj v manjšini, manj kot 20 odstotkov jih je, in so predvsem lastniki večine tega bogastva, visoki državni uradniki, policisti, menedžerji. Skratka, v glavnem zgornji del družbe. Zanimivo bi bilo vedeti, če jih razmerje med njimi in priseljenci, ki predstavljajo revnejšo večino, kaj skrbi. Ali ne bo morda nekoč v tej revni delovni večini počilo in bo prišlo do socialnih nemirov. Zaenkrat zagotovo ne, saj je ta milijonska masa večinoma azijskih priseljencev zelo zadovoljna, da ima delo, čeprav ne za velik denar. V primerjavi s tistim, kar so imeli doma v Indiji, Bangladešu, Pakistanu ali na Filipinih, je Dubai za njih

skoraj kraj njihovih sanj, saj z zasluženim denarjem vzdržujejo družine doma.

Ko pišem o Dubaju, vsekakor ne smem mimo dveh ali treh posebnosti, s katerimi se še posebej bahajo. In ne brez razloga. Pred kratkim so dokončali gradnjo umetnega smučišča (drsališče imajo že več kot 15 let), s pravim snegom seveda, z žičnico in vsem, kar sodi zraven. Ogleдал sem si ga samo od zunaj. Zgradba je podobna zviti ploščati cevi, dolga menda blizu 200 metrov, in ne posebno strmega naklona. Tiste dni so ravno začeli delati sneg in smučali še niso; zdaj, ko to berete, pa najbrž že, čeprav je zunaj kljub decembru čez dan vsaj 32 stopinj. Kakšna smuka bo šele poleti, ko je vsak dan po 45 stopinj in več! Sicer pa energija tam ni problem, saj imajo nafte na pretek.

Ne dolgo tega se je Dubai odločil, da bo zgradil najvišjo stavbo na svetu. Za zdaj držita rekord fantastično lepa nebotičnika, dvojčka v Kuala Lumpurju, z več kot 500 metri višine, pa nebotičnik v Taipeiu, glavnem mestu Tajvana, ki je še znatno višji. Dubai se je odločil, da bo zgradil še nekaj višjega in da bo držal rekord čim dlje. Kako visoka bo njihova zgradba, ne povedo, da jih ne bi kdo poskušal prehiteti že med gradnjo. Takšen rekord je seveda absurden, saj gre samo za bahavo postavljanje, ki nima nikakršnega ekonomskega učinka, ampak kdor je bogat, si to lahko privoščiti, pa naj je še tako neumno. Pomanjkanje prostora jih zagotovo v to ne sili, saj ga imajo na pretek.

Moderni Dubai me je sicer presenetil, zagotovo pa me ni posebej navdušil, zato je bilo potovanje v puščavo prava sprostitvev po gneči, vročini in hrupu vele mesta.

Pot nas je vodila prek Abu Dhabija v notranjost Arabskega polotoka k meji s Saudsko Arabijo. Vozili smo ponoči. Mogočna avtocesta s štirimi voznimi pasovi v vsako smer je bila vseh 150 kilometrov od Dubaja do Abu Dhabija razsvetljena. Prav tako pa tudi naprej v notranjost puščave, do oaze Liwa. Avtocesta je imela tu 'samo' dva vozna pasa v vsako smer, a vseh 250 kilometrov je bilo razsvetljenih bolj kot Dunajska cesta v Ljubljani. Prometa pa praktično nobenega. Sončni vzhod v puščavi je nekaj veličastnega, zato smo zapeljali z avtoceste, se z džipi vzpeli na prve peščene sipine in tiho strmeli v oranžno sončno ploskev, ki se je hitro dvigala izza neskončnih, rjavkasto rdečih sipin puščavske brezmejnosti. Rojstvo

novega dne je spremljala tišina, ki je polnila mističnost tega prvobitnega prizora. Našo zamaknjenost je razbilo šele spoznanje, da se je eden od avtomobilov doobra pogreznil v pesek. Rešila sta nas drugi avto in debela vrv. To je bila prva izkušnja vožnje po puščavskem brezpotju, v naslednjih dneh pa smo odmetavali pesek izpod koles in vlekli drug drugega iz podobnih zagat vsaj trikrat na dan. V oazi smo se vsak večer po takšnih peripetijah oddihali v razkošnem hotelu in namakali pregreta telesa v bazenu.

Vstajali smo še v temi, da smo lahko pravočasno prišli na oddaljena startna mesta v puščavi in spodbujali naša dva tekmovalca, Stanovnika in Merharja, in jima zaželeli srečo. Puščavske dirke so bile tudi zame, ki nisem posebej usekan na ta šport, enkratno doživetje. Puščavsko tišino zgodnjega jutra je paralo grmenje motorjev, zrak je bil poln rezkega vonja izpušnih plinov in napetosti. Prizor, ko tekmovalec komaj kroti rohnečo pošast pod seboj, nato pa poleti kot raketa s starta, dvigne oblake peska in zdrvi prek peščenih zametov v puščavo, ki se odpira pred njim, je nepozaben, tudi za takšnega neobglenega opazovalca, kot sem bil jaz. Za kakimi osemdesetimi motorji, so startali štirikolesni motorji, za njimi avtomobili in nazadnje tovornjaki, prave pošasti s tisoč konjskimi moči. Že prvi dan ogledovanja teh neverjetnih junakov puščave, ki premorejo naravnost nečloveško zalogo moči, sposobnosti orientacije sredi neskončnih puščavskih sipin, obvladovanja svojih strojev v nemogočih razmerah, je napravilo iz mene pravega dirkaškega entuziasta. Nisem si mogel kaj, da ne bi občudoval teh mladeničev, ki se prebijajo skozi popolnoma neznano puščavo zgolj z orientacijskimi podatki in koordinatami, ki jih dobijo na predvečer vsakega starta. Trasa dirke je brez vsake ceste ali poti, brez kakršnihkoli oznak. Zanašajo se lahko le na površen opis poti v omenjenih napotkih, pa na čut za orientacijo. Pri vsem tem pa dosejajo povprečne hitrosti več kot 100 kilometrov na uro in na dan prevozijo po 400 do 500 km pri temperaturi 40 stopinj in več. Klobuk dol!

Stanovnik je bil v svoji kategoriji prvi, v skupni razvrstitvi med motoristi pa 10. Imeniten rezultat, in kot je sam dejal, dobra popotnica za zares veliko dirko iz Pariza prek Sahare do Daccarja v Senegalu, ki se začne na zadnji dan letošnjega leta.

AVTO SERVIS IN VULKANIZERSTVO

Bojan Puc s.p.

Col 100 c

GSM: 041 933 620

»BIL SEM SREČEN MED SREČNIKI ...«

V letošnjem letu so izšli *Zbrani spisi* Edmunda Čibeja – Učenika na Gori

Tanja Hladnik

»... in naj bi mi moji goriški oblastniki takrat poklanjali ne vem kaj, svojega gorskega raja ne bi hotel menjati, ne takrat niti ne kdaj pozneje ...«.

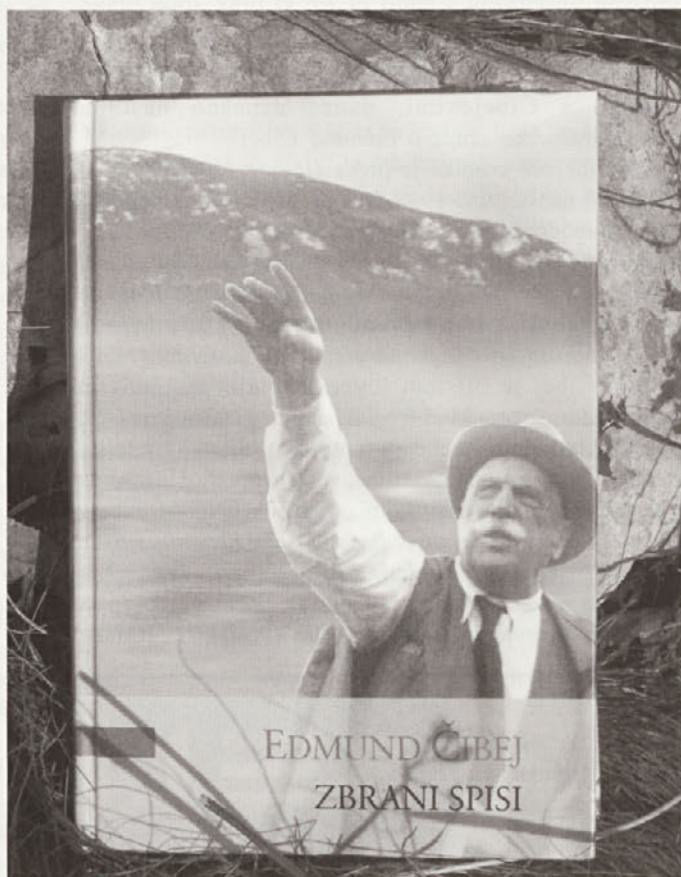
Edmund Čibej je bil rojen leta 1861 v zaselku Slokarji pri Lokavcu. Po končanem učiteljsku v Kopru in začasnem službovanju v Rihemberku (kjer je spoznal *goriškega slavčka* Simona Gregorčiča), v Vipavskem Križu in na Brjah, je bil nadučitelj Čibej 1884. leta premeščen na Dol (današnja Predmejo). Ostal je celih 29 let. Tako močno se je usidral v srca Gorjanov, da je Društvo Gora letos izdalo njegove *Zbrane spise*. Uredil jih je eden od Čibejevih naslednikov – colski učitelj Franc Černigoj.

Kot že v uvodu poudari urednik, *Zbrani spisi* niso znanstvena, ampak poljudna izdaja Čibejevih del in zapisov o Čibeju. Knjiga je tako namenjena najširšemu krogu bralcev z Gore in iz Dežele; in tudi tistim iz širšega sveta, ki jim je Gora blizu. Da *Spisov* ne bodo z veseljem vzeli v roke le Gorjani, pove že bežen pogled na kazalo njihove vsebine. Ta se je uredniku razvrstila v sedem raznovrstnih enot.

Najprej o dolgoletnem dolskem nadučitelju, njegovih dosežkih in času, v katerem je živel, iz različnih zornih kotov spregovorijo bibliotekarji, zgodovinarji in literarni zgodovinarji.

V drugem delu so prvič zbrane vse tri Čibejeve kronike – prva je *Popis občine Dol-Otlica, zemljepisno in zgodovinsko*. Čibej jo je začel pisati že drugo leto po prihodu na Goro (1885), a odkrita je bila šele v začetku marca 2005! Mladi učitelj je v njej faktografsko natančno popisal gorjansko zgodovino od leta 1000 naprej, vremenske značilnosti, živali in rastline, gorjanske ljudi, njihovo prehrano in navade, njihove pregovore in vraže – zadnjo, 23. v Čibejev seznamu, navajam za pokušino: *Vrok – vročen oslabel človek (omedlevica). Če te pogleda kdo s slabim očesom, ali se v te vglada (posebno baba), vročen si ...*

Čibej je bil prvi učitelj na Dolu, šolsko poslopje pa je na pobudo domačinov nastalo le malo pred njegovim prihodom. Da je bila potreba po šoli velika, zgovorno pričajo naslednje številke: 1884. leta se je v šolo vpisalo 86 otrok (od tega jih je le 17 znalo malo brati in pisati); 1891. pa že 146! Nadučitelj Čibej pa nikoli ni bil samo vzgojitelj *Gorjančkov* – Gorjani so tega človeka s širokim obzorjem vzeli medse in mu dovolili, da nanje prenese svoje znanje in jim pomaga v boljše življenje.

Naj vam še prav v kratkih besedah povem, / .../ kakšno sem našel takrat občino Dol-Otlica, pravi Čibej v drugi dol-otliški kroniki, ki jo je po spominu zapisal pri Slokarjih leta 1950, star 89 let! Ker učiteljevo stanovanje na Dolu oktobra 1884 še ni bilo nared, je Čibej prvo noč na Gori prespal pri županu Krapežu: Spali smo pa takole: jaz in orožnik v postelji, pod pečjo pa je ležalo in spalo 8 mladih prašičkov in mati svinja. /.../ Tedaj pa je bil že narejen moj prvi sklep: prašičke v hlev! Z veliko potrpežljivosti in pregovarjanja mu je to tudi uspelo, prav tako so z njegovim posredovanjem imele v dveh ali treh letih vse hiše na Dol-Otlici dimnike!

Poleg tega se je Čibej vseskozi trudil zagotoviti Gorjanom dodatne vire zaslužka: *Leta 1885 se je odprla tukaj čipkarska šola, ki je veliko koristila tuk. ženstvu. Sukanec se je dobival od države brezplačno, a čipke so se pošiljale vedno in redno na Dunaj, od kjer so bile čipkarice plačane.* Gorjani so z njegovim posredništvom odhajali na sezonsko delo v Nemčijo kot cestarji in gozdarji

ter tam služili v svoje veselje in v veselje družine lepe svote denarja.

Velike količine snega so Gorjanom od nekdaj povzročale težave. Zato je 1888. leta Čibej na Gori uvedel še eno novost – smučke ali kot so jih takrat imenovali: 'snežke'! O njih je bral v dunajskem časopisu *Weltblatt* in jih za 15 goldinarjev naročil naravnost iz norveškega Osla: *Smučke so došle po mojem naročilu, in sicer je bila priložena še enako dolga palica z obročkoma na spodnjem koncu. Toda ne malo me je ozlovoljilo, da je pošiljka došla brez potrebnega navodila ... Domačini so se najprej čudili novi pripravi, a jo začeli kmalu sami izdelovati in uporabljati. Čibeju in gozdnemu oskrbniku Jarischu so na smučkah prvi sledili trnovski gozdarji: *Devetsto devetindevetdeset 'črtastih' polžev! – ti gozdarji bodo pa kmalu po 'luftu' letali – dejala je stara Urša. S smučmi, ki se do zadnje podrobnosti ujemajo s Čibejevimi, danes uspešno nastopa Demonstratorska skupina 'Edmund Čibej'.**

Tretja Čibejeva kronika je popis *Občine Lokavec*, ki je nadučitelj napisal leta 1948. V njej med drugim najdemo zanimiv zgodovinski zapis o plazu Slano blato: *Slano blato se tako imenuje, ker vsebuje neko kislino, jod, ki ni zdrava in povzroča pri človeku na vratu golše – krof. To blato se je leta 1902 nekoliko ponižalo in uže se je kričalo, da se Čaven podira; zato se je moralo Čaven podzidati!?*

Edmun Čibej je bil tudi lovec ter velik ljubitelj in raziskovalec narave. Med drugim je bil leta 1903 v komisiji, ki je imela nalogo preiskati Trnovsko planoto: zemljo, kamenje, razne rudnine, rastline, vode in živali. Sicer pa se je z veseljem družil s trnovskimi gozdarji in lovci – Čibejevi lovski spomini so zbrani v tretjem delu *Zbranih spisov* pod naslovom *Profili zelene bratovščine iz Trnovskoidrijskega gozda*. V četrtem delu jim sledita planinska spisa *Trnovska planota in troje najlepših razgledišč* (Čaven

in Kucelj, Smrekova draga in Goljaki) ter *Golaki kličejo: Stopi na Golak in zavriskal bodeš od same ginjenosti!* V peti enoti *Spisov* beremo Čibejeve časopisne objave, objave drugih o njegovem življenju in delu ter o nekdanji slavi Čibejevega muzeja v domači hiši pri Slokarjih. Tam je nadučitelj živel od upokojitve leta 1915 do leta 1954, ko je v častitljivem 93. letu umrl. Zadnji dve poglavji pa pričevanje več avtorjev o tem, *kako Edmund Čibej živi med nami danes in kako je prek ljudskega izročila prešel tudi v leposlovje.*

Izid Čibejevih *Zbranih spisov* je eno od dejanj ob 400-letnici naselitve Gore. In je le eden od treh spomenikov pokojnemu nadučitelju, *Učeniku* Gorjanov na vihnem prelomu stoletij. V okviru Društva Gora že več kot deset let deluje *Demonstratorska skupina 'Edmund Čibej'*. S številnimi zelo uspešnimi demonstratorskimi in tekmovalnimi nastopi v *smučanju po starem* je ponesla Čibejevo dobro ime daleč prek meja naše domovine. Lani je minilo petdeset let od Čibejeve smrti. Od takrat nad kočo na Rupi stoji *Čibejev bronasti doprni kip*, položen na naraven kamen – vanj so vklesani naslednji verzi Franca Černigoja:

*Si v gori ogenj poiskal,
v Gorjanih iskro ukresal.
Razpihal žar v njih očeh,
prižgal kresove na vrheh:
budi se plamen spet in spet
in sije z Gore v širni svet ...*

Pod njimi so v kamnu podpisani – *HVALEŽNI GORJANI.*

**Vsi izbrani odlomki so vzeti iz knjige Edmund Čibej: Zbrani spisi, (glavni urednik Franc Černigoj) –*

BELPORT

NOTRANJA VRATA

BELPORT d.o.o.

Col 3/a,
5273 Col

tel: 041 377 561

Prevozi, gradbena mehanizacija

Kobal

KOBAL IVAN s.p.

Višnje 5a, 5273 Col
tel.:05/36 68 187, gsm.:041/703 131

BUBIN TEK NA JAVORNIK

Nova športna prireditev na Colu

Simon Škvarč

Kdor je Silvota Tratnika – Bubo poznal, ve, da je bil to vsestranski človek. Bil je odličen pevec, znal je prijeti za vsako delo, pa tudi pri športu je s svojo zavzetostjo in borbenostjo izstopal, pa naj je šlo za igre z žogo, smučanje, balinanje, kolesarjenje ali tek. Ko je na Colu zamrlo balinanje, v katerega je vložil ogromno časa in energije, je svoj nov izziv našel ravno v teku. Udeleževal se je raznih tekaških tekmovanj in bil eden izmed prvih Colčanov, če ne celo prvi, ki je pretekel klasični maraton (42195 m), in to pri dvainštiridesetih letih.

Na tehkih je bil vedno borben in nepopustljiv, pa čeprav ga je kaj bolelo ali ga grabili krči. Po tekmi pa je prišla na dan njegova vesela narava, njegova šegavost in radoživost, in kamorkoli je prišel, povsod je našel veliko prijateljev in znancev.

Zato ne čudi, da se je komaj dobro leto po njegovi tragični smrti zgodil 'Prvi spominski Bubin tek' in vzporedno z njim tudi pohod, na Javornik. Prireditev se je odvijala na lepo spomladansko soboto, 23. 4. 2005. O njej sem se pogovarjal z glavnim organizatorjem Tonetom Podobnikom.

Najprej za začetek precej pogosto vprašanje: Kdo je dal pobudo za ta tek in zakaj ravno tek na Javornik?

Glavno pobudo je dal Branko Kodelja, tudi sam tekač, s katerim je Silvo večkrat tekel in tudi kolesaril. Pobuda je prišla na enem izmed prednovoletnih piknikov, kjer

me je Branko enostavno določil in pooblastil za glavnega organizatorja.

Kar pa se tiče proge, smo najprej razmišljali o teku na Sveto goro, kajti ta tek je Buba z nekaterimi prijatelji opravil le slab teden pred svojo smrtjo. Toda zaradi prevelike razdalje (44 km), bi bil to prehud organizacijski zalogaj.

Nato smo razmišljali o teku na Vodice, toda pojavili so se pomisleki, češ da bi bil ta tek premalo naporen, pa tudi nekega 'markantnega' objekta, kjer bi lahko bil cilj in kjer bi potekale z njim povezane aktivnosti, predvsem v primeru slabega vremena, na Vodicah ni. Na koncu smo se odločili za tek na Javornik, in sicer po trasi transverzale. To je lepa, dovolj zahtevna proga, ki se je Buba gotovo ne bi sramoval, na cilju pa je še kočja, kar bistveno olajša organizacijo.

Ti si organizacijo sprejel in moral verjetno že kmalu zavihati rokave. Kdaj si začel z delom in kako so potekale aktivnosti?

Najprej se je bilo treba pogovoriti z domačimi, ali ta tek sploh dovolijo. Tu ni bilo težav.

Potem ko smo se končno dogovorili glede proge, jo je bilo treba najprej premeriti. Marko Tratnik, Silvotov nečak, je kar s kolesom premeril dolžino proge. Višinsko razliko pa sva izmerila skupaj z Alojzjem Bajcem – Žnidarjem iz Višenj. To smo opravili že konec februarja oz. v začetku marca.

Kar je bilo 'papirnatih' stvari, jih je prevzel Matej Peljhan. Oblikoval je štartne številke in spravljal opis teka in proge na internet. Tu moram omeniti še Nuško Čevna iz Ajdovščine, ki nam je veliko pomagala pri delu z računalnikom.

Že kmalu je padla tudi odločitev, da bi vzporedno s tekom potekal tudi pohod, kar bi popestrilo dogajanje ob progji in na cilju. Seveda je to potegnilo za seboj še več dela in organizacije, toda pozneje se je izkazalo, da je bila to dobra odločitev. Ocenjujemo, da se je pohoda udeležilo okrog 120 pohodnikov, med njimi tudi nekaj pevcev, ki so na startu tudi zapeli, kot se v spomin na Bubo tudi spodobi, še bolj

**BUBIN SPOMINSKI TEK
COL - JAVORNIK**

veselo pa je bilo pozneje, v koči na Javorniku.

Za tako veliko prireditev ste verjetno potrebovali tudi pokrovitelje?

Seveda, brez njih ne bi šlo. Sponzorje sem začel iskati že kmalu po novem letu in priznati moram, da so se radi odzvali, tako da kakih velikih problemov nisem imel. Pomagali so tako finančno kot materialno in na tem mestu bi se vsem skupaj lepo zahvalil.

Posebej pa bi se rad zahvalil še vsem Ančknim, Mirjam in Alojzu Kovšca, brez katerih v zadnjem tednu pred prireditvijo, in tudi na sam dan prireditve ne bi zmožel, in pa PD Javornik, ki nam je za ta dan, tako rekoč, prepustilo kočo.

Kaj vse je bilo treba opraviti v zadnjih dneh pred prireditvijo in kako je bilo na sam dan prireditve?

Ja, zadnji teden sem moral vzeti dopust. Najprej sem očistil in označil progo, kar mi je vzelo kar nekaj časa. Veliko priprav pa je terjala tudi pogostitev. V gostilni Pri Tratniku sem se dogovoril, da bodo skuhalo golaž, v koči na Javorniku pašto. Pri obojih Ančknih v Žagoliču so pekli kruh, Mirjam je pekla kruh v Beli, k Školarju je bilo treba dostaviti pijačo za okrepevalnico in bilo je ogromno tekanja in voženj, da sem ves material in vse potrebno spravil na pravo mesto. Na sam dan prireditve je delo potekalo usklajeno, kot smo se dogovorili, seveda z dodatno pomočjo Ančknih in Kovšcevih. Sam sem bil na startu, kjer sta mi pomagala Robert Likar in Bogdan Urdih. Kmalu po osmi uri, ko so startali pohodniki, so začeli prihajati tekači. Sestavili smo startno listo in ob 9.30 je bil start. Na progo se je podalo 31 tekačev.

Colski gasilci so bili v veliko pomoč pri organizaciji teka. (Foto: Arhiv L. Trošt)

Tu bi omenil še pomembno vlogo colskih gasilcev, ki so urejali promet. Sam sem takoj po startu naložil opremo tekačev v kombi in se odpeljal na Javornik. Tam smo skupaj s pohodniki, večina jih je namreč že prispela na Javornik, pričakali tekače. Na moje veliko veselje, in seveda na veselje vseh prisotnih, je prvi skozi cilj priteknel Marko Tratnik. Na tistem sem upal na njegovo zmago, kajti prav je, da vsaj na prvem teku zmaga domačin, če pa je to še Bubin nečak, še toliko bolje. Kar odleglo mi je, ko sem ga zagledal, kako se kot prvi vzpenja proti cilju. Še bolj pa mi je odleglo, ko je skozi cilj pritekla zadnja tekačica, takrat se mi je velik kamen odvalil od srca. Vse se je končalo srečno, brez nezgod in poškodb. Na cilju je bilo že vse pripravljeno za sprejem tekačev. Takoj so bili vsi postreženi, nakar je sledila razglasitev

Zmagovalec teka Marko Tratnik, Bubov nečak, si na cilju ogleduje končne rezultate teka.

(Foto: Arhiv L. Trošt)

rezultatov. Absolutni zmagovalec je postal, kot sem že omenil, Marko Tratnik, pred Tomažem Ferjančičem in Borutom Petričem. Velik uspeh pa je dosegla tudi Ana Tratnik – Betkna iz Žagoliča, ki je v absolutni ženski razvrstitvi dosegla tretje mesto za Matejo Šušteršič in Vanjo Nastran.

Kako pa naprej? Kako vidiš Bubin tek v prihodnosti?

Želimo si, da bi to postal tradicionalen tek, ki bi našel mesto na koledarju športnih prireditev Slovenije. Nekateri nam predlagajo (Danilo Pudgar), da bi tek že prihodnje leto uvrstili med teke za 'Pokal Primorskih novic', toda to bi pomenilo kar nekaj sprememb pri organizaciji, na katere pa še nismo pripravljeni. Zato lahko rečem le to,

Tone Podobnik v družbi Mateja Peljhana in Jožeta Žgavca v koči na Javorniku. Oddahnil si je, saj je bil prvi tek uspešno spravljen pod streho. (Foto: Arhiv L. Trošt)

da tek prihodnje leto zagotovo bo, najverjetneje v enaki obliki kot letošnji. Za naprej pa bomo še videli.

Tone, tebi in kolegom želim še veliko dobro izpeljanih Bubinih tekov in lepa hvala za pogovor.

Seveda se je z razglasitvijo rezultatov končal samo uradni del prireditve. Neuradno pa se je zavlekla še tja v popoldanske ure. Ob dobri hrani in pijači se vesela družba kar ni hotela raziti. Pesem je sledila pesmi in s prve roke lahko rečem, da smo dostojno proslavili Markotovo zmago in se tako poklonili spominu na Bubo. Tako kot je on to rad počel ...

DRŽAVNI PRVAK IZ ŽAGOLIČA

Marko Tratnik, 15. na svetovnem prvenstvu v gorskem teku

Matjaž Bajec

Eden pomembnejših dogodkov, ki so zaznamovali naše kraje, je tudi udeležba Marka Tratnika na svetovnem prvenstvu gorskih tekov, ki je potekalo v Novi Zelandiji. Tako Marko kot ostali udeleženci so ob dobrih dosežkih predstavljali svetu našo malo Slovenijo. Ob tej priložnosti smo se podali v Žagolič in poklepetali s slovenskim reprezentantom.

Marko, zimski čas je zagotovo tisti, ko se za vas tekače sezona zaključí, pa bi se mogoče za začetek dotaknila prav letošnje, ki je še na poseben način zaznamovala tvoje življenje?

Ja, res je. Vesel sem, da sem postal mladinski državni prvak v gorskih tekih. Če dosežeš zastavljen cilj, je tvoje delo dvakrat poplačano in te žene naprej, da ne popustiš. Vesel sem bil tudi, da sem bil sprejet v slovensko reprezentanco in se tako udeležil svetovnega prvenstva v zelo oddaljeni Novi Zelandiji.

Tekmuješ samo v gorskih tekih?

Moja specialiteta so res gorski teki, in to se je tudi pokazalo z osvojitvijo naslova. Ne udeležujem se samo slednjih, ampak se rad podam tudi na vse ostale.

Pa vendar, kaj vse zahtevajo priprave za tovrstna tekmovanja?

Potrebno je trdo delo in pa seveda volja. Pozimi, ko je čas mrtve sezone, se poslužujem dolgih tekov, vendar brez hitrosti. Ko pride čas tekmovanj, se pripravljam iz tekme v tekmo. Veliko treniram sam, drugače pa s kolegom Mitjo

Kosoveljem, ki se je bil tudi eden od udeležencev svetovnega prvenstva.

Je bil poziv v slovensko izbrano vrsto presenečenje?

Vsekakor je to lep dosežek, ki sem ga po tihem pričakoval. Ni bilo letos prvič, da sem se udeležil svetovnega prvenstva, saj se že nastopil, in sicer na Aljaski. Nastop za slovensko izbrano vrsto je samo zasluga trdega dela in potrditev, da so bili delo in treningi pravilno načrtani.

Pot do Nove Zelandije je vsekakor dolga, pa vendar, kako si sam občutil to državo?

Potovali smo 35 ur, od tega smo 24 ur leteli. Na kratko povedano, Nova Zelandija je zelena pokrajina, ki pa je malo poseljena.

Če se sedaj dotakneva tekmovanja?

Proga je bila zelo razgibana. Odteči smo morali dva kroga, dolga 4200 metrov, z višinsko razliko 400 metrov. Dosegel sem petnajsto mesto, kar je zame lep uspeh.

Kaj pa konkurenca?

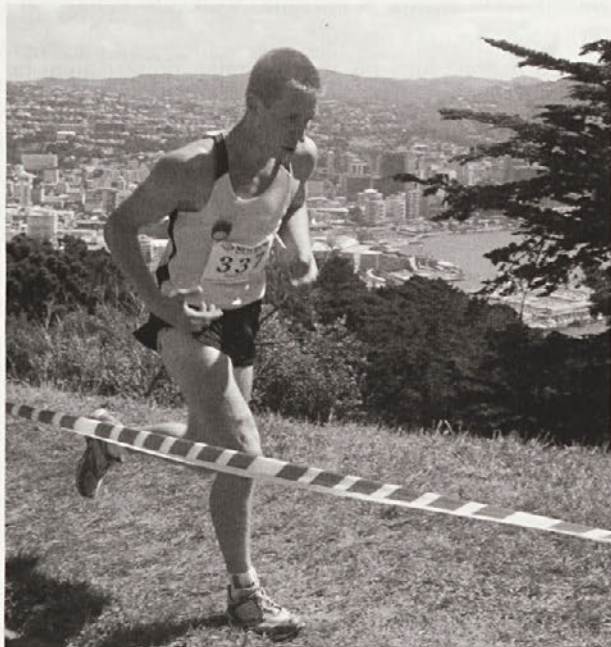
Konkurenca je bila kar huda. Tako moram omeniti tri resne konkurente, ki so prišli iz Turčije, Eritreje in nam sosednje Italije.

Lahko za konec naštejeva še koga od slovenske posadke, ki je potovala s tabo?

Izpostavil bi predvsem primorske tekače, to pa so Mitja in Mateja Kosovelj, Lucija Krkoč in Mitja Trošt.

Ob koncu najinega druženja dovoli, da ti še enkrat čestitam za tako lep uspeh, in v novem letu ti želim veliko osebnih kot tudi tekmovalnih uspehov.

Hvala za čestitke, sam pa bi se še rad zahvalil vsem, ki so mi stali ob strani, vsem bralcem 'Colskega časnika' pa izrekam srečno v letu 2006.

Marko Tratnik na svetovnem prvenstvu na Novi Zelandiji. (Foto: Arhiv M. Tratnik)

BAR 10
Kodelja Damijana s.p.
Tel.: 05/366-8300

Ne ozirajmo se nazaj.
Ponesimo v novo leto
dobre in lepe stvari,
tudi z božičnim
blagoslovom!

Z VZTRAJNOSTJO BOMO PREBRODILI TA HUDA LETA

KUD Razpotje Col v prelomnih časih

Jure Pregelj

Analiza pevske sezone 2004/05 je spet umazana s črno barvo, ki si je zadnja leta kar ne moremo sprati z duš. Zbor je spet udarila smrt in nas ločila od dveh aktivnih in enega bivšega člana. Najprej nas je pretresla vest o tragičnem odhodu Marjana Peljhana. Ko se srca še niso umirila, je spet udarilo in nam vzelo Danijela Trošta. Da je bil udarec popoln, smo se morali posloviti tudi od našega bivšega člana Tiberija Polanca. Vsi trije so v zboru pustili globoko začrtano sled, ki nas bo spremljala še dolgo.

Kot rečeno, je bila pevska sezona 2004/05 ena najbolj žalostnih in dogodki so grobo potlačili moralo v društvu, ki je bila že precej načeta od dogodkov prejšnjih let. Kruta usoda nam je prizanesla vsaj toliko, da smo glavni del nastopov izvedli pred preizkušnjami, ki so nas doletele. S povešenimi rameni in z zlomljenim duhom smo s težavo privlekli pevsko sezono do zaključka.

Zbor je prešel v stadij mirovanja. Z grenkobo napojene duše so se čistile in počasi smo začeli, vsak pri sebi, kovati načrte za naprej. Dolgo sem odlašal s sklicem občnega zbora.

Ko smo se po dolgih počitnicah vendarle zbrali na občnem zboru, smo previdno začrtali našo pot naprej. Odločili smo se, da bomo vse svoje sile usmerili v dva najbolj pomembna projekta v pevski sezoni 2004/05. Prvi je nastop na občinski reviji in reviji Primorska poje, na katerih sodelujemo že vrsto let. Sodelovanje na obeh omenjenih revijah je za KUD Razpotje že kar obvezno, saj predstavljamo zelo pomemben člen v kulturnem dogajanju občine in regije. Drugi projekt, ki nas bo 'okupiral' v tem letu, pa je 50. obletnica obstoja zbora, ki jo želimo obeležiti, kot se za tak jubilej spodobi. Zraven tega spada še nekaj dejanj, ki naj ostanejo zaenkrat še med člani zbora in bodo razkrita, ko bo dozorel čas za to. Vse ostale dejavnosti, s katerimi se je zbor ukvarjal prejšnja leta, smo postavili na stranski tir. Kljub nizki morali smo si zastavili cilje, ki so dovolj visoki tudi za zборе z bolj profesionalnim pristopom.

Če tej analizi dodam še svojo oceno kulturnega udejstvovanja zbora v tem letu, lahko rečem, da je zbor

deloval bolje, kot mu je bilo naklonjeno. Kljub zelo slabim fizičnim in psihičnim pogojem, ki so zaznamovali vsakega člana na svoj način, smo uspeli izpeljati kar nekaj dobrih nastopov.

V začetku sezone v letu 2004 smo se udeležili tekmovanja primorskih pevskih zborov, kjer smo izmerili svojo kvaliteto tudi pred prefinjenim ušesom priznanih kritikov. V konkurenci, v kateri nastopajo tudi zbori z mednarodnimi priznanji, smo se dostojno predstavili in postavili prvo stopnico, s katere bomo naskakovali še boljše rezultate v naprej. Nastopa na obeh revijah, na katerih nastopamo že vrsto let, sta bila dovolj dobra za povprečno predstavitev zbora.

Za zaključek tega članka bi želel dodati še tole; kvaliteta zbora je iz nadpovprečja nekoliko padla v povprečje, iz katerega pa se bo treba čimprej izkoptati, če bomo želeli preživeti in prenesti ljubezen do petja tudi našim zanamcem. Ne smemo se predati. Počasi moramo delati korake naprej, ni nujno, da so to dolgi ali visoki, važno je, da so. Z vztrajnostjo bomo prebrodili huda leta in počasi splavali nazaj nad oblake, kjer smo že bili. Ob tem nam bo vsekakor zelo dobrodošla pomoč naših novih članov, ki bodo počasi zapolnili zvočno luknjo, ki je nastala po odhodu naših članov.

Na tem mestu se bi še posebej zahvalil našim zunanjim sodelavcem, še posebej gre tu zahvala g. Alojzu Bajcu, ki nam je priskočil na pomoč v najtežjih trenutkih, in g. Marku Kobalu, ki je potegnil naprej projekt, za katerega nam je že zmanjkovalo znanja in energije. Vsekakor velja izrek: "Prijatelja spoznaš v nesreči!"

Pogled naprej. Jutri bo zbor obstajal, pojutrišnjem bo deloval, dan zatem bomo peli in še dan zatem bomo leteli. Treba je samo dovolj dolgo korakati naprej.

Pred bližajočimi prazniki bi rad vsem krajanom, prijateljem, znancem in sopevcem zaželel mirne in vesele božične praznike, novo leto pa naj bo tako, da nas bodo veseli trenutki le osrečili in žalostni le okrepili, skrajnosti pa naj nam bodo prihranjene.

Pevci ponovno na strehi Slovenije

Silvan Praček - Max

Tradicija je že, da gre pevski zbor Razpotje vsako leto na tako imenovane višinske priprave v hribe. Prvič smo s tovrstnimi višinskimi pripravami pričeli pred desetimi leti, ko je bila na Kredarici proslava ob 100-letnici postavitve Aljaževega stolpa na Triglavu. Tako nam je nekako pripadal tudi nastop ob letošnji 110-letnici postavitve Aljaževega stolpa. Vendar pa so bile razmere

pred desetimi leti v zboru precej drugačne; po tragičnih izgubah v zadnjih dveh letih v zboru ni pravega vzdušja. Vseeno je vseeno padla odločitev, da gremo v hribe. Odločili smo se, da bo tokratna trasa našega pohoda prvi dan iz doline Krme na Kredarico, naslednji dan pa spust mimo Doliča v dolino Trente; tako je bilo tudi tistim, ki niso ravno ljubitelji previsnih sten, omogočeno nastopanje v visokogorju. Vodja odprave je pravočasno rezerviral primeren avtobus, v dolino Krme se z večjim

avtobusom zaradi ozke ceste namreč ne da priti. Kot običajno smo medse sprejeli tudi svoje zveste navijače, tako da je bil avtobus že dva tedna pred odhodom polno zaseden. Zanimanje med navijači je v zadnjih dneh pred odhodom precej skopnelo, zaradi nekoliko nenavadne vremenske napovedi za začetek avgusta, sneženje do 2000 metrov nadmorske višine.

V soboto, 6. avgusta ob dveh zjutraj, se je tako zbrala ekipa pevcev z najbolj korajžnimi navijači. Z obvezno pesmijo 'V hribih se dela dan' smo sicer prebudili del sosedov, ne pa tudi vseh pevcev, ki so bili namenjeni na Kredarico. Po predpisani dezinfekciji v garaži pri Jankotu se je naša ekipa odpravila na pot proti Gorenjski. Da stvar nikakor ni bila prepuščena naključju, smo imeli s seboj tudi mehanika, pa tudi šofer – strokovnjak za izredne prevoze ni manjkal.

Dušan Koren, avtor vseh fotografij na dan odhoda na Triglav.

Med potjo smo, kolikor se je dalo, nadomestili manjkajoči spanec, vseeno pa kljub zgodnjim uram vrvež na avtobusu ni niti za trenutek zamrl.

Da vožnja ne bi bila preveč suhoparna, smo ocenili skoraj vse 'šnopce', ki so našli mesto v naših prenatrpanih nahrbtnikih. Hrane in pijače je bilo v naših nahrbtnikih namreč toliko, da bi z njimi kakšna himalajska odprava brez problema preživela celo leto. Velik poudarek je bil tudi na zadostnih količinah pijače, tako je bila vsaka možnost dehidracije žejnih colskih pevcev izključena.

Vsakoletno romanje pevcev v hribe si prav gotovo zapomnijo tudi vipavski vinarji, v smislu povečane prodaje vina.

S polnimi nahrbtniki in z vso potrebno opremo smo tako srečno prispeli pod vršace, v dolino Krme. Glede na to, da je bil ravno na ta dan tudi praznik Marije Snežne, je bilo v Krmi že veliko ljudi, namenjenih k sveti maši na Kredarico.

Seveda smo se v jutranjem hladu takoj segreli s pesmijo, nato pa strumno krenili v smeri Kredarice. V teži nahrbtnika je prav gotovo prednjačil Lučo, ki pa nenormalno težkega nahrbtnika nikakor ni hotel niti za

minutko prepustiti nikomur. Ni kaj, stara šola za rezervne oficirje iz Bileče se človeku pozna za vedno. Poleg nošnje najtežjega nahrbtnika si je Lučo izbral še eno težko nalogo, s kamero je namreč dokumentiral celotno odpravo.

Pot iz Krme na Kredarico lahko štejemo med lažje, le zadnja tretjina po peščenem pobočju je nekoliko neprijetna, tako da tudi pevska ekipa ni imela kakšnih večjih problemov. Ob prvem krajšem postanku, ko nas je po jutranjem hladu nekoliko segrelo, smo malo uglasili svoje registre za višino nad tisoč metrov.

Med potjo smo seveda srečevali trume ljudi, namenjenih na Kredarico, nekateri so bili hitrejši od naše ekipe, nekaj pa smo jih kljub ne ravno hudemu tempu tudi mi pustili za seboj.

Če človek zgodaj vstane, je normalno tudi zgodaj lačen, in po približno tretjini prehojene poti, ko smo prišli iz ruševja na krasen gorski pašnik, ni bilo nobene dileme več, da je že skrajni čas za prepotrebno malico. Iz nahrbtnikov smo privlekli manjkajoče kalorije v obliki suho mesnatih izdelkov in raznih konzerv. Vsekakor se izbire ne bi sramoval noben Mercatorjev poslovodja. Ob dobri hrani seveda prija tudi kozarec dobrega vina, pa naj bo to kjerkoli. Za normalnega planinca je morda taka kombinacija malo čudna, vsekakor pa ni čudna za posadko Razpotja. Napolnjeni z energijo iz nahrbtnikov in toplimi sončnimi žarki avgustovskega sonca, ki je že prijetno grelo, smo se precej lažje podali naprej. Še prej smo za lasten trening in za dvig morale zapeli nekaj pesmi.

Od tega postanka dalje se je naša karavana precej raztegnila. Nahrbtniki so bili zaradi zaužite hrane resda nekoliko lažji, hkrati pa je tudi sonce, ki je vse bolj grelo in nam sušilo grla, naredilo svoje. Po več krajših postankih, zaradi postopnega navajanja na višino, smo še pred enajsto vsi prisopihali na Kredarico. Tako da se je še nejeverni vodiški slavček Školar prepričal, da pot res ni prezahtevna. Ob prihodu nas je najprej pozdravila velika skupina podkrajskih planincev, ki so se ravno pripravljali na odhod v dolino.

Ob enajstih je sledila slovesna sveta maša, ki jo je daroval nadškof Uran. Pri maši je pel tudi svetovno znani tenorist Janez Lotrič in na presenečenje vseh navzočih sta zapela celo skupaj z nadškofom, in to zelo ubrano. Pri maši smo s petjem tudi mi malo pomagali uradnim Logaškim pevcem.

Po maši je sledil krajši kulturni program na vrhu Triglava pri Aljaževem stolpu, vendar se je za vzpon na vrh odločila le peščica pevcev in nekaj mlajših navijačev, ki na Triglavu še niso bili. Ostale so bolj kot govor predsednika vlade Janeza Janše premamili hladno pivo in prazni želodci.

Za vse nejeverne Tomaže!

Pred desetimi leti smo si za svoj nastop na Kredarici zaslužili brezplačen obrok in prenočišče, tokrat pa je bila edina ugodnost skromen popust na sicer zasoljene cene skupnih ležišč.

Prosti čas, ki smo ga imeli do večernega nastopa, smo zapolnili z obnavljanjem svojega repertoarja, saj je bilo potrebno glasilke pred večernim nastopom primerno ogreti. Vmes smo dobili svoj prostor na skupnih ležiščih in začel se je boj za čim boljši položaj na ozkih pogradih. Najbolj udobne položaje so dobili tisti, ki so bili prvi, drugi, ki so prišli med zadnjimi, pa so komaj razumeli, da se bodo morali sto in več kilski možaki zbasati na ozko ležišče; sicer pa se je že vnaprej vedelo, da bo spanja bolj malo. Ja, v hribih ima človek vedno dober apetit, in med poležavanjem pred večernim uradnim nastopom, smo pridno mleli bogate zaloge hrane, da ne govorimo, kako nam je prijala rujna vipavska kapljica.

Tako opogumljeni in okrepcani smo se korajžno odpravili v centralno jedilnico, kjer naj bi se odvijal kulturni program. Sodelujoči smo bili: pesnik Tone Kuntner, dramski igralec Jernej Kuntner ter operna pevec Marko Kobal in Janez Lotrič ter seveda mi. Kulturni program bi po programu moral z Zdravico začeti tenorist Lotrič, vendar slavni operni pevec ne bi bil prava zvezda, če ne bi pol ure zamudil. Ker pa colskim

pevcem čakanje ni bilo ravno pogodu, smo Zdravico zapeli kar sami. Slavnemu pevcu je bilo verjetno malo nerodno, saj se je kasneje oddolžil s precej obsežnejšim programom, kot je bilo načrtovano. Tudi mi smo svoj načrtovani program kar dobro izvedli, vmes pa kar pridno praznili litre, saj ne gre, da bi peli na suho. Po uradnem delu se je pesem slišala še dolgo v noč, 'obdelali smo' praktično vse zvrsti glasbe. Sicer je kvaliteta počasi padala, smo pa dobili kar precej novih kandidatov za solistične vloge. No, počasi smo se, že bolj proti jutru, vseeno vsi privlekli k zaslužnemu počitku. O mirnem spancu pa so planinci v sosednjem prostoru lahko le sanjali, saj je prehod do naših ležišč vodil mimo njihovih ležišč. Če že ponoči niso imeli pravega spanja, so verjetno upali, da bo vsaj zjutraj drugače, pa jim to ni bilo uslišano. Colske pevce je lakota prebudila že pred dnevom in 'kelnarce' nikakor niso mogle doumeti, da so gostje, ki so ponoči zadnji zapustili prizorišče, ponovno v akciji.

Po naporni noči je seveda prijal močan zajtrk, saj nas je čakala še dolga pot v dolino. Pogled skozi okno sicer ni dajal upanja na kakšne planinske užitke, zunaj je narahlo padal moker sneg. Za dobro razpoloženje vseh še na Kredarici prisotnih smo takoj po zajtrku nadaljevali tako, kot smo zvečer končali, s pesmijo. Marsikomu ni šlo čisto vse v račun, kar se tiče naše vzdržljivosti.

Še eno pred odhodom. Da nas ne bi prehitro pozabil ...i

Dom na Kredarici se je dopoldne počasi začel prazniti in med zadnjimi smo se po dolgih pripravah v dolino spustili tudi mi. Zaradi slabega vremena, snega in dežja smo se namesto za prvotno načrtovano pot v Trento odločili za najkrajši in najlažji spust v dolino Krme. Med enim izmed postankov, z obveznim petjem seveda, nas je dohitel tudi predsednik vlade Janez Janša. Seveda smo ga prosili za skupinsko fotografijo, da pa na fotografiji ne bi bilo prevelikih kontrastov, so ga medse vzeli plešasti člani našega zbora. Po fotografiranju je Janša s svojimi spremljevalci odbrzel naprej v dolino, nam pa se jasno ni nikamor mudilo. Na poti v dolino smo srečali še enega starega znanca, dovškega župnika Urbanijo. Neutrudni Aljažev naslednik, v pravem pomenu besede. Ne glede na slabo vreme jo je brisal proti Kredarici, kjer je imel mašo. Vseeno se mu ni toliko mudilo, da z nami ne bi malo poklepetal, pa tudi malo Jankotovega 'šnopca' mu je v vlažnem vremenu dobro delo. Že v popoldanskih urah smo le prišli v Krmo, kjer je čakal avtobus.

Lakota je naredila svoje in bil je že čas, da na Gorenjskem

Kredarica 2005

Vjudna Vas vašimo na

KULTURNI VEČER

v Triglavskem domu na Kredarici

5. avgusta 2005

(na dan Marje Snežne) in

6. avgusta 2005

(na predvečer 110. obletnice Aljaževskega stolpa),

obakrat ob 20.30

Sodelujejo:

baritonist

MARKO KOBAL,

igralca

JERNEJ in TONE KUNTNER,

citrar

TOMAŽ PLAHUTNIK,

M.P.Z. RAZPOTJE COL

dobimo dobro gostilno, da se podkrepimo in nazdravim – po končani akciji. Pri izbiri gostilne smo imeli več kot srečo, glavna zasluga za to pa gre Marku Kobalu. V 'Gostilni Pr Bizjak', kjer so običajno javeni bolj eminentnih gostov, kot je poln avtobus blatnih in premočenih pevcev, so nas nadvse gostoljubno sprejeli. Vzdušje se je tu šele vnelo. Tam je bilo tudi nekaj gostov, verjetno velikih ljubiteljev petja, in med njimi možakar, ki se je po dolgih letih dela v tujini vrnil domov. Predvsem njega je petje tako ganilo, da mu je šlo na jok. No, skoraj za vsako pesem je na mizo prišlo tudi kar nekaj vina. Nenadejano se nam je pridružil tudi predsednik planinske zveze Ekar, ki kar ni mogel verjeti, da petja s Kredarice še vedno ni konec.

Vsake veselice je enkrat tudi konec in tako smo se že v večernih urah odpravili proti domu.

Vsem bosta verjetno ostala v spominu veseljaški lastnik gostilne in njegova žena ter njun odnos do gostov, blatnih in mokrih, ki bi lahko bil v poduk marsikateremu gostincu, ki za prave goste šteje le 'okravateno' gospodo. Na poti do doma začuda nismo imeli nobenega postanka več, saj je večini dvodnevna aktivnost vseeno pustila posledice, le nekaj naših mlajših članov se je pritoževalo nad demokracijo v zboru, ker ni bilo postanka pri Stari pošti. Zamere so izpuhteke že naslednje jutro, skupaj z izpuhtelimi promili.

Morda za konec še podatek našega uradnega preštevalca pesmi Branota, ki je ob zaključku potrdil, da je število zapetih pesmi preseгло številko sto. Glede na veliko avtoriteto omenjene osebe temu nihče ni ugovarjal.

Vsekakor so tudi letošnje višinske priprave uspele. Nasvidenje spet prihodnje leto.

SPOMINJANJA ...

Simon Škvarč

V začetku marca letošnjega leta smo se še zadnjič poslovili od Marjana Peljhana. Vsi smo ga poznali, vsak po svoje, ali pa smo vsaj mislili, da ga poznamo.

Globoke sledove je pustil v delovanju MoPZ Razpotje, saj je zbor med njegovim predsednikovanjem dosegel največje uspehe. S svojo avtoriteto in nastopom je v zboru dosegel ubranost, ki jo bomo težko še kdaj dosegli.

Bil je tudi ustanovni član društva Trillek in v njem dolga leta aktivno deloval. Prav poseben pečat pa je pustil v 'Colskem časniku'. Bil je v ustanovnem odboru, prva tri leta tudi glavni oz. odgovorni urednik in tudi prvi fotograf. To so bila tista najlepša 'otročka' leta 'Colskega časnika', ko smo ga izdelali, tako rekoč, na roke, polni delovne volje in entuziazma.

Potem so prišle nove tehnologije, računalniki, takrat še nedostopni širšemu krogu ljudi. Takrat je Marjan, ki je kot zaposlen na Telekomu, imel to možnost, prevzel računalniško oblikovanje Colskega časnika, mu dal novo, modernejšo obliko, nam pa nov zagon ...

Skupaj z Marjanom smo preživeli ogromno časa, si pomagali in se dopolnjevali, delili smo si skrbi, probleme in tudi veselje. Bil je del nas, nek samo po sebi umeven del, na katerega smo vedno lahko računali in se nanj zanesli.

Ostala le vprašanja brez odgovorov in občutek nemoči ...

Marjan, hvala ti za vse, ohranili te bomo v lepem spominu!

Matjaž Bajec

V lanskem 'Colskem časniku' smo enega od člankov pričeli takole: »Za leto, ki se poslavlja, žal ne moremo reči, da je bilo srečno leto ...«

Na žalost se letos ponavlja podobna zgodba. Tako sta od nas odšla, poleg ostalih, dva mlada nadobudna fanta, prijatelja, ki sta vsak na svoj način vzdala svoje kamenčke v mozaik življenja in dela v našem kraju. Mislimo na pokojna Danijela Trošta – Dnčeta in Tiberija Polanca – Marinčeta. Ne moremo, pa čeprav nas v srcu zaboli, da se ju v našem časniku ne bi spomnili ...

Dnče, eden nosilnih stebrov colske mladine, predsednik društva Štirlek in član društva Trillek, nas je s svojim odprt in poštenim značajem družil, nam pomagal in razveseljeval mlado in staro. Bil je pevec, športnik in eden glavnih organizatorjev pri izgradnji mladinskega prostora v 'colskem podzemlju'. Čeprav se je za vedno poslovil od nas, pa je v naših mislih nešteto prisoten.

Tudi Marinče je pustil del svojega življenja v našem društvu, saj je velikokrat pomagal pri organizaciji Colske nedelje. Bil je pevec, gasilec in športnik. Čeprav zadnja leta ni živel na Colu, se ga še kako spominjamo, saj se je rad vračal v domači kraj, ki mu je dal in pokazal smernice v življenju.

Vsem svojem obih pokojnikov uredništvo 'Colskega časnika' izreka iskreno sožalje. A upanje na ponovno snidenje ostaja in večna luč, ki jima sveti, nas bo nekoč ponovno zbrala za isto mizo ...

“LJUDJE LAHKO ŽIVIMO LE V ZAVETJU DRUG DRUGEGA ...”

Pregled dogajanja na OŠ Col v šol. letih 2004/05 in 2005/06

Svetlana Plesničar in Ana Furlan

V lanskem šolskem letu so Osnovno šolo Col in podružnično šolo v Podkrajju obiskovali 204-je učenci. Odkar imamo na Colu novo in pisano šolsko poslopje s popolnoma novo športno dvorano, je za vse – tudi za nas, učitelje – delo v njem še bolj prijetno. Ustvarjalnosti in delovne vneme ne manjka. Pa tudi optimizma ne; velikokrat prav ta pripomore k uspehom, ki ga učenci že leta dosegajo na različnih področjih izobraževalnega dela.

Najmlajše so v začetku leta sprejeli za spoznanje starejši sovrstniki. Kasneje so vsi skupaj sodelovali na prireditvi z društvom upokojencev in bili uspešni pri izvedbi projekta 'Letni časi'. Mali vedoželjniji so bili navdušeni nad obiskom tetke Jeseni, babice Zime, Pomladne vile in Poletne morske deklice. V marcu so naši najmlajši pod vodstvom učiteljic pripravili mamam in očetom pravo presenečenje ob materinskem prazniku. H. C. Andersena so ob 200-letnici rojstva v aprilu počastili z razstavo njegovih najznamenitejših pravljic, ki so jih prinesli od doma. Ročno izdelani junaki iz pisateljevega pravljničnega sveta so precej časa krasili šolski predprostor.

Umirjeno in umerjeno so se učenci iz višjih razredov, poleg rednega šolskega dela, vse leto pripravljali na tekmovanja, na katerih so prav vsi pokazali obilo znanja ter dosegali vrhunske uspehe.

Učenke s predmetne stopnje so se izkazale v znanju materinščine. Vsa tri prva priznanja so si prislužile učenke iz 8. razreda osemletke, ostala pa tudi učenke 8. razreda devetletke. Tako so vsa dekleta dokazala, da jim materni jezik predstavlja posebno vrednoto, za katero se je potrebno truditi in jo skrbno negovati dan za dnem. Mladi matematiki, naravoslovci in tehniki niso bili nič manj uspešni. Z le malo truda so se povzpeli v sam vrh naravoslovnih znanosti in tako kot slovenistke pobrali zavidanja vredna lesketajoča se priznanja.

Tudi na področju družboslovja so se učenci naše šole izvrstno odrezali, in sicer z najboljšimi tremi uvrstitvami. Pokazali so, da jih zgodovina še kako zanima.

Seveda pa je treba povedati, da so za uspehe v precejšnji meri zaslužni mentorji in mentorice, ki vsakodnevno razdajajo svoje znanje, nasvete in izkušnje mladim nadobudnežem ter jih usmerjajo na pravo pot.

Na področju športa so bile skozi šolsko leto organizirane številne poučno-sproščujoče ekskurzije; resnejši športniki pa so se izkazali z udeležbo na državnem tekmovanju v gorskem kolesarstvu, področnem in medobčinskem prvenstvu v nogometu, rokometu ter se preizkusili v atletiki. Na šoli aktivno deluje tudi planinski krožek, pri

katerem se učenci in učenke krepijo s pohodi v naravo in tekmovanji o gorah.

V lanskem letu smo prvič organizirali zimsko šolo v naravi na Arehu (Pohorje). Učenke in učenci petih razredov so bili navdušeni. Šoli v naravi sta bili nato še dve, in sicer v Spuhlji pri Ptujju za sedmi in osmi razred devetletke, ter naslednja, v Fiesi, za tretješolce.

Poleg naštetega se učenci skupaj z mentorji letno pripravljajo na različne projekte in s svojimi likovnimi izdelki sodelujejo na številnih razstavah. V lanskem letu so, denimo, na mednarodno zasnovani razstavi 'Give Peace a Chance' ('Dajmo priložnost miru') z risbami in slikami pripovedovali o miru, sreči, veselju in medsebojnem sožitju. Slednje se še dokaj neokrnjeno in pristno izraža prav med vsemi obiskovalci šole. Omeniti velja, da je na državni razstavi 'Likovni svet otrok', ki je potekala v Šoštanju, strokovna žirija zaradi izrazite kakovosti izdelkov otrok našo šolo uvrstila med deset najboljših v Sloveniji.

In prav umetniška žilica marsikaterega učenca pripomore h kvalitetnim in idejno razgibanim izdelkom, ki krasijo stene in police šolskega poslopja. Z veseljem si učenci in učiteljice ogledujemo nastale kreacije, hkrati pa nestrpnost pričakujemo nove. V veliko veselje je postati ob panoju z otroško čistimi risbami, slikami, modelčki, glinenimi figuricami, fotografijami, lesorezi, linorezi, bakrorezi, žičnimi inštalacijami in drugimi na prvi pogled kar neverjetnimi umetninami.

Učenke in učenci na šoli objavljajo pod vodstvom mentoric in mentorjev svoje prispevke v različnih glasilih. Poleg glasila 'Podkrajček' iz Podkrajja ter glasila 1. triade s Cola je potekal projekt, katerega sad je izid glasila 'Javorov list' – o slovenskih, ameriških in korejskih praznikih, v slovenščini in angleščini, z izvirnim naslovom 'Shine, little sunshine, shine!' ('Sijaj, sijaj, sončece!')

Poleg vsega se otroci udeležujejo še otroškega in mladinskega pevskega zbora, mladinskih delavnic, svoja mnenja predstavljajo in zagovarjajo v šolskem parlamentu, obiskujejo čipkarsko šolo in sodelujejo pri številnih izvenšolskih dejavnostih.

Poudariti velja, da se na šoli vsi med seboj poznamo in tudi ta vidna povezanost nas združuje z nevidnimi, a močnimi vezmi, ki dajejo veliko. Osmošolci so tik pred valetom pokazali precejšnjo mero srčnosti in sočutja. Tudi na njihovo pobudo smo zaključno slavje z zabavo (valetom) zaradi dveh tragično ugaslih mladih življenj predstavili za teden dni.

Navzlic vsemu je zadnja generacija osemletkarjev uspešno prikorakala pred vrata srednje šole. Zaključno prireditve, na kateri ni manjkalo koristnih dovtipov in pestro pripravljene programa, so skupaj z vrstniki iz 8. razreda devetletke izpeljali v skladu s svojimi pričakovanji in jo okronali s pogostitvijo.

Pa še nekaj svežih novic iz letošnjega šolskega leta ...

Tako kot lani so imeli tudi letos prvošolčki prireditve, namenjene samo njim. Govorim seveda o zelo simpatičnem sprejemu, ki so jim ga priredili učenci drugega, obeh tretjih in četrtega razreda. Prav prijetno pa so presenetili tudi višji razredi. Učenke devetega razreda so celotno prireditve hudomušno povezovale, osmaki pa so za vse najmlajše iz gline izdelali čudovite slončke z imeni tistih, ki so jim bili namenjeni.

Čeprav se je letošnje šolsko leto šele dobro začelo, so učenci višjih razredov nanizali že kar nekaj pohvale vrednih uspehov. Da znajo logično razmišljati, so dokazali z uvrstitvami na tekmovanju iz logike. Nadalje se lahko pohvalimo tudi z dvema srebrnima in enim zlatim odličjem s tekmovanja iz znanja o sladkorni bolezni. Svoje znanje s področja biologije pa so v tekočem šolskem letu učenke devetega razreda okronale kar s tremi zlatimi priznanji.

Življenje pa ni samo v materialnih dobrinah, priznanjih in visokih uvrstitvah. Poseben čut za bližnjega, ki ga dandanes vse redkeje srečamo, so v veliki meri znali pokazati učenci devetega razreda. Z veliko zagnanostjo, voljo do dela in željo pomagati drugim so se lotili prostovoljnega dela na šoli. Za začetek delo zajema pomoč v podaljšanem bivanju, kjer najmlajšim pomagajo pri domačih nalogah, se z njimi igrajo ... itd. Postopoma pa bomo to plemenito dejavnost razširili na različne oblike učne pomoči, zagotovo pa se bo našlo še kaj.

Vse zapisano lahko zaokroživa le še s srčno z željo in spodbudo vsem učiteljem, da bi svoje bogate pedagoške in življenjske izkušnje še naprej radi razdajali med navdušene mlade požiralce znanja.

KAJ JE NA OŠ COL NOVEGA?...

Dvometrski mož je,
kakorkoli ga sukam.
Rame široke, ozke 'ma boke;
lično torbico v roki,
limončke pa not,
kofetek rad pije,
kdo ta je gospod?
Spozna se na kraje,
na reke, države, na morja, jezera in oceane;
na 'Titote', Kardelje in ruske carje,
grške mogotce, egiptovske kralje ...

Prvi, najodmevnejši dogodek na OŠ Col, je zagotovo upokojitev vsem znane legende - našega dragega učitelja in kolega Franca Odarja. (Zgornji verzi so iz pesmice, ki smo mu jo ob upokojitvi napisale bivše učenke in sedanje kolegice.) No, z velikim veseljem pa dodajam, da ga bomo na šoli še videli, kajti s koncem novembra je začel voditi šahovski krožek. Kot kaže, bo imel s tem kar precej dela, saj so učenci pokazali veliko zanimanja za igranje in učenje te igre. Govori pa se, da bo g. Odar dobil celo

okrepitve. Pomagal naj bi mu naš hišnik, nekaterim mogoče bolje poznan kot organist in zborovodja, g. Ivan Trošt.

Vsa šolska "družina" zbrana pri koči ob Izviru Hublja. (Foto: Arhiv OŠ Col)

Drugi, za colsko šolo zelo zanimiv in pomemben dogodek, je bil prav tako deležen veliko pozornosti in, lahko rečem, da smo ga vsi - tako učenci kot učitelji - težko dočakali. Za učenke je pomenil neko lepo spremembo, za učitelje pa poleg tega tudi izziv. Ja, gotovo ste že ugotovili, da govorim o prihodu dveh novih učencev v prvi razred devetletke. Razlog, da sta simpatična deček in deklica pritegnila toliko pozornosti, je predvsem ta, da prihajata iz nam oddaljene države Gane in sta črne polti. No, tu je potem še njun jezik, ki seveda ni slovenski, in s tem povezani poskusi učencev in učiteljev, da bi se z njima sporazumeli. Potem ko sta prvič Foziatu (Fozija) in Alhaji (Alađi) obiskala svojo bodočo šolo, razred, sošolce in učitelje, smo ostale učenke malce povprašali o vtisih, ki jih je pustil ta nenavaden obisk. Odgovore otrok si lahko preberete spodaj (jezikovno odgovorov nismo popravljali).

1. razred devetletke:

Zala Rijavec:

»Komaj sem čakala, kdaj jih bom videla, ker so iz druge države in nista taka kot mi.«

Neja Škvarč:

»Bila sem zadovoljna, ko sta prišla in kadar sta prišla, potem sem videla, da sta bila tudi onadva srečna in zadovoljna.«

Ines Rakar:

»Želela sem jih 'pošlatat' po laseh, ker imata trde, 'skravžlane'. In komaj sem čakala, da jih vidim.«

Jurij Ambrožič:

»Komaj sem čakal, da prideta. Ko sta prišla, sem se z njima igral.«

Rok Pregelj:

»Počutil sem se fajn, ko sta bila pri nas.«

Gašper Lampe Pregelj:

»Komaj sem čakal, da jih vidim, kakšne barve sta.«

Alan Poljšak:

»Ko sta bila pri nas, je bilo v redu in vse je potekalo normalno.

2.razred devetletke:

Pia Kobal:

»Bilo mi je všeč, ko sta ponavljala za mano, kar sem jim kazala, ko smo se igrali ogleдалca in igrice, ko so morali ugotoviti, kaj kažem. Pol sem Alhaji-u (Aladiju) rekla, kaj naj dela, ko smo risali, in je delal.«

Žan Tratnik:

»Meni je bilo najbolj všeč, ko smo se igrali. In bila sta črna in punčka je imela tako 'skravžlane' lase. Drugače pa so 'glih' taki kot mi, samo so črni.«

Mitja Puc:

»Meni je bilo fajn, da sta bila 'črnčka', da smo se skupaj igrali, in ko smo se slikali. Drugače pa so črni in so bili tudi v Afriki, se mi zdi. Tam najbrž ne živijo tako kot mi. Jaz sem jih vprašal, če bi me naučila govorit po 'afričansko', sam me nista razumela.«

Patricija

»Takrat ko so prišli na obisk, sem se počutila, kot da bi bila v Afriki.«

Leja Mikuž: »Meni je pa bilo všeč, ko smo se skupaj igrali.«

Sandi Likar:

»Meni je bilo fajn, ko smo z muziko plesali okrog stolov. Onadva sta bila črna ... kot mikrofoni.«

Jan Mikuž:

»Meni je bilo fajn, ko smo risali. Ma nisem videl, kaj sta narisala.«

Jan Tominec:

»Najbolš' mi je bilo, ko smo risali risbe in ko smo se igrali in ko sta prišla na nastop. Meni sta se zdela bolj rjava, mal bolj majhna in sta imela tudi drugačna imena, kot jih imamo mi.«

Gašper Peljhan:

»Meni pa je bilo najbolj fajn, ker tako drugače - da govorijo tako čudne besede in sem bil strašno presenečen, kaj bosta narisala. Prav nič jih ne razumeš.«

Aleš Podobnik:

»Meni je bilo fajn, ko sta prišla na obisk.«

Po dolgem času, ali pa mogoče sploh prvič, je letos prišlo do enega zanimivega pojava na naši šoli. Ta je povezan s samo organizacijo pouka. Zaradi premajhnega števila otrok, vpisanih v prvi razred, smo namreč morali uvesti kombinacijo prvega in drugega razreda. Pa še zdaj je vseh skupaj le 16. Dragi starši, pozivamo vas - ukrepajte!

Nazadnje bi posvetila nekaj besed tudi učiteljem, ki učimo na Osnovni šoli Col. Sicer mogoče to ne spada ravno med novosti - ali pa tudi.

V zadnjih dveh, oziroma treh letih, je šola med svoj delovni kader sprejela kar nekaj novih (in malce mlajših) učiteljev, natančneje, učiteljic. Nekatero so nadomestile tiste, ki po novem uživajo status penzionista, druge pa smo prišle zaradi povečanih potreb po učiteljih. Že dve leti namreč poteka nivojski pouk v osmem in devetem razredu devetletke - pri matematiki, slovenščini in angleškem jeziku, kar zahteva dodatnega učitelja. (Hvala bogu in ministrom, da je tako!) No, v nadaljevanju objavljamo nekaj kratkih razmišljanj nas, 'ta novih' učiteljev, o šoli in delu na njej.

Andreja Repič, učiteljica italijanščine:

»Ma kej si zdej n Cwli u šuli? Kolk fajn, je blizu duma. Ma se je prow, ...« so bile misli mojih sokrajanov, ki sem jih srečevala, ko sem peščila v šolo ali domov. Ampak meni se sploh ni zdelo 'fajn'. Nisem vedela, kaj naj počnem s tako majhnimi otroki, ko pa sem vedno mislila, da bom, ko 'bom velika', poučevala na srednji šoli. Prav vesela sem bila, da sem istočasno učila tudi v osnovni šoli v Ajdovščini (kjer še vedno poučujem italijanščino) in v Vipavi. Tako se mi je vedno nekam mudilo in do letos skorajda nisem imela časa spoznati naših otrok. Mislim, da velja kar za vsakega učitelja, da postanejo otroci, ki jih poučuje, čisto malo tudi njegov. Nenadoma postanejo zanimive povsem navadne prireditve, kot je na primer sprejem prvošolčkov v šolo; božično-novoletna prireditev 'Pokaži, kaj znaš'; likovne razstave otrok ...

Še sama ne vem, kdaj mi je naša 'mala' šola, ki je že na zunaj različnih barv, kot so različni otroci, tako prirasla k srcu. Včasih se mi zdi, da smo vsi skupaj ena velika družina, kjer ni gospa in gospodov. Dežurni učenec pride preprosto v zbornico in vpraša: »A j kuhra to? En stric jo iše.« In potem dobi piškot, ker je tako 'fajn' fant.

Ja, lepo je poučevati v domačem kraju, na majhni šoli, kjer se vsi poznamo, kjer učenci vsaj približno vedo, kaj je prav in kaj ne. Včasih se v jutranjem varstvu dva učenca na smrt spreta, ker je eden preveč udaril drugega. Kasneje mu je seveda žal in se na svoj način opraviči: »Nje bet žalstn. Bwudva še nprej prjatla.« Ko pa se učenci umirijo, saj vedo da so šli predač, 'največja sovražnika' skupaj gradita hišo iz kock, deklice rišejo razne princeske, ostali fantje pa igrajo računalniške igrice. Jaz pa lahko končno malo zadiham in se prepustim sanjarjenju. Tisti trenutek se mi zdi, da sploh nisem v službi, ampak da so počitnice, ko pride mladež iz soseske malo 'pohajat'. In ker je ravno čas priprave kosila, jih zamotim tako, da mi kaj narišejo ali pa potožijo čez sošolko, s katero so bili še včeraj najboljši prijatelji, in vem, da bodo tudi naslednji dan.

Jasmina Likar, učiteljica zgodovine, geografije in še česa:

Na OŠ Col že dobro leto in pol poučujem zgodovino, geografijo, spoznavanje družbe, državlansko vzgojo in etiko ter turistično vzgojo. Po prihodu na šolo sem se takoj soočila s težavo, kako nadomestiti tako legendo kot je g. Odar. Seveda je učence najprej zanimalo, če sem dobila kakšen listek, na katerem je pisalo, koliko

kazni so morali napisati v času zimskih počitnic. Ker listka ni bilo nikjer, tudi tistih 500 kazenskih povedi ni bilo nikoli napisanih.

Učenje v domačem kraju ima veliko prednosti in slabosti. Doma takoj zvem, kaj se dogaja po šoli, pri katerem predmetu so plonkali, kam skriješ plonk, kdo je v šoli kaj 'ušpičil' itd. Učence (še posebej sorodnike) najbolj skrbi, da bom staršem takoj povedala, kaj se dogaja v šoli. Tako smo se dogovorili, da doma ne bom opravljala govornih ur, v šoli pa ne bom izdajala stvari, za katere sem izvedela doma.

Velik problem za učence in tudi zame je nazivanje. Smešno je, da me vikajo otroci, ki sem jih včasih pazila, se z njimi igrala. Tudi tukaj velja pravilo: v šoli vikanje, na vasi ne.

Mogoče sem še največ časa potrebovala, da sem se privadila na zbornico. Prve dni mi je bilo čudno sedeti za isto mizo skupaj s svojimi bivšimi učitelji. Vendar pa sem kmalu ugotovila, da sploh niso tako 'nenormalni', kot sem mislila, ko sem bila še sama v šolskih klopeh.

Kaj kmalu sem ugotovila, da pri poučevanju ni pomembna podana snov, temveč vse ostalo – problemi učencev. Zavedam se, da so učenci v težavnih letih, zato imajo cel kup težav: godijo se jim največje krivice, na vedo, kako naj osvojijo svojo simpatijo, iščejo telefonske številke, komentirati moramo razne športne rezultate ... Težave poskušamo rešiti med odmori, včasih pa se te zavlečejo tudi med šolsko uro (učenci se nič ne pritožujejo). Zraven vseh težav pa se morajo učiti še zgodovino – »ki jih prav nič ne zanima in je v življenju ne bodo prav nič rabili, zgodovina je le veda o mrtvih, ki mučijo žive ...«

Vedno ponavljam, da je zgodovina učiteljica življenja in bi nas morala učiti za življenje. Moramo jo poznati, da ne bi delali napak, ki so se že dogajale. Pri urah tako iščemo primerjave iz preteklosti, in tako ugotavljamo, da se zgodovina vedno ponavlja. Da pa zgodovina vendarle ne bi bila tako dolgočasna, včasih pogledamo še kakšen film ali pa gremo znanje utrjevati na računalnike.

Učenci seveda vidijo poučevanje drugače kot učitelji. V ta namen imamo na koncu leta v učilnici posebno škatlo, kjer učenci anonimno napišejo svoje pohvale, graje ali predloge za zanimivejši in boljši pouk. Tako sem tudi kot razredničarka v 5. razredu izvedla anketo o dobrih učiteljih in šoli. Ugotovila sem, da so za učence pomembne čisto preproste stvari, na katere nismo učitelji nikoli pozorni. Za večino učencev je v šoli najpomembnejše to, da je učitelj dobre volje. Upam, da bom pri svojem nadaljnjem učenju čim večkrat dobre volje, da se bomo čim bolje razumeli in čim več naučili. Tina Krapež, učiteljica 2. razreda:

Moje delo na OŠ Col se je začelo pred dobrima dvema letoma. Takrat sem dobila svojo prvo službo in bila sem je vesela. Col se mi je zdel zelo daleč, saj za pot potrebujem dobre pol ure, in to se mi je takrat zdelo veliko. Zato sem bila prepričana, da bo to kraj, kjer si bom pridobila prve izkušnje, opravila pripravništvo in si bom kasneje iskala pristo mesto bližje domu. A OŠ Col me je presenetila takoj, ko sem prvič stopila vanjo. Že navzven pisana, lepa in nova stavba me je ob vstopu sprejela z domačnostjo. To je gotovo lahko prednost le manjših šol,

sem si mislila, zdaj pa vem, da zanje poskrbijo tudi ljudje, ki v njej delajo. Delavci naše šole smo med seboj povezani, kar se čuti v vzdušju, ki preplavlja šolo in kar se odraža pri samem delu. Kolektiv sestavljajo strokovnjaki, nekateri poznani tudi izven živahnih šolskih sten, ljudje, ki jih vodi ustvarjalni duh, ki v svoje delo verjamejo in vanj vlagajo veliko truda, energije, poleg tega pa pri tem še uživajo. Delavci na OŠ Col so me toplo in prijazno sprejeli. V svojem začetnem obdobju (ki še traja) sem in bom še potrebovala veliko pomoči, nasvetov ter idej in vedno se najde kdo, ki mi vse to nudi.

Delati z otroki pomeni živahnost, veselje, srečo, pestrost, žalost, presenečenja in še kaj, zmešati v veliko skledo in iz nje po malem srebati cel dan. Delo v šoli je včasih tudi naporno, saj otroci energijo kar pijejo iz tebe, a te hkrati radodarno polnijo z novo, svežo. Pri nas poteka pouk v manjših razredih, kar omogoča veliko več ustvarjalnosti in aktivnosti otrok. Colski učenci so vedoželjni, živahni, razigrani, kratka, otroci, ki jih imenujemo zdravi otroci, in tudi to je prednost OŠ Col.

Zraven tega pa je naša šola tudi šola, ki se trudi dihati s krajem, v katerega je postavljena, in menim, da ji to zelo dobro uspeva.

Barbara Jež, specialna pedagoginja: 1. september 2004. Kot specialna pedagoginja sem bila zaposlena na osnovni šoli v Ajdovščini, kjer sem opravljala delo mobilne specialne pedagoginje. Mobilne v tem smislu, da sem nudila individualno učno pomoč učencem na več osnovnih šolah.

In tako sem tega zgoraj omenjenega dne prvič prestopila prag colske osnovne šole. Prva ocena? Zanimivo, prijetno, svetlo, novo... Skratka, bilo mi je všeč. Sledil je obisk pri gospodu ravnatelju in svetovalni delavki ter seznanjanje z 'množico' učiteljev. V zbornici je vladalo prijetno, sproščeno popočitniško vzdušje. Počutila sem se 'domače', in kar se mi je zdelo v tistem trenutku najpomembnejše, sprejeto.

Tekom šolskega leta sem se postopoma vključevala v življenje in delo šole. Ob tem sem spoznala, da ima ta 'majhna' šola velik pomen v življenju in delovanju samega kraja.

Minilo je leto dni in 1. septembra 2005 sem ponovno prestopila prag, toda tokrat kot uslužbenka Osnovne šole Col. Spremenilo se je le to, da sem izgubila naziv mobilna in ostala specialna pedagoginja, zaposlena na redni osnovni šoli. V okviru svojega dela se srečujem z učenci, ki imajo težave na različnih področjih šolskega dela.

Na šoli se dobro počutim. Všeč so mi sproščenost, prijateljski odnosi in medsebojno razumevanje vseh zaposlenih. In prav to je tisto, kar omogoča, da vlada na šoli prijetno, domače vzdušje.

Svetlana Plesničar, učiteljica slovenščine:

Velikokrat sem se še v svojih študijskih letih spraševala, kam me bo pot pripeljala, katerega poklica se bom oprijela in - ali bom dosegla, kar sem si želela. Proti koncu izobraževanja so bili občutki že kar nemogoči. V sebi nisem več uspela krotiti burnih viharjev želja in hkrati bojazni, ali mi bo resnično uspelo odkriti in slediti temu, kar mi bo prineslo notranji mir: zadoščenje, usklajenost ... Po hitrem premisleku sem se pozno poleti odločila preizkusiti se v delu učiteljice.

1. septembra 2004 sem plaho, a vztrajno pričela s poukom na Osnovni šoli Col, kjer sem kmalu spoznala, da sem na pravi poti. Po nekaj mesecih poučevanja sem bila povsem prepričana, da je delo, ki ga opravljam, zame pomembno, saj sem se ga vse bolj veselila. Kar pa je najpomembnejše, z velikim veseljem sem sprejela učence, in tako skupaj z njimi oblikovala skupnost, v katero rada prihajam, se je vedno znova veselim in občudujem ob enem. Vsak dan je zame nekaj posebnega, kajti prav v vsakem dnevu odkrijem kaj zanimivega, kaj, kar mi pomaga nadaljevati. Vsak učenec me vedno znova navdahne s svojo spontanostjo, radoživostjo in pristnim pogledom na življenje. Vse to me navdaja s prijetnim občutkom pripadnosti in sprejetosti v krogu ljudi, ki mi veliko pomenijo.

Ana Furlan, učiteljica angleškega jezika:

Ko sem pred približno 10-imi leti zapustila osnovno šolo na Colu, si nisem mislila, da se bom še kdaj vrnila. A ne pravijo zaman, da se zarečenega kruha največ poje. Tako sedaj uživam ta kruh že dobro leto dni in priznati moram, da sploh ni tako slab. Na začetku, ko sem prišla na šolo, mi je bilo sicer kar malo nerodno; tu so bili namreč še skoraj vsi moji učitelji, ki sem jih poslušala, ko so predavali, ko sem še jaz hodila v osemletko. Zdaj pa naj bi skupaj z njimi enakovredno sedela v zbornici, se pogovarjala o šoli, testih, spraševanju, ocenjevanju, itd. Potrebovala sem kar nekaj časa, da sem se privadila. Sedaj pa so občutki ... samo pozitivni. Lahko rečem, da so me vsi učitelji lepo sprejeli, in lahko se pohvalim, da delam

na šoli, kjer kader, kljub generacijskim razlikam, deluje precej homogeno. Vesela sem, da se dobro razumemo. Posebej veliko pa mi pomeni, da imam ob sebi 'stare mačke', to je kolege, ki zelo nesebično delijo svoje izkušnje in nasvete mlajši, manj izkušeni generaciji.

Druga stvar, s katero sem se bila primorana soočiti, je dejstvo, da učim v domačem kraju. Pa še mlada učiteljica, po vrhu! Če nič drugega, je bil tu prisoten občutek, češ, »učenci so navajeni na učiteljico, ki jih uči že vsa leta. Le kako bodo zdaj sprejeli mene?!« In smo res potrebovali nekaj časa, da smo se navadili drug na drugega. Delali smo napake (in jih še delamo), se ob njih učili in se marsikaj tudi naučili. Vsekakor pa mislim, da se že veliko bolje poznamo in razumemo. Na tem mestu bi mogoče omenila še eno, bolj simpatično zadevo, ki se kar pogosto dogaja. Zanimiva so naša srečanja z otroki in starši izven šole, ko otroci, še posebej tisti mlajši, vlečejo starše za rokav in šepetajo: »Ta pa dela na naši šoli.« Naslednji dan, ko se vidimo, pa se prvi stavek glasi: »Učiteljica, včeraj sem vas videl(a)...«. Vendar se ne pritožujem, ravno nasprotno, prav dobro se počutim. Pravzaprav, kaj bi si človek lahko še sploh želel?! Šola je lepa, nova, bivši učitelji in zdajšnji kolegi so 'fajn' (ja, dragi učenci, res je!), da ne govorim o vaših otrocih in naših učencih, ki znajo biti zelo prijetni, simpatični, duhoviti in originalni, tako da se jim lahko velikokrat iz srca nasmejimo.

Skratka, na OŠ Col je lepo in vse prej kot dolgočasno.

Mislim, da je Henč večni humorist in optimist

Darja Česnik

Zaupana mi je bila naloga, naj napišem nekaj besed o colski legendi – 'tovarišu' Francu Odarju. Ne vem, če sem ravno prava oseba, da bi pisala o nekom, ki je na colski šoli ustvarjal, tako rekoč, nepozabno zgodovino. Verjetno vsi, ki sedaj to berete, veste o njem več kot jaz. Pa vendar, tu je moj prispevek, pa naj se o Odarčku še naprej govori med ljudmi, saj to je največje priznanje za učitelja, ko enkrat 'izgine s scene'.

Pred malo več kot desetletjem sem prišla na Col. V družbi domačinov je bila tema pogovora pogosto preživeta vojaščina ali pa šola. Spominjam se, da je bil skoraj v vseh šolskih prilogah omenjen 'Odarček'. In kakšno osebo si človek predstavlja pod takim imenom: majhen, navihan, a iz dogodkov je razvidno, da tudi avtoritativen. Kmalu sem na šoli tudi sama dobila službo. Ravnatelj je veselo povedal: »Smo 'nacionalna' šola, saj poučujejo Primorci, Štajerci in sedaj že dva Gorenjca.« To me je zelo veselilo in z radovednostjo sem pričakovala, da bom spoznala 'Odarčka' z Gorenjske.

No, in...

Pred začetkom avgustovske konference se nenadoma vratna odprtina zapolni in v zbornico vstopi visokorasel, šarmanten gospod, v rdeči majici in kavbojkah ter s črno torbico v rokah. Predstavi se mi kot Franc Odar, s

takojšnjim dovoljenjem, da mu smem reči Henč. Jaz pa si mislim: 'Ma, kje so dobili pa ime Odarček!?'

Od prvega trenutka mi je bil zanimiv človek. Najprej me je zanimalo, kam večkrat izgine med enourno konferenco. Že kmalu sem tudi ugotovila, da med razgovorom modro molči, na koncu pa 'postavi piko', v kateri je zaznati humorno pikrost, ki je po navadi vzbudila smeh in hkrati ogorčenost nekaterih. Vseeno, rad je povedal svoje mnenje, ki je bilo povedano vedno bolj naravnost, kot bi si človek želel, a če si pripravljen priznati svoje napake, sčasoma to dobronamerno sprejmeš. Čim prej, tem bolje zate.

Moram priznati, da si v vseh letih skupnega službovanja nisva nikoli prišla navzkriž. In rada sem bila v njegovi družbi. Mislim, da je Henč večni humorist in optimist. Vedno je bil prijeten sogovornik, z rahlim pridihom gorenjskega naglasa. Včasih, ko me je prijelo domotožje, je bil to pravi balzam za mojo dušo.

Radi so ga imeli tudi 'ta mali'. Na hodniku se je vedno pošalil z njimi. Otroci pa kot otroci, so hec vzeli zelo resno in včasih mu je kdo kakšno zabrusil tudi nazaj. Pa je Henč to razumel. Bolj je skrbelo mene, saj se z učiteljem ne govori tako. Govorila sem jim, da je to učitelj, ki jih bo v višjih razredih učil zgodovino in zemljepis, mogoče tudi telovadbo. Kaj dosti se niso vznemirjali zaradi tega. Henč je otroke vedno spraševal po njihovih starših, saj je skoraj vse tudi sam učil. Spominjam se, da je eni deklici

kar naprej govoril Sabinca. Enkrat mi je potem v joku rekla, da ne mara, da jo kliče tako. Pa smo uredili.

Ko smo bili še v stari šoli v razredu, ki je bil bolj kabinet kot razred, so mimo po hodniku hodili učitelji v zbornico. Tisto leto so moji prvčki 'kukali' na hodnik, kdaj se bo prikazal Henč. Vedno je šlo za las, ali se bo zadosti sklonil ali pa bo zadel v strop. Mislim, da se to ni nikoli zgodilo, bilo pa je napeto.

Potem pa je prišla generacija učencev, ko je Henč oznanil, da so to zadnji prvčki, ki jih bo tudi on učil. Večkrat se je pošalil, da bo v novozgrajeni šoli v kabinetu imel kavč, da bo lahko med odmori počival. Ta želja se mu najbrž ni izpolnila. Mislim pa, da kavča resnično ni potreboval, saj je imel energije za delo z učenci do zadnjega dneva poučevanja. Bolezen je zahtevala, da je šel na 'oddih' nekaj mesecev pred uradno 'penzijo'.

Letošnjega septembra se je poslovil tudi od sodelavcev in uradno odšel med 'sivo eminenco'. V enem izmed govorov je bilo rečeno, da je verjetno eden izmed najbolj razgledanih in učenih učiteljev v Sloveniji. S tem bi se popolnoma strinjala.

Pred kratkim sem na nekem seminarju slišala, da imamo dve vrsti bivših učencev. Eni bi naredili ovinek, da bivšega učitelja ne bi srečali, drugi pa bi prišli z druge strani ceste samo zato, da bi ga srečali. Mislim, da prvih v primeru 'Odarček' ni. Mene sicer kot učenko ni nikoli učil, ampak vseeno bi ga prav rada še kdaj srečala ... Da bi mi, tako mimogrede, v šali, povedal kaj lepega, kar bi me spremljalo še ves dan.

Ja, dragi Henč, naj tudi vas vsak dan spremlja kaj lepega, predvsem pa ohranite humor in optimizem.

Kako sem postala del colske šole?

Nataša Grom

Po izteku porodniškega dopusta sem za urejeno socialno varnost nujno potrebovala novo službo. Kakršnokoli in kjerkoli. Skratka, prvo službo, ki pride mimo.

In glej, v časopisu 'Delo' sem našla razpis za prosto delovno mesto z mojo izobrazbo in se prijavila. Kmalu je prispelo vabilo na razgovor.

»Ja, kje pa sploh je Col?« sem se spraševala.

In tako sva se z možem odpeljala na nedeljski izlet proti Colu. Zakaj? Da sem naslednji dan znala priti na razgovor.

Takrat me je objela nova, svetla šola. In sprejeli so me medse prav tako novi, svetli in topli sodelavci.

Na začetek nove službene poti me vežejo mnoge anekdote. Naj povem dve:

Novice se običajno hitro razvejo. Prve dni mojega poučevanja, torej pred dvema letoma, je večina učencev vedela, da na šoli uči ena nova, niso pa vsi vedeli, kako mi je ime. Tako je enkrat potrkal na vrata zbornice mlad nadebudnež, ki je želel, da pride ven iz zbornice na hodnik tista učiteljica, ki govori slovensko. Smeh v zbornici je bil prijeten.

Druga anekdota je vezana na moje slabo razumevanje primorskega narečja. Pred dvema letoma seveda, zdaj mi gre že bolje! Učenci mi potrpežljivo prevajajo (štenak, škifa, ...) in se ob tem zabavajo.

Pred mano je stal učenec z odvezanimi čevlji.

»Zaveži si čevlje, da ne boš padel.«

»Ne upam.«

»Kako ne upaš? Kaj pa se ti lahko zgodi, zakaj si ne upaš?«

»Imam prekratke, strgane šnirnce.«

»Ne razumem, zakaj si 'ne upaš', če imaš prekratke vezalke? Potem 'si ne moreš' zavezati, ne pa, da si 'ne upaš'.«

Dolgo časa moji učenci 'niso upali' pisati na tablo, ker ni bilo krede; 'niso upali' brisati table, reševati domačih nalog, odgovarjati, telovaditi; 'niso upali' brati iz knjig,

ker so jih imeli doma. Sama pa sem se spraševala, le kdo jim bo kaj naredil, da si vsega tega 'ne upajo' narediti. Po pozornem poslušanju sem le ugotovila, da pri nas na Notranjskem pravimo: »'Ne upam si', ker me je strah. 'Ne morem', ker ne znam ali ne zmorem.« Primorci pa 'ne upajo', ker 'ne zmorejo'.

Colska šola je od mojega doma po kilometrih sicer daleč, a vseeno je zame blizu, ker mi je pri srcu. Z veseljem hodim delat in lahko delam, ker so otroci vedoželjni in delavni. Seveda, radi se tudi zabavajo in smejejo, saj so vendar zdravi in mladostniško razigrani. O seveda, tudi meje preizkušajo, pa kaj jih ne bi, saj že star pregovor pravi: »Mladost je norost, čez jarke skače, kjer je most.« Všeč mi je, da se sodelavci otrok veselijo in jih imajo radi, če 'hodijo čez mostove', kakor je zaukazano, a tudi, če 'jarke preskakujejo' – in seveda kdaj pa kdaj vanje tudi padejo. Veselim se, da so 'padci v jarke' večinoma sprejeti z razumevanjem in da se odrasli zavedamo, da se učenci ob skakanju, padanju in plezanju iz jarkov veliko naučijo za življenje.

Rada sem del tega pozitivno naravnane kolektiva, rada imam dejstvo, da smem biti sodelavka vseh tistih, ki so postavili temelje takemu vzdušju in te temelje še trdno držijo in negujejo. Zavedam se, da so zgrajeni na poštenosti in življenjskosti. Oboje pa je tudi vrlina našega kolektiva. Vsaj tak je moj pogled.

Upam, da bomo mi mlajši, zadnji člani v tej verigi, znali spoštovati in nadgrajevati trdno postavljene temelje, da bomo znali ohranjati tudi toplino in prostor za vse vrste drugačnosti. Moja drugačnost je očitna. Če nič drugega, prihajam izza Hrušice, od tam dol z Barja, in sem malo drugačna. Govorim po slovensko in za silo razumem primorsko.

Ta šola je, verjemite, toplo zavetje za vse, za Colčane in Necočane, za Primorce in Neprimorce, skratka, za tako ali drugače malo drugačne.

Z UPANJEM V NOVE ČASE !

Prednovoletno razmišljanje predsednika KS Col

Franc Koren

Spoštovani vsi prebivalci in prebivalke naše krajevne skupnosti!

Spet se je zavrtele leto in pripravljamo se, da opremo vrata novemu, svežemu, pričakovani polnemu letu 2006. Človek rad dela obračune za preteklost in načrte za prihodnost, in tako se spodobi, da tudi s strani sveta naše krajevne skupnosti napišemo besedo ali dve.

Kakor vsa leta doslej smo tudi letos porabili ves razpoložljivi denar, ki smo ga dobili iz občinskega proračuna za investicije in tekoče poslovanje.

Veliko delo, ki smo ga opravili, je bilo polaganje asfaltne prevleke od Robarja proti vrhu Strmca, v dolžini 350 metrov. Izpeljali smo tudi že nekaj let predvideno in deloma plačano asfaltacijo ceste proti Bojanu, v skupni površini 320 kvadratnih metrov. Postavili smo dve javni luči; prvo pri Lokvarju, drugo pa v središču Cola, na križišču proti Igorju Ipvacu, Jožetu Krapežu – blizu hiše Rajmunda Likarja (slednjo luč še postavljamo, zaradi neugodnih vremenskih razmer). Uredili in posuli ter zavaljali smo cesto 'prek Planine' proti Smrčku, v skupni dolžini 1000 m. Na pobudo trgovine Fama (na Colu) in v sodelovanju s Kurivom Gorica smo našli lokacijo za stojišče zabojnikov z jeklenkami gospodinjskega plina, in tako imamo na Colu spet možnost nakupa te prepotrebne dobrine, ko začne gospodinje skrbeti, kako bodo skuhale kosilo.

Sredi leta je uspela tudi nabava novega odra za šolsko telovadnico. Velik delež pri uresničitvi te zamisli je vložilo društvo Trilek, predvsem pri zbiranju ponudb in pri stikih z dobaviteljem, enkrat pa je bil odziv s strani vseh organiziranih skupin v naši krajevni skupnosti. Svoj finančni delež so prispevali Društvo Trilek, Razpotje Col, Gasilsko društvo Col, Lovska družina Col, Krajevna skupnost Col, dobro polovico sredstev pa je prispevala tudi Občina Ajdovščina. Osnovna šola Col pa je zbrala denar in poskrbela za montažo protizvočne zaščite v dvorani. Prvi preizkus je nova dvorana doživela s čudovito prireditvijo 'Colski glasbeni oder'. V dvorani se je ob tej priložnosti zbralo nad 600 ljudi s Cola in tudi iz okoliških krajev. Tak odziv pomeni lepo zadoščenje vsem, ki so pomagali pri urejanju dvorane in nabavi odra, ter društvu Trilek, ki je prireditev izpeljalo. Po drugi strani pa smo videli tudi, da si ljudje še vedno želijo slišati pristne, domače melodije, ki so jih izvajali domačini z uglednimi gosti. Oder in dvorana sta preizkušnja odlično prestala in želimo si lahko samo tega, da bi ta prireditev postala tradicionalna in značilna za Col. Z novim odrom, sporazumno z občino, upravlja Krajevna skupnost Col. Precejšen del leta je bila sam Col prekopan po širokem in počez, zaradi urejanja nove kanalizacije, in zgrajena je bila tudi čistilna naprava pod Orešjem. Za to investicijo, ki je bila načrtovana in vodena predvsem s strani Občine

Ajdovščina, je pritekel dobršen del denarnih sredstev iz evropskega ISPA programa. Glavni vodi in čistilna naprava so sedaj končani, precej neugodno pa je bilo načrtovanje s strani občine Ajdovščina, saj smo, glede uporabe tega sistema, še vedno 'na začetku'. Treba bo namreč zgraditi priključne vode do hiš, kar bo za ljudi spet predstavljalo finančno breme, in upam, da so bo večji del stroškov v naslednjih letih lahko pokrili tudi iz proračunov Občine Ajdovščina, posebno še zato, ker ni vseeno, kako učinkovito bodo očiščene odplake na gorskem območju. Kakorkoli že, doslej izvedeno kanalizacijsko omrežje in čistilna naprava ne bosta smela ostati mrtev kapital in skrb za čisto vodo in okolje mora ostati še naprej naša skupna skrb v najširšem pomenu besede.

Dolžni smo opisati tudi, kaj se dogaja s pripravami na gradnjo nove pokopališke vežice. V lanskem 'Colskem časniku' sem navedel, da je sprejel izdelavo načrtov arhitekt Franc Kvaternik. Sredi letošnjega leta je sporočil, da iz osebnih razlogov projekta ne bo mogel izpeljati do konca, in tako smo morali poiskati novega projektanta. Anton Tratnik, po domače Tone Betkn, je pripravil geodetski posnetek trenutnega stanja pokopališča in na osnovi teh podatkov sedaj pripravljajo idejno zasnovo v Vipavi, v ateljeju Detajl, katerega nosilec je arhitekt Marko Lavrenčič. Vežica bo odmaknjena v zahodni del pokopališča, kjer je stala stara vežica, ki je bila potem porušena. Ob vhodu na pokopališče bo na razpolago nekaj parkirišč. Skupaj z gradnjo vežice pa bomo uredili tudi zemljišče nad obstoječim pokopališkim zidom, da bo na razpolago za nove grobove, saj vemo, da je zaradi rasti Cola potreba po njih večja. Hkrati s pripravo zemljišča za dodatne grobove pa načrtujemo tudi ureditev niš za žarne pokope. Sredstva, ki so bila zbrana s samoprispevkom, skrbno čuvamo in čakajo, vezana na banki; tako bo gradnja možna takoj, ko spravimo skupaj vse potrebne dokumente.

Ob koncu te krajevne kronike pa nikakor ne smem pozabiti na voščilo ob bližajočih se praznikih. In ko zadnji dnevi starega leta kapljajo v strugo brezmejnega časa, vsem prebivalcem naše krajevne skupnosti želim obilo tihe družinske sreče v sveto skrivnostnem času Odrešenikovega rojstva. V novem letu 2006 pa naj vas spremljajo mir, dobrot, zdravje in božji blagoslov na vseh vaših poteh!

MIRU POLNO LETO
2006

TIBERIJU ...

Franc Urdih

Tiberij Polanc se je rodil 27. 08. 1973 v Šempetru pri Gorici, materi Katji in očetu Metodu, kot prvi sin.

Osnovno šolo je obiskoval na Colu, ko se je kot 10-letni deček že zanimal za gasilstvo in pod vodstvom mentorice Katje Krapež Krapenc obiskoval gasilski krožek na Osnovi šoli Col.

06. 12. 1983 se je vpisal v Prostovoljno gasilsko društvo Col. Kot pionir je sodeloval v več tekmovalnih ekipah, na občinskih, regijskih in državnih tekmovanjih. Kasneje je sodeloval v mladinski ekipi, ki je leta 1987 na občinskem tekmovanju dosegla 1. mesto, prav tako je dosegla 1. mesto na tekmovanju severno-primorske regije.

07. 04. 1991 je, ko še ni dopolnil 18 let, je opravil tečaj in izpit za gasilca.

12. 02. 1994 je prejel občinsko odlikovanje II. stopnje, za opravljeno delo na intervencijah kot gasilec-operativce. Vidno je bilo tudi njegovo delo med mladimi, saj je bil mentor več ekipam. Odlikovanje mu je dalo novega zagona. Odločil se je za tečaj nižjega gasilskega častnika - vodje skupine, in ga opravil 25. 04. 1994.

Njegov drugi dom je bil gasilski dom na Colu, kjer je skrbel za opremo in vzdrževanje.

Pod vodstvom tedanjega poveljnika Srečka Pračka je na vajah in intervencijah v domačem kraju in v naravi –

Vremščica, Fajti hrib, kot vodja enote dozorel v pravega operativca, ki je obvladal tako teorijo kot prakso, tako pri notranjih požarih v stavbah, gospodarskih poslopih kot tudi pri požarih v naravi.

03. 02. 1996 je prevzel poveljstvo PGD Col. Tedaj je bil najmlajši poveljnik v severno-primorski regiji. Poveljstvo je vodil 3 leta in ga uspešno zaključil z nabavo terenskega vozila za gozdne požare.

Kljub delu na terenu, delal je kot strojnik težke gradbene mehanizacije pri cestnem podjetju Nova Gorica, ni zapustil gasilcev. Če je bil le doma, je pritekel s pozdravom 'Živjo, kako ste?' na vaje ali v gasilski dom.

07. 02. 1999 je prejel priznanje gasilske zveze za 10-letno službovanje v gasilstvu.

02. 03. 2002 je na predlog upravnega odbora PGD Col napredoval v čin 'nižji gasilski častnik I. stopnje'.

22. 02. 2003 je prejel priznanje gasilske zveze za 20-letno neprekinjeno službovanje v gasilstvu.

Prostovoljni gasilec-operativce je res tisti, ki nesebično pomaga v najhujših stiskah sočloveku, ko mu ognjeni zublji ali druge naravne nesreče uničujejo življenja in materialne dobrine.

Ko pa gledaš svoji smrti v oči in te vprašajo, s katerim športom se ukvarjaš, kljub bolečini jasno odgovoriš: 'Gasilec sem!'

Z gasilskim pozdravom: 'Na pomoč!'

Tudi članice aktivno sodelujejo v PGD Col

Julija Vidmar

V našem prostovoljnem colskem gasilskem društvu smo poleg mladincev, veteranov in pionirjev tudi članice, ki že dve leti aktivno sodelujemo in se izkazujemo na tekmovanjih. Prav tako pa zavzeto pomagamo društvu, letos pa smo tudi mentorice mlajšim skupinam.

Meseca februarja smo se udeležile občnega zbora, kjer smo nekatere dobile posebne zahvale za naše delo. Na koncu občnega zbora pa smo ženske poskrbele tudi za zakusko.

Bile smo pri gasilski maši na Otlici (maj 2005), v zahvalo svetemu Florijanu, zavetniku gasilcev. Prav tako smo maja kot mentorice odpeljale otroke na izlet v Ljubljano. Ogleдали smo si gasilsko brigado v Ljubljani in gasilski oddelek na letališču Brnik. Čas smo si vzeli tudi za pico. Izlet smo zaključili z ogledom izvira reke Ljubljanice.

Julija 2005 smo že začele s pripravami za Notranjsko tekmovanje, medtem pa nas je obiskala tudi francoska gasilska družina, ki je z zanimanjem spremljala naše priprave in si ogledala gasilski dom. Oktobra sta potekala občinsko in regijsko tekmovanje, na katerem smo imele članice več nalog: pomagale smo pri organizaciji, v dopoldanskem času smo kot mentorice pomagale mladincem in pionirjem, popoldan pa smo tekmovali tudi same. Na občinskem tekmovanju smo bile članice B prve,

članice A pa so dosegle drugo mesto. Tudi rezultati drugih skupin so bili odlični. Na regijskem tekmovanju pa smo dosegle drugo mesto in se tako uvrstile na državno tekmovanje. Tam bodo nekatere članice nastopale tudi kot mentorice mladink in pionirjev.

Ker smo v ajdovski in vipavski občini najbolj aktivne, nas velikokrat povabijo na parade. Letos smo sodelovale na paradah v Črnem Vrhu in v Ajdovščini. 5. novembra smo se udeležile posveta žensk severno-primorske regije, ki je bil v Bovcu.

Članice se pa včasih tudi zabavamo. Tako smo se udeležile nogometnega turnirja Generacij na Colu, ki ga organizira Trilek in dosegle odlično drugo mesto. Prav tako pa smo pomagale pri organizaciji gasilske veselice, 14. 8. 2005. Tam nas je zabaval ansambel Ptujskih pet. Vsako leto za Miklavža naše mlade člane tudi obdarujemo. Letos so dobili lepe namizne ure in kemične svinčnike.

Da pa od vsega dela ne pademo po tleh, si vzamemo čas za druženje in si v lastni režiji organiziramo izlete za popestritev našega urnika. Julija so se nekatere članice udeležile izleta v Avstrijo, septembra pa smo organizirali izlet v Izolo, s piknikom na barki.

Vsem skupaj želim vesel božič in srečno novo leto!!!

Z gasilskim pozdravom: »Na pomoč!«

NOVA KOMUNALNA PRIDOBITEV NA COLU

Zgrajeno kanalizacijsko omrežje in čistilna naprava

Anton Tratnik

Že nekaj let se na Colu srečujemo s prekopavanji cest, zelenic, dvorišč ... Začelo se je s šolo, nadaljevalo z vodovodom, lansko leto pa se je gradilo kanalizacijsko omrežje.

O vseh zapletih ob tem, o dobri in slabi volji krajanov, ne bi izgubljali besed. Verjetno bi s tem le koga užalili. Vseeno pa je prav, da napišemo nekaj tudi o tej novi pridobitvi. Za nekaj osnovnih podatkov smo poprosili Petra Keteta z Občine Ajdovščina, ki je vodil investicijo. Projekt so načrtovali že pred leti, in sicer kot del programa ISPA, ki je delno financiran iz evropskih skladov. Poimenovali so ga 'Odvajanje in čiščenje odpadnih vod na območju Gore – Kanalizacija in ČN Col'. V letu 2001 je bil tako izdelan načrt za kanalizacijo in 'Čistilno napravo Col', ki naj bi stala v Spodnjem Orešju (pod Troštom).

Načrtovanje se je izvedlo na osnovi podatkov o obstoječem stanju na tem območju. Naselje Col, čeprav največje na vodozbirnem območju Trnovsko-Banjske planote, nima urejenega odvodnjavanja in čiščenja odpadnih vod. Na tem območju je prisotna tudi živinoreja, kar pomeni še dodatno obremenitev za okolje. V skladu z veljavno zakonodajo bi morala biti vsa gospodinjstva opremljena z nepretočnimi greznicami. Nadzor nad tem pa bi bil zelo težaven. Glede na število prebivalcev naselja Col (471) in glede na šolo z 162 učenci ter ob upoštevanju industrijskega obrata, se je izračunalo predvideno porabo vode. Načrtovan prirastek prebivalstva na Colu je 1%, kar pomeni, da bi na Colu leta 2020 živelo 635 prebivalcev. Prav toliko let namreč znaša tudi življenjska doba čistilne naprave. Predvidena poraba na prebivalca znaša 150 litrov na dan, in če temu dodamo še količino vdora 'tujih' vod v kanalizacijsko omrežje, pridemo do izračuna velikosti primerne čistilne naprave.

Izbrana je bila tipska čistilna naprava za 500 PE, z možnostjo kasnejšega povečanja. Naprava je sestavljena iz primarnega sedimentacijskega bazena in precejalnika s prisilnim prezračevanjem. Odvišno blato iz precejalnika se bo prečrpavalo nazaj v primarni bazen, ki bo služil tudi kot emšerski usedalnik. Blato bo potrebno dvakrat do trikrat letno odvažati na centralno čistilno napravo v Ajdovščini, kjer bo potekala nadaljnja obdelava.

Čistilna naprava je bila v letošnjem letu tudi dokončana.

Vzporedno se je gradilo tudi kanalizacijsko omrežje. Predviden je ločen sistem kanalizacije, torej fekalni

in meteorni. Fekalno omrežje je dimenzionirano na obremenitev 635 PE (specifična poraba vode 150 litrov na prebivalca na dan). Hidravlični preračuni kažejo potrebo po veliko manjših profilih cevi (5 do 10 cm), vendar so se odločili za minimalni premer cevi 20 cm, ker se s tem premerom praviloma začenja javno kanalizacijsko omrežje. Dolžina fekalnega omrežja znaša 3400 m, od tega je še 600 m neizvedenega. Neizveden je odcep na Hrastovo Gorico. Položene so cevi premera 20 cm (vodotesno), s padci od 0,3 % do 10 %. Predvidene hitrosti odplak pa znašajo od 0,4 m/s do 2 m/s.

Meteorna kanalizacija je položena v dolžini 240 m. Premer cevi s padcem 2 % znaša 50 cm.

Minimalna globina vkopa cevi je 1.20 m. Zaradi močno razgibanega terena in iskanja zahtevanih minimalnih hitrosti v fekalnem omrežju je bilo ponekod potrebno kopati tudi do 4.50 m. Cevi potekajo predvsem pod voznimi površinami, zato jih je bilo potrebno polno obbetonirati.

Omrežje s čistilno napravo je torej v glavnem zgrajeno in s tem so dani pogoji za priključevanje.

Po pridobitvi dovoljenja o začasnem obratovanju bo pričel upravljavec omrežja, Stanovanjsko komunalna družba, v naslednjem letu s postopnim priklapljanjem. Najprej bo priključena OŠ Col. Gospodinjstva se bodo priključevala tako, da bo z vsakim interesentom za priključitev podpisana individualna pogodba. Podobno se je izvajalo tudi ob priključevanju na vodovod. Kar se tiče financiranja priključkov, pa tole:

Skladno z veljavno zakonodajo, hišnih priključkov ni mogoče financirati iz javnih sredstev, kot je taksa za obremenjevanje vode ali pa sredstva iz evropskih skladov. Kljub temu pa bomo predlagali, da bi bili priključki sofinancirani tudi iz proračuna Občine Ajdovščina. O deležu ter terminskem planu izvajanja pa bo mogoče povedati kaj več, ko bo sprejet proračun za leto 2006 ter nov 'Načrt razvojnih programov za leta 2006 do 2010'.

Dva trenutka v gradnji čistilne naprave na Colu. (Foto: Arhiv L. Trošt)

PESTRO DOGAJANJE V LOVSKIH VRSTAH

Nov lovski zakon "razdelil" lovce

Anton Tratnik

Tudi v lovskih vrstah je bilo letos zaznati pestro dogajanje.

Po sprejeti zakonodaji na državni ravni, že v lanskem letu, se lovci še sedaj ne moremo dogovoriti, kako in s kom naprej. Zakonodaja je namreč v večji meri postavila ustaljeno organiziranost na glavo in s tem državi nedvoumno dala veliko moč. Težnja po centralizaciji tudi lovske organizacije je nedvoumno prisotna. Žal v lovskih vrstah ne zmoremo strniti moči, znanja in vpliva, da bi se temu enotno zoperstavili. Ugotavljamo tudi, da je dosednji 'vodilni kader' v mnogih stvareh povozil čas. Novemu, mlajšemu, pa ne pusti zraven. To zdravharstvo v 'vrhovih' dela lovstvu veliko škodo. Slišati je celo, da bomo v kratkem priča vložitvi novega predloga zakona o lovstvu. Potem pa bo še bolj pestro.

Na Colu se v te razprtije ne spuščamo pretirano. Domače probleme rešujemo sami in ne pustimo, da bi se v naše stvari mešali drugi. Problemov pa se je nabralo kar nekaj. Priča smo bili velikemu povečanju škod po divjadi. Prisotnost divjih prašičev, in s tem povezana škoda po njih, je preseгла vsa pričakovanja. Predvsem so bila prizadeta zemljišča – travniki za Križno Goro in v Gozdu ter njive koruze v Sanaboru. Travnike smo strojno poravnali z mulčerjem in vsaj delno poravnali škodo lastnikom. Prizadetim lastnikom se zahvaljujem za strpnost in razumevanje. Razumeti pa je treba tudi lovce, ki nam je bilo naloženo breme reševanja škod. Velikokrat smo nemočni in omejeni pri ukrepanju.

Veliko je bilo letos tudi povozov divjadi (kar dvanajst!), kar postaja resen problem, predvsem za voznike. Že drugo leto zapored o p o z a r j a m o državo, da je kot upravljavec cest po zakonu dolžna nekaj storiti. Lovci lahko le sodelujemo.

Še bolj nemočni pa smo ob reševanju problema prisotnosti velikih zveri. Medved je v naših krajih že kar stalno prisoten. Letos smo bili priča tudi prvi škodi, ki jo je povzročil na tropu ovac za Križno

Goro, ko je tri pokončal. Žal odstrel medveda strogo, z odločbo, odreja država.

Še večjo škodo pa so v Gozdu, Pri Tratniku, povzročili klateški psi, vsaj tako so ugotovile pristojne komisije. Zadavljenih je bilo kar enajst koz.

Planske obveze lovci letos solidno izpolnjujemo. Tudi problematika v zvezi s prisotnostjo muflonov in dogajanje ob tem, to se je umirilo.

Ugotavljamo zelo povečan stalež jelenjadi, predvsem v Hrušici in Nadrtu. Samo vprašanje časa je, kdaj bo številčnost tako velika, da bo povzročena večja škoda tudi v gozdu. Zaradi preprečevanja škod, se pripravlja mesta predvidenih krmišč.

Po drugi strani pa ugotavljamo, da se je stalež zajca zelo zmanjšal. Le kaj bi ob tem rekli naši očetje in že pokojni lovci, ki jim je bil lov na zajce (bilo ji je zelo veliko) glavna 'jaga'.

Kot društvo smo letos končno postali zemljiško knjižni lastniki Lovske kočice na Farmancah. Naša so tudi zemljišča ob koči, vključno z dolino pred njo.

Kot organizacija poizkušamo sodelovati tudi v življenju na vasi. Tako uspešno sodelujemo z gasilskim društvom, društvom Trilek in drugimi. Letošnji rezultat sodelovanja je skupen prireditveni večnamenski oder v šolski telovadnici, ki naj bi služil vsem zainteresiranim ob različnih kulturnih in drugih prireditvah.

Vsega letošnjega dogajanja v nekaj vrsticah ni mogoče opisati. Pred vodstvom društva je bila vrsta nalog, ki smo jih, vsaj upam, uspešno opravili. Naše vodilo je bilo in bo 'ravnati se po volji večine'. P o p o l n e g a soglasja pri tako velikem in raznolikem članstvu tako ali tako ni mogoče doseči.

Lovcem v novem letu želim obilo zdravja in seveda 'ravne cevi', vsem krajanom pa poleg zdravja, sreče in osebnega zadovoljstva tudi več posluha in strpnosti do lovcev in 'lovskih stvari'.

David Koren**‘ŠPIK’, ‘ŠPEČK’, ‘KRIŽ’, ‘KRIŽNA GORA’ ...**

To je le nekaj najbolj pogostih izrazov za 986 m visoko vzpetino nad Colom, v smeri proti severu. Prebivalci Cola in okolice so se že od nekdanj vzpenjali tja gor, množični pohodi pa so se začeli v letu 1998, ko je bil na vrhu Špika postavljen križ, ki ga je blagoslovil takratni župnik Stanko Ipavec. Križ je posvečen sv. Hubertu, ki je zaščitnik lovcev. Od takrat se vodi tudi evidenca, koliko ljudi letno obiše ta zadnja leta precej popularen hrib.

Za leto 1998 ni podatkov. Leta 1999 je Špik obiskalo 2534 pohodnikov. Naslednje leto, se pravi 2000, je na vrh ‘prisopihalo’ največ ljudi, in sicer kar 4177. Približno 1000 manj se jih je na Špečk 2001 (3140).

Za leto 2002 ni podatkov. Leta 2003 je številka spet padla pod 3000, na vrhu je bilo ‘le’ 2800 pohodnikov, ‘lačnih’ lepega razgleda. Še manj nas je bilo leta 2004, in sicer 2025.

V tem letu je spet nekoliko boljše in upam, da se bo ta številka zopet višala, saj se tudi tako dviguje športno udejstvovanje ljudi našega kraja in okolice. Vsaka stvar je za nekaj dobra in tudi 30, 40 minut hoje zelo pozitivno vpliva na dušo in telo.

Naj kot zanimivost navedem, da sem sam v obdobju od 1. 1. 2000 do 24. 9. 2005 opravil 1000 ‘vzponov’ in vsak je bil po svoje naporen in lep ...

Ko imam čas, še vedno rad pohitim na vrh Špečka, in upam, da boste tudi ostali v čim večjem številu radi obiskovali naš ‘colski romarski’ vrh, v dobri družbi, v lepem in malo slabšem vremenu – z nasmejanim obrazom!

So se lovci zbrali
in veselo modrovali,
da bi postavili znamenje,
svetemu Hubertu na čast,
ki nad lovci ima oblast.

Čvrsto za delo so prijeli,
vsi polne roke so imeli,
saj na vrhu griča brez poti,
so korenjaki znosili vse stvari.

Cement in vodo so nosili,
zraven tudi kaj popili,
pa težke brune za klopi,
da sedemo s prijatelji.

In tako na Špečku križ stoji,
trdno vzdian med skalami,
odpre se nam en mali raj,
ko ozremo se na širni kraj.

Pogled nam pade na črnovrško stran,
Malo Polje, Col in kraško ravan,
tu srce se ti kar smeji,
trudno od dela in skrbi.

Prišel je dan, je bila nedelja,
veseli praznik, dan veselja,
je sveti Hubert poskrbel,
da blagoslov križa je imel.

Železni križ na vrhu ‘Špika’,
vsakega po mal zamika,
ne glede na strmo pot,
k tebi gremo od vse povesod,
na romarsko to colsko pot.

Pesem o križu vrh Špečka je napisala Zora Rupnik - Jerinovska s Križne Gore. Avtor fotografije je Anton Tratnik.

Geodezija in prostorska informatika

Izpostava:
Gregorčičeva 32
5270 Ajdovščina
tel.: (05) 3681446

Sedež:
Cankarjeva 62
5000 Nova Gorica
tel.: (05)3330100, 3330101
e-mail: gromap@siol.net
• <http://www.gromap.si>

Pozimi pa rožice ne cveto ... a o njih se da vseeno kaj napisati

Jernej Peljhan

Ja, botanika. Če povem strokovno, je to poddisciplina biologije, torej je to fitologija. Če pa povem po domače in večini bolj razumljivo, je to veda o rastlinah v širšem smislu, ker vključuje še druge znanosti botanike (npr., vedo o olesenelih rastlinah – dendkologijo, vedo o rastlinskih združbah – fitocenologijo ...). Pa tudi to še ni vse: botanika se npr. ukvarja tudi z razširjenostjo posameznih vrst (arealologija), z njihovo notranjo in zunanjo obliko (rastlinska morfologija), konec koncev spada k botaniki tudi poimenovanje vrst (nomenklatura) in razvrščanje rastlin v rastlinske sisteme (sistematika) ter proučevanje posameznih vrst (taksonomija). Kot vidite, stvar le ni tako enostavna, kot mnogi mislijo. Nekateri celo menijo, da je botanika enakovreden pojem zeliščarstvu, oziroma, da je to preprosta veda o rožicah. Kot veda se omenja že v času Aristotla (3. stoletje pred Kristusom), svoj pravi razcvet pa je doživela v 18. stoletju, predvsem v skandinavskih in germanskih deželah, od koder izhajajo najboljši botaniki. Na slovenskem ozemlju so našo floro najprej raziskovali nemški botaniki (Reichenbach, Freyer, Miller), nekaj italijanskih botanikov (J.A. Scopoli – znameniti idrijski zdravnik, Poldini, Tommassini), v tistem času pa so se že 'pojavi' prvi slovenski botaniki (Wulfen, Fleischmann, Paulin, Justin, K. Zois, brat Žige Ziosa ...). Seveda ne moremo brez še živečih naših botanikov: T. Wraber, Jogan, Strgar, Martinčič, Mayer, Dakskobler ter še množica ljubiteljskih botanikov, ki prav tako prispevajo k odkrivanju našega rastlinskega bogastva. Vsi zgoraj naštetih slovenski botaniki so dobro poznali tudi rastlinje bližnje in daljne okolice Cola, vse tja do Male Gore in do Nanosa. Zato je bilo prav na tem območju opisanih veliko novih vrst, večina jih je zelo redkih, nekaj pa celo endemnih. To pomeni, da jih najdemo samo tukaj in nikjer drugje na svetu. Vendar pa je večina podatkov o teh odkritjih v nemškem ali pa še pogosteje v latinskem jeziku, ki je, mimogrede, uraden jezik botanike, saj mora biti vsaka na novo odkrita vrsta opisana v latinščini. Pa še nekaj je

značilno za botaniko: večina dostopne literature je navadno zelo draga, saj knjige pod 15000 skoraj ni, večina knjig stane od 30000 pa do 70000 sit, nekatere tudi do 300000, vendar so te zelo obsežne, saj imajo lahko po 5000 strani (za predstavo: osnovna nepogrešljiva botanična knjiga (Mala flora Slovenije) ima skoraj 900 strani).

In kje je moj prispevek k poznavanju rastlinstva ožjega območja Cola? Ja, zaenkrat je vse skupaj, bolj kot ne, še hobi (no ja, prerašča v nekaj več), pa vseeno sem pod mentorstvom že zgoraj omenjenega dr. Igorja Dakskoblerja uspel napisati članek o novih najdbah znamenitih rastlin prav na območju Gore in Hrušice, ki bo objavljen ob koncu decembra v znanstveni reviji Hladnikiji, reviji botaničnega društva, katerega član sem tudi sam. Pripravljenih pa imam tudi že nekaj člankov o nekaterih križancih za drugo botanično revijo Hacquetia. Z dr. Dakskoblerjem pripravljava opis dveh novih rastlinskih združb s Sončnice in Podrte gore, skupaj z nekaterimi hrvaškimi botaniki pa sem začel pisati opis novega križanca, ki je izjemno redek in sem ga doslej našel samo jaz v okolici Cola (upam, da bom lahko naslednje leto v 'Colskem časniku' pisal o tej najdbi).

Take stvari mi vzamejo precej časa, pa naj bo to pisanje ali pa delanje herbarija (tega ustvarjam že tri leta, skupaj se je nabralo že skoraj tisoč primerkov ali vrst). Največja težava je, kot sem že zgoraj omenil, iskanje razne literature, zato sem se povezal z nekaterimi strokovnjaki s tega področja, ki mi zelo stojijo ob strani (dr. Dakskobler, dr. Babij, dr. Vreš (direktor ZRC SAZU) in še nekateri drugi (med drugimi me je še v srednješolskih letih z rastlinami seznanjal stric Silvester in pa tudi Milan Kobal iz Višenj).

In kaj naj vam povem za konec? Ni me strah, da bi svojo dejavnost opustil ali pa jo zanemaril, upam pa tudi, da bo za mano prišel še kdo, ki bo pripravljen v to dejavnost žrtvovati precej prostega časa. Zagotavljam mu, da bo iz nje črpal tudi svoje zadovoljstvo.

GOZDARSTVO in TGM

Kobal Silvester s.p.

MALO POLJE 26, 5273 COL

TEL.: (05) 36 68 306, GSM: (041) 414 603

Zlati koren (*Asphodelus albus*)*

Elvica Velikonja

Ko smo sredi junija in se že zrela pomlad polagoma umika poletju, nas naše gore vabijo, da jih obiščemo. Mi pa se tokrat uprimo mamljivemu vabilu Čavna, Male gore, Kuclja, Roba... in obiščimo – Špečk, hrib na vzhodnem koncu Gore.

Špečk ali Špička, kot preberemo na zemljevidu, je 957 m visok hrib nad Colom in je v tem času odet v svoja najlepša oblačila. Tokrat bomo med njegovim pestrim in zanimivim rastjem poiskali zlati koren (*Asphodelus albus*). Našli ga bomo na njegovem južnem in zahodnem pobočju in ni bojazni, da ga ne bi opazili. Njegovi dolgi, črtalasti listi rastejo v šopih, med njimi pa poženejo tudi preko meter visoka stebela, ki se ponašajo z lepimi, gostimi grozdastimi socvetji. Le-ta so lahko dolga tudi do pol metra. Medtem ko so spodnji cvetovi že odcveteli in na njihovih mestih zdaj zorijo glavičasti plodovi, se nad njimi odpirajo novi in novi, tisti proti vrhu pa se še skrivajo v cvetnih popkih. Pecljati cvetovi so nameščeni v pazduhah rjavih podpornih listov. Imajo po šest belih cvetnih listov z rjavo ali zeleno žilo po sredini in po šest prašnikov, ki štrlijo iz cvetov in jim dajejo poseben čar. V zemlji pa skriva zlati koren odebeljene korenine, ki so bogate z hranilnimi snovmi in so jih nekdanj tudi uživali. Andrej Fleischmann, botanik in vrtnar v ljubljanskem botaničnem vrtu, je leta 1855 v Bleiweisovih Novicah pisal: »Bere se od tega sadu v nekem nemškem rastlinopisji, da že v starih časih so korenine te rastline

kakor salato z oljem in soljo jedli, štibla pa v žerjavici pečene kakor posebno sladkarijo vživali.« Fleischmann jo je »vidil in naberal po senožetih pri Logatcu, Cerknici, Planini in Černomlji...«

Mi pa lahko zlati koren vidimo na gorskih travnikih notranjskih in primorskih gora. Sama sem ga prvič videla na Vremščici, skupaj s tudi takrat cvetočo potoniko sta privabljala občudujoče poglede obiskovalcev te gore. V notranjosti Slovenije pa raste na Mrzlici nad Trbovljami. Nam najbližji je seveda na Špečku. Če pa se peljemo iz Višnjev proti Podkraju, ga bomo opazili na levi strani, na pobočju Korenovega vrha. Na Špečku ga je največ med gorskim jelenovcem (*Laserpitium latifolium*), ki se tod močno razrašča in jemlje prostor orhidejam, perunikam, mečkom, sviščem, arniki in še mnogim drugim manj vsiljivim predstavnicam rastlinskega sveta.

Pa še - zlati koren ali asfodel se poznali že v antiki. Veljal je za cvetlico teme in bil posvečen bogu smrti in podzemlja Hadu in njegovi ženi Perzefoni. Nekje v globini Zemlje, kamor ni nikoli prodrla sončna svetloba, se je razprostiralo cesarstvo Hada. Duše umrlih so prišle na travnike, na katerih je cvetel zlati koren. Prinašal jim je pozabljenje, ne pa tudi olajšanja. Duše so tavale po asfodelskih poljanah – brez žalosti, trpljenja in bolečine, a tudi brez sreče, radosti in hrepenenja - kot sence.

*Iz časnika 'Gora', št. 28, leto 2005

FRIZERSKI SALON MILKA

Vam želi:

Naj vas leto 2006 in prihajajoči prazniki obogatijo s spomina polnimi do ivetji, s srečo in zdravjem!

GSM: 041 337 261

NOV ODER - NOV KULTURNI ZAGON NA COLU?

Poročilo o nakupu novega odra

Silvan Praček - Max

V lanskem letu smo sklenili dogovor o nakupu novega odra. V začetku junija smo oder dobili. Sestavlja ga 16 odrskih elementov, z njim lahko sestavimo 32 kvadratnih metrov odrske površine, od tega ima 6 elementov fiksno nastavitve višine, 10 elementov pa lahko poljubno nastavljamo po višini. Montaža in demontaža odra je časovno izredno kratka. S samim nakupom odra pa še nismo rešili vsega. Za izvedbo kakršnekoli prireditve, ki se odvija na odru, smo potrebovali še cel kup stvari, od zaves naprej. V iskanju najboljše rešitve smo se odločili, da na odru sestavimo okvir iz gradbenih cevi, na katerega se potem pritrdijo zavese, reflektorji in kulise.

Tako je bilo potrebno kupiti še 88 metrov pocinkanih gradbenih cevi, 20 spojok, zavese, reflektorje, jeklene vrvi za zavese in kuliso s podobo Cola. Za dostop na oder pa je po novem troje stopnic.

Finančno so odrsko konstrukcijo sestavili: Občina Ajdovščina, KS Col, OŠ Col, Društvo Trilek, MPZ Razpotje in LD Col.

Z novim odrom in zvočno izolacijo je sedaj telovadnica primerna tudi za kulturne in glasbene prireditve. Potrditev, da je tak prostor do sedaj manjkal, je lepo obiskana prireditev, ki smo jo izpeljali konec oktobra.

Pa si pogledjmo, kako je oder dobival končno podobo. Vse slike so iz arhiva Sandija Škvarča.

S
R
E
Č
N
O

DROBNIČJI BAL 2005

**SMS: 2. 7. 2005, ura 05.00, pri Dušanu Korenu na Colu,
selitev drobnice (koz in ovc) na pašnik v Križni Gori**

Mitja Benčina

Potem ko smo lansko leto selitev izvedli 'strojno', (z samonakladalko) je padla ideja, da letos to storimo 'ročno', se pravi peš. Lepo po starem, brez sile; in v ta namen smo rezervirali cel vikend. Vreme je bilo lepo, družba vesela; zato le: »Hajd, na goro!«

Lani smo se naučili, kako se ujame čredo poskočnih in hitrih koz in ovc, tako da letos ni bilo smešnega in nepotrebnege tekanja za živaljo po celem pašniku. Ko smo enkrat navezali na vrvi le vodilne primerke, so nam druge lepo sledile.

Triindvajset glava čreda je bila pripravljena, prav tako nekoliko manj številna čreda 'kozlov'. Med nami je bilo tudi nekaj deklet in pa fotografsko-snemalna ekipa.

Tako smo v lepem poletnem jutru 'štartali' proti Križni Gori. V jurišu smo prečkali cesto pri Lokvarju in zagrizli v stezo proti vrhu. Med potjo se je večkrat začula lepa slovenska pesem, pa tudi vriskanje je napolnilo svež jutranji zrak in sonce je veselo prikukalo iznad Suhega vrha. Pohod je potekal brez posebnosti, le kozi, ki jo je gnal Bogdan, se je verjetno zdel tempo prehud in je večkrat samovoljno počivala. A močne roke vodnika in pest koruze sta jo prepričali, da ni čas za jutranje poležavanje.

Na vrhu grebena je sledil kratek počitek. Vodniki smo si privoščili osvežilni napitek iz pločevinke, na kateri je upodobljena neka rogata žival, drobnica pa svežo otavo. Nato smo jo ubrali po poti mimo Jerinovca proti Smrčku. Drobnica se je med potjo večkrat zagledala v kakšen grm ali njej posebno okusno zelenje

ob poti in tako smo se večkrat ustavili. Na trenutke ni bilo jasno, kdo koga vodi – mi ovce ali one nas, vendar se nismo razburjali – čas nas ni preganjal.

V sproščenem vzdušju smo prispeli do ograjenega pašnika v Januci. Ko smo drobnico spustili v ogrado, smo nazdravili srečnemu prigonu. Vidno se je oddahnil tudi gospodar Dušan, ki se je bal, da stvar ne bo tekla tako gladko.

Medtem ko se je rogato živalstvo veselo zapodilo v svežo travo pašnika, kjer je potem preživelo poletne počitnice, smo se mi enako veselo zapodili v narezek, ki so ga medtem pripravila naša pridna dekleta.

Ko smo se okrepčali, smo nadaljevali z delom, ki naj bi nekako zapolnilo delovni dan pastirjev. Na spodnjem delu pašnika smo zgradili leseno stajo, pri kateri sta mojstrovala Darjo in Mitja. Nejc je iz hloda izdelal dve leseni koriti, Boštjan pa pravo gozdarsko peč – prav tako iz debla. Med takimi opravili je minil dan in zvečer sta v kotlu kuhana polenta in kozličevo meso prav 'pašala'.

Cel dan pa ni manjkalo ne smeha ne glasbe in petja, za kar so skrbeli Ivan, Dejan, Sebastjan, Matej pa še kdo. Vzdušje je bilo res krasno.

Žurko je trajala še dolgo v noč in če bi kdo razumel živalsko govorico, bi slišal pogovor med drobnico: »Ma, kam so nas pripeljali? A bo tako vsako noč? Jaz grem nazaj na Col!«

Fotografije so iz arhiva Dušana Korena

VEDNO VEČJI USPEHI EKIP RK COL

Pozna se vpliv nove telovadnice

Branko Leban

V tekmovalni sezoni 2004/05 je RK Col nastopal z dvema različnima selekcijama.

Nastopanje s takim številom ekip nam seveda omogočajo novi pogoji za vadbo na Colu. Z dograditvijo nove telovadnice se je v naše ekipe vključilo tudi dovolj mladih igralcev.

Ekipa kadetov je v naši predtekmovalni skupini osvojila četrto mesto in se neposredno uvrstila v drugi krog tekmovanja – to je razigravanje za mesta od 17 do 30. Naša – to je primorska skupina ekip, se je v tem drugem delu tekmovanja priključila ekipam iz skupine Center. V tem delu tekmovanja smo ostali edini neporaženi in premočno osvojili prvo mesto. In to v konkurenci ekip z veliko večjim renomejem. Posameznih rezultatov ne bi našteval, naštel pa bi nekaj ekip, ki so nam na koncu tekmovanja 'gledale v hrbet'. To so RK Aleš Praznik, RK Škofljica; RK Mokerc Ig, RK Chio Kranj, ...

Po osvojitvi prvega mesta v tem tekmovanju smo nastopili še na zaključnem turnirju v Ivančni Gorici, kjer smo v konkurenci ekip RK Sviš, RK Gold Club ter RK Hrastnik zopet osvojili prvo mesto ter tako pristali na odličnem 17. mestu v državi. Za te rezultate so zaslužni igralci celotne ekipe. Ob tem naj poudarim še to, da so se iz te ekipe kar trije igralci prebili v širši izbor za sestavo reprezentance Slovenije. To so Patrik Leban, Rok KObal in Tjaš Kompare. Res lep in odmeven rezultat.

Predstavljal bi rad tudi ekipo mlajših dečkov B (letnik 1993 in mlajši), ki je ravno tako tekmovala v Zahodni, to je Primorski skupini.

Tudi v tej kategoriji smo odlično igrali in se dostojno upirali bolj znanim nasprotnikom. Na koncu smo osvojili 5. mesto. Tako kot starejši kolegi se je tudi ta ekipa uvrstila v nadaljnje tekmovanje in v razigravanju za mesta od 17 do 30, na koncu je osvojila zelo solidno 24. mesto. Tudi iz te ekipe se je v širši izbor reprezentantov Slovenije uvrstil en naš igralec - Marko Peljhan.

V primerjavi z lansko sezono je viden očiten napredek; to potrjuje tudi dejstvo, da nekateri naši igralci, lansko leto še kadeti, že igrajo za člansko ekipo RK Ajdovščina.

Pohvaliti moram tudi moje stalne sodelavce in pa starše, ki omogočajo, da njihovi otroci igrajo to lepo igro.

Moja pomočnika, Aleš Krapež in Benjamin Michelizza, se izredno trudita, da bi se na Colu igral še boljši rokomet. Lepo smo okrepili delovanje tudi na organizacijskem področju, tako da klub zelo solidno deluje in je lahko v ponos našemu kraju.

Na žalost pa nas je v tem letu zapustil dolgoletni tajnik kluba Ivan Rušt. Huda bolezen mu je v zadnjem času preprečevala, da bi v klubu še naprej aktivno deloval. Bil pa je ena bolj pomembnih osebnosti v času, ko je klub doživljal največje uspehe.

Hvala ti Ivan.

Za konec pa še povabilo. Vsi, ki imate voljo in željo pomagati pri delovanju kluba, lepo vabljeni. Za pridne roke se vedno najde delo.

V prihajajočih praznikih vam v imenu RK Col želim obilo sreče v novem letu in notranjega miru ob božičnih praznikih.

AVT OPREVOZNIŠTVO
LAMPE JOŠKO

VIŠNJE 4

GSM: 041 547 692

SMUČARSKO DRUŠTVO GOZD

V Gozdu spet brusimo robnike ...

Lidija Vidmar

Za nami je že tri leta delovanja in v tem času smo počeli že marsikaj zanimivega. O naših prvih aktivnostih smo že veliko pisali, med drugim tudi v zadnjih dveh številkah 'Colskega časnika'. O nas se je govorilo in pisalo tudi v medijih, ki so se jim naše aktivnosti zdele tako zanimive, da so obsežno poročali, ne samo o njihovem poteku, ampak tudi o društvu in našem kraju nasploh.

Tudi v zadnjem letu nismo počivali, in ker je zima zopet pokazala svoje zobe, spet brusimo robnike in ... No, preden vam predstavimo naše delovanje v zadnjem letu in razkrijemo plane v prihodnjem, pa dovolite, da samo na kratko pogledamo, kaj vse se je dogajalo.

Ne bomo vsega naštevali, ker bi bilo preveč, velja pa še enkrat omeniti dve nadvse atraktivni konjski dirki, v sklopu katerih sta potekali tudi kolesarski dirki in orientacijski pohod konjenikov; tri uspešno izvedena tekmovanja v slalomu na smučišču v Gozdu; in pa tekmovanje naših mladih tekmovalcev v Notranjskem pokalu in na področnih in državnih šolskih tekmovanjih, kjer je Anja Vidmar z odličnimi rezultati vselej poskrbela za prvovrstno presenečenje. Zmagovali smo na številnih društvenih in meddruštvenih tekmovanjih, v slalomu in veleslalomu, organizirali smo pohode konjenice, nočni pohod na Golake in spust s smučmi, sodelovali smo z Društvom Gora, izdali smo prvi promocijski časnik in predstavljali smo se ob raznih priložnostih, med drugim tudi na Radiu Cerkljeva in Radiu Nova.

Da je smučanje v društvu favorit številka ena, sta dokazala naša neustrašna in strastna smučarja Jože Krapež in Janko Mikuš, oba tudi učitelja smučanja, ki sta si umislila celo smučanje z vrha Kovka, po Rebri navzdol, do plazišča. 'Noro' zamisel sta uresničila, ko je bilo na tem delu največ snega, to je bilo 28. 02. 2004. Kako sta to počela, si raje ne predstavljam.

Tudi zadnja zimska sezona 2004/05 je bila delavna in uspešna. Medtem ko smo se vsak petek starejši rekreirali v športni dvorani na Colu, je vodja naše smučarske ekipe Jože Krapež mlajše tekmovalce pripravljaj na začetek smučarske sezone. Ta se je začela v januarju s tekmovanji v Notranjskem pokalu, v slalomu in veleslalomu. Januarja smo se okrepili tudi kadrovske, saj sta dva člana obiskovala šolo za smučarskega učitelja.

Škoda, ker nam sneg ni bil dovolj naklonjen, in tako so priprave potekale bolj na suhem kot na snegu. Konkurenca v Notranjskem pokalu pa je močna in veliko večji klubi od našega društva zavzeto trenirajo na pravih smučiščih, ne samo konec tedna, ampak tudi med tednom. Tega si mi res ne moremo privoščiti, a se kljub temu nismo ustrašili. Trije tekmovalci so se pogumno pomerili z vso konkurenco in kljub očitnim razlikam v količini in kvaliteti treningov, da o smučarski opremi niti ne govorimo, dosegali dobre rezultate. Na koncu sezone je bila v skupni razvrstitvi najvišje uvrščena Anja Vidmar, na devetem mestu.

Vrhunec uspeha pa so vsi trije tekmovalci dosegli na področnem šolskem tekmovanju in državnem šolskem

prvenstvu. Na prvem so se uvrstili: Anja na tretje, Darjan na četrto in Armin na sedmo mesto. Prva dva sta se udeležila tudi šolskega državnega prvenstva v veleslalomu, kjer sta nas presenetila Anja s četrtrim mestom, le stotinka sekunde je manjkala do tretjega, in Darjan s štirinajstim mestom. Glede na pogoje, pravi trener, so to ne samo dobri, ampak odlični rezultati. Da to drži, je Anja dokazala še enkrat, na tekmovanju v Portorožu, kjer se je s sotekmovalkami iz Notranjskega pokala pomerila v rolanju in bila druga.

Proti koncu zime smo končno dočakali dovolj veliko pošiljko snega in kar pohiteti smo morali z organizacijo tretje slalomске tekme. Pod streho smo jo uspešno spravili 13. 03. 2005. Progo smo pripravljali in utrjevali več dni, hvala vsem, ki ste nam pri tem pomagali, zato je odlično zdržala obe preizkušnji. Vsak tekmovallec se je namreč s progo spopadel dvakrat. Štel je skupni rezultat. Tekmovalko in tekmovalci so se pomerili v štirih kategorijah. Pri dekletih so bile kot ponavadi nepremagljive domačinke in članice društva hkrati, ki so si od prvega do tretjega mesta sledile takole: Anja Vidmar, Danijela Krapež in Petra Krapež. Pri fantih in moških je bila konkurenca številčnejša in zelo kvalitetna. Prišlo je tudi nekaj tekmovalcev iz Notranjskega pokala. Na obrazih nekaterih se je bralo prepričanje, da bodo zmagali. Pa je prišel domačin in prav tako član društva, Simon Kovšca, ki je vsej konkurenci prekrizal načrte in gladko zmagal. Njegov čas je bil najboljši med najboljšimi. Na tekmi so se dobro odrezali tudi drugi člani, naj omenimo Armina Vidmarja, ki je v kategoriji do 15 let zasedel drugo mesto, pa predsednika društva Janka Mikuša, ki je bil v kategoriji do 35 let drugi, za Simonom, pa Aneja Babiča, ki je bil pri dečkih do 10 let tretji. Razočarale pa nismo tudi članice, ki smo pobrale eno prvo in eno tretje mesto. Proti koncu zime so bili nekateri člani še vedno zelo aktivni tudi pri delih obnove smučišča v Črnem Vrhu, kjer nam je kljub že skoraj spomladanskemu času uspelo pripraviti nekaj kvalitetnih treningov. Speljali smo tudi posamično tekmo za člane v veleslalomu in sodelovali pri organizaciji tekmovanja v veleslalomu za pokal Primorja.

Utrujeni od zimskih aktivnosti smo spravili smučke in 'se spravili' k zaslužnemu počitku. Ta je trajal malo dlje. Zaradi številnih organizacijskih težav in odprtih vprašanj, povezanih s terenom, smo preskočili konjske dirke, toda upamo, da tudi tu še nismo rekli zadnje besede. Pustimo se presenetiti.

Zima zopet trka in mi se pripravljamo na nove aktivnosti. Samo bog daj malo več snega, tam na smučiščih, saj drugje ga res ni treba. Če nam bo ustregl, bomo tudi letos organizirali slalomsko tekmo. Kadrovske okrepljeni načrtujemo članom ponuditi tudi šolo smučanja, trening in udeležbo na več društvenih in meddruštvenih tekmovanjih. Tekmovali bomo za Pokal Gozd in se podali na nočni pohod na Golake. Kondicijsko se že pripravljamo vsak petek v športni dvorani na Colu.

Ob koncu naj dodamo še to, da želimo v vse naše aktivnosti, ob dobri volji in zabavi, vplesti predvsem veselje do dela. K temu želimo spodbujati in pritegniti tudi mlade.

Želimo, da bi se ob naših druženjih prijetno počutile prav vse generacije.

PRIHODNOST NI NAKLONJENA PTICAM

Društvo za varstvo in vzgojo ptic Ajdovščina

Jože Mikuš

Društvo za varstvo in vzgojo ptic Ajdovščina je sorazmerno mlado društvo, ki deluje na našem območju. Nastalo je pred devetimi leti, na pobudo treh članov, ki so bili tedaj včlanjeni v različna društva na Primorskem.

Danes društvo šteje 26 članov iz naše ožje in širše okolice. Samo društvo deluje pod okriljem Zveze društev za varstvo in vzgojo ptic Slovenije, v katero je včlanjenih 34 društev iz vse Slovenije.

Člani društva se ukvarjamo z vzgojo in vzrejo različnih vrst sobnih ptic, kot so: barvni kanarčki, razne papige, razne druge eksotične in ostale ptice.

Aktivnosti društva so raznolike. Glavna in poglobljena naloga je vsakoletna organizacija regijske razstave v Ajdovščini ali Vipavi. Ta razstava je postala že kar tradicionalna. Na to razstavo vsako leto vabimo društva iz vse Slovenije. V preteklem letu pa nam je uspelo pridobiti tudi enega razstavljalca iz tujine. Že vrsto let vabimo in se trudimo, da bi se naše razstave udeležili tudi naši zamejci, a nam jih do danes ni uspelo pripeljati, upamo pa, da bo zdaj, po vstopu naše države v EU, to lažje.

Druga večja dejavnost društva je udeležba na državni razstavi, ki je vsako leto. Na tej razstavi sodelujejo vsa društva iz države in naši člani zelo uspešno zastopajo in predstavljajo naše društvo, saj smo zadnja leta vedno med boljšimi v državi.

Poleg razstav v domovini pa se naši člani redno udeležujejo tudi razstav in tekmovanj v tujini, zlasti v sosednji Italiji. Uspehi na teh razstavah tudi ne zaostajajo za dosežki drugih društev. Menimo, da s tem tudi veliko pripomoremo k promociji naše dejavnosti in tudi k prepoznavnosti našega kraja in tudi države.

Zadnja leta se naši najboljši člani podajajo tudi na svetove razstave, žal zaenkrat brez večjih uspehov, a prepričani smo, da bomo sčasoma tudi tu uspešnejši.

Vse naše delovanje je prostovoljno. Vsa dobra volja in zagnanost pa nista dovolj za delovanje društva, zato potrebujemo tudi določena denarna sredstva. Ta nam uspe zagotoviti s pomočjo raznih sponzorjev in donatorjev. V veliko pomoč nam je tudi Občina Ajdovščina, z županom na čelu. Brez pomoči občine bi težko uresničili naše načrte in želje, ki jih seveda ni malo.

Naša največja želja pa so bili do nedavnega društveni prostori. S pomočjo občine Ajdovščina nam je v lanskem letu uspelo to željo uresničiti. Občina nam je v najem ponudila prazen zapuščen prostor v bivši vojašnici v Palah, ki smo ga morali najprej temeljito popraviti in

urediti. Člani smo to postorili z veseljem, saj smo tako pridobili enega od osnovnih pogojev za naše delovanje. Tu se sedaj srečujemo vsaj enkrat mesečno, na naših srečanjih. Organizirali smo tudi že strokovno predavanje na temo vzreje ptic. Načrtov pa je še veliko, organizirali bi radi razna poučna predavanja o vzgoji, vzreji in zdravju sobnih ptic, tako za člane kot tudi za ostale ljubitelje ptičjega žvrgolenja.

V samem društvu imamo strokovno usposobljene člane, ki bi lahko svoje znanje in izkušnje prenesli na druge člane, in zlasti na naš mladi rod. Tematika je zares obširna in tudi zanimiva in prepričani smo, da bi pritegnila tudi druge, ne samo članstvo. Preko takih predavanj pa bi želeli v naše društvo pritegniti tudi naše najmlajše ter jim tako prikazati pravičen odnos do narave in življa v njej.

Naloga našega društva je tudi skrb za zunanje ptice. Skrbimo za krmljenje v zimskem času, spomladi pa poskrbimo za valilnice. To dejavnost bi predvsem radi predstavili in prenesli na mlajši rod ter tako s skupnimi močmi uspeli zavarovati naše prosto živeče ptice, ki pa se jim v današnji civilizaciji ne piše ravno najboljšje.

Pred dobrim letom smo izdelali tudi našo spletno stran in se tako predstavili tudi širši javnosti. Na njej so vsi najpomembnejši podatki o društvu in njegovem delovanju. Ogledate si jo lahko na naslovu: www.geocities.com/dvpa

Vse, ki imajo veselje do narave in ptičjega petja, res lepo vabimo, da se pridružijo našim vrstam.

Na koncu bi pa dodal, da nam je letošnje celoletne načrte prekrizala narava. Bili smo že pripravljene na razstavo. Prejeli smo že prve prijave rejcev iz drugih društev, sklenjeni so bili že vsi dogovori za najem prostorov, izdelani plakati za razstavo, pa se nenadoma pojavi aviarna influenza (ptičja gripa).

Veterinarska uprava sprejme sklep o prepovedi zbiranja ptic in druge perutnine na javnih mestih, in tako so naši ptički morali ostati doma. Ta ukrep je zelo prizadel tako nas, rejce, kot tudi društvo v celoti. Rejci nismo mogli pokazati naših letošnjih uspehov, društvo pa je ostalo brez tako potrebnega denarja za svoje delovanje.

Pa brez skrbi, naši ptički so popolnoma zdravi in tudi lepo žvrgolijo, zato jih lahko tudi vi brez strahu prinesete v svoje domove, kjer vam bodo popestrili puste in turobne zimske dneve.

Še enkrat vabim vse ljubitelje tega hobija, da se nam pridružijo v našem društvu, kjer boste izvedeli veliko novega in tudi zanimivega.

NOV PREDSEDNIK SE PREDSTAVI

Društvo Trilek je dobilo novo - staro vodstvo

Sandi Škvarč

Leta 1986 smo se takratni colski mladinci organizirali v okviru odbora za pripravo novoletne proslave, pet let kasneje, 30. aprila 1991, smo zaradi širjenja aktivnosti ustanovili Društvo Trilek, ki bo torej v prvih mesecih prihodnjega leta praznovalo 15-letnico delovanja. Ves čas smo tako ali drugače prisotni v življenju kraja z nekaterimi prepoznavnimi projekti, kot so Colska nedelja, prikaz košnje po starem, miklavževanje, športne prireditve, Novoletna proslava in Colski časnik. Z vsem tem se predstavljamo tudi širšemu krogu ljudi. Kako uspešni smo pri tem, sami težko sodimo; odzivi so sicer pozitivni, zavedamo pa se, da ni nobena stvar tako dobra, da ne bi mogla biti še boljša.

Pri našem delu pa je zelo pomembno tudi dejstvo, da je Col še vedno vas, ki 'zna stopiti skupaj', ko je to potrebno, mislim celo, da si nas lahko v nekaterih pogledih drugi vzamejo za zgled. V takšnem vzdušju je tudi delovanje Društva Trilek prijetnejše, posamezni projekti pa lažje izvedljivi. Lep primer je nedavno zaključena akcija za nakup novega odra in prireditev Colski glasbeni oder, pri kateri se je sicer zelo angažiral naš blagajnik Matjaž Bizjak.

Sam sem vodenje Društva prevzel pred dobrim letom. Ob tekočih aktivnostih, s poudarkom na organizaciji žal odpovedane Colske nedelje, je bila moja prva naloga ureditev nekaterih formalnosti. Odprli smo transakcijski račun in za vodenje računovodstva pooblastili zasebno agencijo iz Ajdovščine. Čeprav je še vedno najbolj cenjeno tisto delo, ki

se ga opravi v delovnem kombinezonu, pa je v vsakem, tudi najmanjšem društvu, veliko drobnega administrativnega dela, ki ga je težko pokazati in ovrednotiti. Med uspehe na tem področju lahko štejemo s pomočjo sponzorjev pridobljena sredstva; uspeli smo tudi na nekaterih natečajih, ki jih je razpisala občina. Tu so pravzaprav tudi rezerve, saj je s pravim pristopom in vztrajnostjo moč izboriti marsikaj ...

Eden od prihodnjih ciljev Društva mora postati postopno širjenje članstva. Fantje iz neformalnega društva 'Štirlek' so že kar nekaj časa aktivni v naši sredini, za posamezne akcije se 'okrepimo' tudi s širšim krogom sodelavcev. Pomanjkljivost, ki je morda v današnji dobi, ko je marsikaj mogoče postoriti zgolj s pritiskom na tipko 'Enter', zelo pereča, pa je pomanjkanje pobud in samoiniciativnosti. Na tem področju bi lahko naredili velik kvaliteten skok naprej in vsaj delček teh načrtov bi lahko uresničili že v prihajajočem letu 2006.

Okvirni program aktivnosti Društva v letu 2006:

- prijava na razpise v letu 2006;
- z Radiem Slovenija smo v dogovoru za Koncert iz naših krajev (25. marec ali 29. april 2006);
- Colska nedelja 2006 (18. junij 2006);
- košnja po starem (22. ali 29. julija 2006);
- malonogometni turnir generacij v juliju;
- malonogometni Vip turnir v začetku septembra;
- Colski glasbeni oder 2006 (29. oktober 2006);
- miklavževanje (5. december 2006);
- Novoletna proslava 2006 (pade na 31. december);
- Colski časnik 2006.

FAMA
d.o.o. VIPAVA

MARKET PODVELB COL

1894

VIPAVA

VINOTOČ

1894

VIPAVA

IGRA VSEH LJUDI

Nogometni živžav v Lipovem gaju

Matjaž Bajec

Nogomet je šport, ki združuje ljudi vseh celin in generacij ter jim vdihne poleg prijateljskega tudi tekmovalni značaj. V tem duhu se zberemo – skupina zagnanih Colčanov, vsak četrtek v novi dvorani osnovne šole in se podimo za okroglim usnjem, da lahko poleti pokažemo svoje kvalitete na tradicionalnem turnirju prijateljstva.

Turnir poteka že vrsto let in staro in mlado. Tako so se ekipe na igrišču Lipov gaj revije Mladina, predstavniki ekipe glasbene založbe 'Nike namen druženje, ki se je štali v Orešju.

Še ena pomembna po dolgem času odvila na Staro in mlado se je vrlinah, zmagovalci turnirja letnikov od 1970 do 1975.

vsakič na asfaltni površini združijo tudi letos poleg organizatorjeve zbrali pobudniki turnirja, ekipa Mobitela in letos prvič nogometna records'. Tudi letos je bil glavni zaključilo z zabavo na Tomaževi

nogometna prireditelj se je letos Colu, to pa je turnir generacij. dokazovalo v nogometnih pa so na koncu postali generacija

Pozor, agenti rubrike Guglanje po Colu spet na delu!

Statistični urad je po zadnjih anketiranjih ugotovil, da je na Colu 900 prebivalcev.

899 je mobilnih in uporablja GSM aparat.

ŠIFRA: Glavni urednik Colskega časnika ni sklical sestanka, ker nimaUPS!!!!

POZOR! Iz Podkrajja proti Colu se pomika nekakšna MIŠ.

ŠIFRA: Nekdo od Colčanov je včasih na Mlinotestu poznal rešitev.

Kanalizacija na Colu je končana.

ŠIFRA: Le preden potegneš vodo, moraš plačati 600.000 SIT.

Vodovod je končno narejen.

ŠIFRA: Krajan Malega Polja in Avžlaka vztrajajo pri radenski.

Mrliška vežica je dobila svojo podobo.

ŠIFRA: Na sodišču.

Tudi za Colčane veljajo zakoni, razen v primeru ko ...

ŠIFRA: Lovska družina piše sodnikom nov zakon.

Parkirišče pri Cerkvu služi svojemu namenu.

ŠIFRA: Krajan Cola kupujejo motorje za motokros.

Društvo Trilek ima novega predsednika.

ŠIFRA: Desnica ne ve, kaj dela levica.

Colska osnovna šola je mavrična šola.

ŠIFRA: Mavrica se preliva v notranjost.

Colski časnik2005

Izdaja društvo Trilek

Glavni urednik: Lucijan Trošt

Člani uredniškega odbora: Ana Furlan, Svetlana Plesničar, Ana Tratnik, Tanja Hladnik, Simon Škvarč, Silvan Praček, Janez Kovšca, Matjaž Bajec, Matjaž Bizjak

Lektoriranje: Franc Černigoj

Naslovnica: Andrej Trošt

Tehnično urejanje: Lucijan Trošt

18. številka Colskega časnika.

Datum izida 25.12.2005

Izdajo so finančno podprli: KS Col, OŠ Col in Občina Ajdovščina.

Fotografija na zadnji strani: Col, fotografiran iz zraka leta 1956. Fotografija, dobljena v arhivu Geodetskega zavoda Slovenije, predstavlja le del dokumentacije, ki jo bomo uporabili na razstavi o I. svetovni vojni. Istočasno pa bo v knjižni obliki izšlo tudi gradivo (ustno in pisno) o Josipu Pauliču, bolj znanem po vzdevku Jožko Mažar.

